

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 707.

CHICAGO, ILL., 31. marca (March 31st), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PO KONVENCIJI J. R. Z.

Na drugem mestu v tej izdaji priobčujemo zapisnik IV. redne konvencije J. R. Z., ki pa se nanaša večinoma na predloge, referate in resolucije, medtem, ko iz njega ni razviden potek debat, katerih ni bilo malo. Ako bi se hotelo v zapisnik uvesti tudi potek diskuzij, bi bil še mnogo obsežnejši, kakor je že.

Na zadnji konvenciji J. R. Z. so bili, razun par izjem, navzoči sami organizirani sodruzi in sodruginje. Kakor je bila akcija JRZ. započeta od sodrugov, kakor so skoro vso propagando za program JRZ. vršili tekom vojne sodruzi, tako je ostala podobna situacija tudi na zadnjem zboru imenovane organizacije, z izjemo, da so bile vrste delegatov in članov eksekutive mnogo manj pomešane z nesocialisti, kakor pa na clevelandskem ali leto preje na čikaškem zboru JRZ.

Situacija se čisti, pojmi se bistrijo, naše delavstvo, ki je toliko žrtvovalo boju za program JRZ., prehaja v novo dobo konsolidacije, prehaja nazaj v vrste aktivnega dela v strogo socialistični organizaciji.

Vsi tisti, ki niso imeli druge želje, kakor združen teritorij Jugoslovancev, so se že davno odtegnili vsakemu sodelovanju z JRZ. Ljudem z buržvaznimi nazori je pač vseeno, kakor formo vlade ima država. Za nje pomeni osvobodjenje, da je jugoslovansko ljudstvo dobilo mesto "tujega" vladarja "svojega" kralja. To je doseženo, ni pa dosežena osvoboditev naroda.

Na mednarodni socialistični konferenci, ki se je vršila meseca februarja t. l. na Dunaju, je delegat srbske socialistične stranke, dr. Živko Topalović, med drugim dejal: **'Delavstvo ne pozna nobene razlike med zmagovalci in premaganci: delavstvo vsega sveta je vojno izgubilo! . . .'**

Dr. Topalović ni komunist; šel je na Dunaj, z eno z drugimi zastopniki srbske, hrvatske in slovenske socialistične stranke, z namenom, da z zastopniki socialistov iz drugih držav ugladijo pota za združitev razdruženih delavskih organizacij v **eno internarcionalo**. To stališče so povdarjali vsi udeleženci imenovane konference.

Na zadnjem zboru JRZ. so mnogi delgati zastopali mnenje, da se more za resnično osvobodjenje jugoslovanskega, kakor vsakega drugega ljudstva,

delati le v strogo socialističnih organizacijah, ki vseskozi priznavajo razredni boj.

JRZ. je nastalo vsled posebnih vojnih razmer, nastalo je vsled tega, ker so hoteli sodruzi, ki vedo, koliko energije vzamejo delavstvu narodnostni boji, pomagati do stvoritve države, v kateri bodo združeni vsi štirje jugoslovanski narodi. Socialistično delo med jugoslovanskim ljudstvom bi bilo potem lažje in velik korak do socialistične Jugoslavije bi bil z združitvijo storjen.

Jugoslavija je danes taka, kakršno jo hotela srbska vlada, taka za kakršno se je pogodil londonski odbor in kakršno so hoteli gospodje diplomatje na mirovni konferenci v Versaillesu, ni pa taka, kakršno hoče zaveden del jugoslovanskega ljudstva, in ne bo taka, dokler bo ogromna večina tega ljudstva orodje v rokah strank, ki podpirajo stare, preživele institucije, ki reprezentirajo današnji družabni sistem. To ljudstvo moramo pridobiti za socializem, vzgojiti ga moramo, da bo sposobno osvoboditi samosebe. To delo vrše v Jugoslaviji socialistične stranke, vrše ga komunisti, ki pa skušajo delati za ta cilj hitreje, kot se delati more, in v Združenih državah ga vrši med jugoslovanskim delavstvom Jugoslovanska socialistična zveza.

Samostojno gibanje za program JRZ. je bilo v Jugoslaviji nemogoče. Tam so frakcije združene pod določnimi strankinimi programi. Čemu naj bi sedaj jugoslovanski socialisti v Ameriki delovali za resnično osvoboditev jugoslovanskega ljudstva potom separatne organizacije? Razmere so sedaj drugačne, kakor so bile med vojno. Mej med državami ne moremo premikati. Za politično sodelovanje je bilo potrebno iskati stike z eno ali drugo stranko v Jugoslaviji; dobilo se jih je s socialisti. Če je sedaj sploh mogoče kako uspešno sodelovanje, pridejo za nas v poštev edino le delavske stranke s čistimi socialističnimi programi.

Na zadnji zbor JRZ. so bile povabljeni vse organizacije, "ki priznavajo program JRZ. in delajo zanj". Svoje zastopnike pa ste poslali samo dve centralizirane organizacije, SNPJ. in slovenska sekcija JSZ. Drugih ni bilo, kljub temu so se nekateri obnašali z nekakim posebnim rešpektiranjem do krogov, ki so odklonili sodelovanje celo v organizaciji, ki ne nosi socialističnega imena, ki ima za cilj Jugoslavijo v pravičnih narodnostnih mejah z

najdemokratnejšo ustavo in pravičnimi socialnimi uredbami. Ker ne marajo take države, ne za Ameriko in ne za Jugoslavijo, ker jih sploh preveva indiferentnost za vsako resno delo, jim je ljubše zabavljanje, kakor pa boj za principe pravičnosti, in zato jih ni bilo na zbor JRZ.

Iz zadnje vojne, izza mirovnih konferenc diplomatov, iz razmer, kakršne so nastale po vojni, smo se lahko marsikaj naučili. Svobodo hočemo, toda noben narod, nobeno ljudstvo ne more postati svobodno, če se bi zanašalo, da dobi svobodo od buržvaznih vlad. Konference v Parizu, Londonu itd., na katerih so imeli glavno besedo diplomatični lišjaki imperialističnih "velesil", niso imele niti malo v mislih "samoodločevanja" narodov. Ustanavljali so razne male države, ne toliko po narodnostnih kakor po "strategičnih" mejah, ki so v diplomatičnem pomenu besede "vmesne" ali "zagojzдне" države, igračke v rokah vlad velikih držav. Zatiranje svobode ni v teh "svobodnih" državah nič večje in nič manjše, kakor v vseh drugih državah. Zatiranje je povsod prilagodeno razmeram, in v tem je edina razlika. Tendence povsod pa je enaka: **boj proti delavskemu razredu, vojna proti socializmu.** V tej točki je svetovna buržvazija edina.

Če priznamo vse to, moramo tudi priznati, da ne smemo zamuditi ničesar, kar bi pripomoglo strnjevati naše bojovne sile in jih centralizirati.

Delavstvo je zelo razdvojeno in pot za zopetno zedinjenje bo precej dolga in težavna. Ali kar se zediniti more, se naj zedini in naj nastopa skupno v boju. Cepljenje naših moči v različnih organizacijah s sorodnimi cilji je v današnjih časih greh, ki se ga moramo izogibati.

Za osvoboditev narodov se bori socializem, ki je mednaroden. Le potom mednarodne akcije pridejo osvobojenja narodov. Kdor do danes še ni spoznal te resnice, je le malo pazil na potek zgodovine zadnjih par let.

Že leta 1909 je konferenca JSZ. izjavila, do bo gmotno in moralno podpirala stremljenje jugoslovanskih socialistov za federativno balkansko, oziroma jugoslovansko federativno republiko. Temu delu se organizacija ni nikdar odrekla, toda vsled posebnih razmer, ki jih je opisal v eni prejšnjih izdaj tega lista gl. tajnik JSZ., je prešlo vodstvo tega delovanja v Ameriki v področje JRZ., katerega so ustanovili sodruzi, ki pa niso izključevali od sodelovanja nikogar, ki je hotel pomagati do uresničenja programa JRZ. Ako ti krogi danes niso več aktivni v JRZ., potrjuje to le mnenje, da je bil njihov glavni cilj združenje jugoslovanskega teritorija v eno državo. Ko je bilo to v glavnih potezah doseženo, so se umaknili delu. Ne samo oni: tudi tisti, katerim se ne more očitati, da se zadovoljujejo s sedanjo formacijo Jugoslavije in njene notranje državne tvorbe, so prenehali biti aktivni v JRZ.; ne vsi, ampak mnogi. Rezultat jih je razočaral. JRZ. ni obljubljalo, da bo doseglo v teku ene gotove dobe to, kar zahteva v svojem programu. Toda, kdor hoče vršiti še v nadalje boj za ta pro-

gram, mora spremeniti taktiko v toliko, da se bo boril kot socialist v socialistični organizaciji. Tako delajo tam in tako moramo delati tukaj. Naše moči ne smemo več deliti na več organizacij, ako lahko delamo skupaj v eni organizaciji.

JRZ. ni bila razpuščena na zadnji konvenciji. Toda aktivna v sedanjih razmerah ne bo. Glavni boj za svobodno Jugoslavijo se bije v Jugoslaviji, kakor bije ameriški proletarijat svoje bitke tukaj. Vse, kar moremo pričakovati od delavstva v drugih deželah v našem boju proti ameriški finančni oligarhiji, je moralna in morda gmotna pomoč ter solidarnost; ravno toliko lahko damo mi delavstvu izven mej te republike. Vsled gotovih razmer je možno ljudstvu ene države pomagati bolj in uspešneje, kakor ljudstvu druge države. Z našim narodom v Jugoslaviji imamo krvne, kulturne in druge sorodne stike, drug drugega poznamo intimneje in smo sposobnejši za boljše razumevanje med seboj, kakor pa smo za razumevanje kakega naroda, s katerim nimamo tako utrjenih stikov. Toda nas vse mora prevajati enaka tedenca: boj proti svetovnemu kapitalizmu, ki je nam vsem skupen sovražnik. Dokler ni pogažen ta, ne bo svobode na zemlji.

Jugoslovansko delavstvo, organizirano v JSZ., mora skrbeti, da centralizira svoje delo v političnem, kulturnem in gospodarskem oziru. Rekonstrukcija je potrebna tudi nam. Kongres JSZ., ki se bo vršil to poletje, bo lahko mnogo pripomogel, da postane JSZ. zopet vodilna politična sila med ameriški Jugoslovani, in to bo tudi postala. Garancija za to so nam nastopi delegatov na konvenciji JRZ., sestanek delegacije po končani konvenciji in dva dni pozneje na sestanku delegatov izredne konvencije SNPJ. Povsod so se čuli pozivi na delo za socializem. Za socializem se deluje v organizaciji z organizacijo, za to je bil klic: Delujemo za osvoboditev delavstva, za pravičnost in bratstvo, organizirani v vrstah Jugoslovanske social. zveze. In ljude so se razšli z obljubo, da bodo res delali, delali tako ustrajno, kakor deluje kapitalistična mašina proti delavstvu tukaj ravno tako, kakor kapitalisti drugod proti delavstvu v svojih državah. To je naša naloga, ki ostane taka toliko časa, dokler bo vladal sistem, kakršen sloni danes na naših plečih.

Nekateri so upali, da se bo s prihodom Hardingove administracije spremenila politika ameriške vlade napram Rusiji. To se ni zgodilo, kajti tudi sedanja vlada pripoveduje sovjetski Rusiji isto, kar ji je pripovedoval Wilson: "Poboljšajte se, priznajte svetost privatne lastnine in ji dajte vse mogoče garancije, pa bomo govorili dalje morda tudi o trgovini" . . . Nekaj takega je povedal državni tajnik Hughes v zadnji noti sovjetski Rusiji, kot odgovor na ruski poziv, naj se prične med Ameriko in Rusijo pogajanja za obnovitev trgovskih zvez. Kolkokrat je bilo že povedano, da med demokrasko in republikansko stranko ni razlike! Ljudje pa vseeno ne verjamejo.

Politična in gospodarska demokracija.

Amerika je demokratična dežela. Odkar se je ločila od Velike Britanije, kar je dosegla z revolucijo, nima monarhov, nima aristokracije, nima birokracije, ki bi ji ustava izročala vlado. Predsednika zveze, guvernerje posameznih držav, sodnike, uradnike si veli ljudstvo samo.

To so vse znaki demokracije. Kdor bi se v Ameriki drznil reči, da niso javne urečbe v tej deželi demokratične, bi ga smatrali za obrekovalca Zedinjenih držav ali pa za norca.

Kako je torej to, da niso za ljudstvo Zedinjene države pravi raj na zemlji? Da niso, je namreč tako jasno kakor svetloba solncea, kadar je lep dan. Če bi bile raj, ne bi moglo biti samoumorov, pohablencev, zločincev in ne bi bilo treba ječ, prisilnih delavnic, električnih stolov in vislic, šerifov in konstablov.

Nekateri posamezniki pač uživajo raj v tej deželi, ker si lahko uredijo življenje po svoji volji. To so, kakor je splošno znano, velekapitalisti, veliki posestniki, dolarski mogotci, katerim dovoljuje njihovo bogaštvo, da si kupijo, kar se more kupiti za denar. In to je dandanes skoraj vse na svetu. Poleg te razmeroma male peščice srečnikov je pa ogromna množica onih, ki uživajo od lahkih vie pa do gorečega pekla vse stopnje muk, s katerimi se baje ukvarjajo hudiči na drugem svetu, da jih pripravijo grešnikom, kadar zapuste to solzno dolino.

Amerika je demokratična dežela. To uči naša ustava, o kateri ve vsak šolarček, da je najbolj demokratična na svetu. Glavar Zedinjenih držav ni vladar, temveč prvi služabnik, prvi uradnik ameriškega ljudstva. Kažna velikanska razlika je med našimi uredbami, pa med onimi v postarni Evropi, kjer vladajo kronane glave po milosti božji in se jim mora ljudstvo klanjati do tal!

Vse res, vse prav, in noben pameten ne bo tajil, da ima republika prednosti pred monarhijo. Če bi kdo izkušal v Ameriko vpeljovati krone in žezla, smo prepričani, da bi naletel na odpor, ki bi mu za nekaj časa vzel veselje za take poizkuse. Ali tajiti se vendar ne more, da stradajo ljudje tudi v veliki ameriški republiki; in med stradanjem in stradanjem ni razlike, če je urejeno monarhično ali pa demokratično.

Ustava Zedinjenih držav je pač že nekoliko stara, in tistih par dodatkov in resolucij, s katerimi so jo opremili tekom časa, je ni moglo spraviti na vrhunec naše dobe. Ali s tem se vendar ne morejo pojasniti in razložiti vse pomanjkljivosti našega življenja v Ameriki. V svojem jedru je ta konstitucija vendar demokratična.

Pa vendar je v deželi beda, brezposelnost, trampanje, umor, tatvina, linčanje, graft, jetika, lakota, veliko umiranje otrok, silna statistika samomorov, sploh gorjé v vseh mogočih oblikah in na vseh mogočih stopnjah.

Ko se je ljudstvo v katerikoli deželi bojevalo zoper absolutizem, za konstitucije, za parlamenta-

rizem, za demokracijo, je pričakovalo od svoje zmagajboljšanje svojega položaja. Ljudje, ki žive v svojih mislih na luni, lahko fantazirajo, da je šlo v takih bojih le za oblike. Ali če bi bili mislili puntarji le na zunanjo lepoto, se ne bi bili najbrže nikdar uprli monarhiji; zakaj razkošnost, pompoznost, parade, blišč in sijaj se na kraljevskih dvorih in v monarhističnih rezidencah lahko veliko bolj razvija kakor v republiki. Ljudstvo pa se ni bojevalo zato, ker se mu krone niso zdele lepe, ampak ker je čutilo, da je njegovo trpljenje v zvezi z obliko vlade. Kjer je moglo, je porušilo avtokratično obliko v nadi, da bo potem samo odločevalo o svojih razmerah in da bo tedaj njegovega trpljenja kraj.

Odpravilo je stare oblike, v Ameriki celo prav temeljito. Naš predsednik n. pr. ni niti ekscelencja, kar je v monarhijah vsak minister, vsak feldmaršallajtnant. Ali ljudskega trpljenja vendar ni kraj. In če hočemo biti prav odkritosrečni, moramo priznati, da ga je v Zedinjenih državah še več in da je še hujše danes, kakor takrat, ko še ni bilo Zedinjenih držav, ampak so bile le kolonije njegovega veličanstva kralja Velike Britanije.

Kako je to mogoče, ako je demokracija zveličavna?

Da, demokracija je dobra. Demokracija je pogoj vsega napredka v človeškem svetu; demokracija je pogoj vsakegaboljšanja. Ali — demokracija mora biti zavarovana in zaščitena, in demokracija mora biti popolna. In le, če je popolna, more biti zavarovana.

Takrat, ko se je ljudstvo bojevalo za demokracijo, je pa bilo v zmoti glede na njene pogoje in na njeno nujno vsebino. Bojevalo se je za politično obliko, pa je prezrlo, da je tudi politika veliko bolj odvisna od drugih razmer, od gospodarskih razmer, kakor od vseh pisanih zakonov. Napravilo je politično demokracijo, ne pa gospodarske. In tako ni politična dobila podlage, na katero bi se bila mogla opreti, in danes visi v zraku. Demokratično konstitucijo imamo v praksi pa mi v demokratičnosti niti v politiki.

Gospodarsko so tudi Zedinjene države aristokratično urejene. Plemških naslovov in grbov kakor v monarhičnih deželah, sicer ni v Ameriki, toda naša plutokracija, ki nadomešča z milijoni pradede in s čeki grbe, ima praktično tisočkrat več moči od katerekil evropske aristokracije. In s to močjo je uničila tudi politično demokracijo v Ameriki, ali pa je vsaj napravila velikansko farso iz nje.

Demokracija zahteva enakopravnost. Ta pa še davno ni dosežena, če ni baronov in grofov, ampak je vsakdo mister. Kajti tisti mister, ki ima deset milijonov, ima tudi neskončno več pravic od onega mistra, ki ima prazen žep.

Demokracija pomeni neodvisnost. Ali državljani je v tistem razmerju odvisen od drugega državljanja, v katerem se razlikuje bogastvo enega in drugega. Če je posestna razlika majhna, je tudi odvisnost majhna; od kapitalista, ki ima milijarde, tovarne, rudnike, zemljo, železnice, plavže, je pa

delavec, ki nima ničesar, bolj odvisen kakor nava- den državljani v monarhiji od cesarja.

Zakoni logike ne bi bili vredni piškavega ore- ha, če ne bi izkušali tisti, ki razpolagajo z gospo- darsko močjo, izrabiti svoj vpliv tudi v političnem življenju. Zato opažamo pri vsakih volitvah, da ima ljudstvo po naši demokratični ustavi volilno pravico, pa vendar izvolijo poslance in uradnike kapitalisti. Ako bi mogle biti politične razmere neodvisne od gospodarskih, se to najbrže ne bi zgo- dilo; toda ker sta politika in ekonomija takorekoč siameška dvojčka, zažuga kapitalist ljudstvu z go- spodarskim prstom, in iz gospodarskega strahu uboga ljudstvo tudi politično.

V kapitalistični družbi je resnična demokracija nemogoča. Da žive sinovi in hčere naših pluto- kratov prav tako kakor principi, grofi in baroni po Evropi, le da jih še prekašajo s svojo blaziranostjo, ekskluzivnostjo in prevzetnostjo, da je v rezidenci kakšnega ameriškega multimiljonarja večja razkoš- nost, potrata, gizdalinstvo in ošabnost kakor na kakšnem knežjem dvoru, bi bilo še najmanjše. Ali ta gospodarska aristokracija ima neprimerno več moči od rojene, in s to močjo grabi tudi mnogo več- je pravice. S to močjo obsoja armade poštenih lju- di na stradanje, obsoja neposlušne elemente na po- gin vsled trajne beže, obsoja ljudske množice na politično odvisnost. S svojim denarjem je ta go- spodarska aristokracija napravila iz ustave nava- den kos papirja in zadušila demokracijo v deželi.

Prava demokracija se more ustanoviti le na de- demokratični gospodarski podlagi. Politične pred- pravice padejo le tedaj, če izginejo gospodarske predpravice. Iz tega razmotranja sledi, da je socia- lizem edina zanesljiva podlaga demokracije. Tudi Zedinjene države bodo takrat resnično demokra- tične, kadar bodo socialistične.

Niso li obžalovanja vredne cerkve, ki padajo tako globoko, da jih morajo ljudje a la Billy Sun- day vleči iz blata?

Dr. Crane je v enem svojih "člankov" trdil, da je Debs navaden kriminallec, zato mora prestatii svo- jo kazen, kakor jo morajo vsi drugi zločinci. Dr. Crane se moti, kajti v zadnjih par letih je bilo opro- ščenih ali pa pomiloščenih stotine zločincev, ki so bili res zločinci. Kake vrste zločinec je Debs, poka- zuje dejstvo, da je bil pozvan v department justič- nega tajnika v Washingtonu. Debs je prišel in od- šel iz Washingtona brez policijskega spremstva. Dajte take prilike navadnim kriminalcem, pa boste videli, koliko jih bo šlo nazaj v ječe.

Debs ima en velik greh in-ta je, da dela za so- cializem, da je vse svoje življenje posvetil temu de- lu. Drugače je vsega spoštovanja vredna oseba in to vedo v Washingtonu, vedo pri A. F. of L. in vedo po vsem širnem svetu, kjer je poznano Debsovo ime. Kdor še sedaj psuje Debsa s kriminalcem, je idiot ali pa fanatik, pa tudi če ima poleg svojega imena še naziv "dr."

Zadovoljnost v sedanji družbi.

Kdo je dandanes zadovoljen na svetu?

Ako bi ljudje odkritosrčno govorili in če bi da- li to vprašanje na splošno glasovanje, bi izvedeli, da jih je, posebno v civilizirani družbi komaj kakšna majhna peščica, ki ne bi bili prepričani, da imajo pravico za kakršnekoli pritožbe. Med takozvanimi divjaki bi dobili še razmeroma več zadovoljnih lju- di. Ali kdo bi si želel živeti tako, kakor žive Eski- movei, Patagonei ali Papuanci?

Zadovoljnost takih ljudi je vtemeljena v njih- vem neznanju; čim nanese slučaj, da spoznajo kak- šno novo življensko sredstvo, ki jim je bilo dotlej neznano, se zbudi v njih tudi želja po njem. Poka- žite avstralskemu črncu na kakšnem polineškem o- toku puško in poučite ga, iz kakšne daljave se z njo lahko strelja, pa jo bo takoj hotel imeti.

Tudi v takozvanem civiliziranem svetu je za- dovoljnost, kjer sploh tli, večinoma spojena z ne- vednostjo ali pa s slaboumnostjo. Čim manj človek ve in zna, tem manjše so njegove potrebe.

Ali kdo naj hrepeni po nevednosti, če je tako ustvarjen, da koprni njegov duh po znanju? Kdor se je kaj naučil, bodisi le v življenju, brez šole, ne more zavidati duševnemu siromaku njegove zado- voljnosti in ne spoznava v njej nikakršne sreče.

Sicer pa ni nič nepretiranega, če se pravi, da je ves sedanji svet nezadovoljen. Tudi oni, ki stoje na vrhuncih življenja, niso izjema.

Evropski monarhi, kolikor jih je še ostalo, so gotovo velike glave. Toda kdor bi jim mogel pogle- dati v srce, bi opazil strah in trepet in težke dvo- me; kakor igralci na odru morajo nastopati: Na obrazih morajo kazati neomahljivo zaupanje v moč in zmage "svojih" armad, v duši pa trepečejo, ker je usoda na bojiščih kakor kartaška sreča. In poraz na vojni pomeni lahko izgubo trona in krone.

Velekapitalisti so še večja gospoda. Ali najbo- gatejšim milijardarjem povzročča zdaj konkurenca jezo, zdaj jih raztogoti vest, da štrajkajo delavci, zdaj kakšna borzna špekulacija.

Militaristi zabavljajo venomer. Naj jim dovoli- jo parlamentii milijone za kanone in barke— po njih- ovem mnenju domovina vendar nikdar neče prav spoznati, da je deželna obramba prva in najvažnej- ša stvar in da bi bilo treba zanjo mnogo več žrtvo- yati.

Na drugi strani je znanost nezadovoljna, ker je militarizem tako požrešen, da ne ostane nič za njo. In vendar je ona važnejša od vojaštva; šole in aka- demije so potrebnejše od kasarn, knjige in daljno- gledi in mikroskopi pa od pušk, topov in možnarjev.

Še sveta mati cerkev, ki venomer pridiga zado- voljnost, je nezadovoljna, pa naj bo že katoliška, luteranska, presbiterianska ali pravoslavna. Velik vpliv ima v državi; ali rada bi neomejeno vladala. Veliko je njeno bogastvo, ali rada bi imela vse v svoji malhi. Backi ji verjamejo vse, ali čreda se ji zdi premajhna. Vsakovrstne privilegije uživa; ali iz- misliti si zna še vsak dan nove, ki jih še nima.

Od spodaj do zgoraj lahko prebrskamo vse, pa ne bomo našli tiste zlate zadovoljnosti, o kateri pojo sentimentalne pesmi.

Da ne more biti delavsko ljudstvo zadovoljno, je pač najbolj razumljivo. Če imajo drugi dva tri razloge za nezadovoljnost, jih imajo delavci na merike. In če se med njimi najde bela vrana, ki se vendar postavlja z zadovoljnostjo, lahko stavite, da ima slamo v glavi ali pa skisane možgane.

Iz te vsestranske nezadovoljnosti izhajajo tudi tisti duševni kaos, v katerem brede sedanji svet, tisti nervozni nepokoj, ki ni znamenje zdrave, žilave delavnosti, ampak neveselo bolehanje. Odtod prihajajo tudi stremljenje po opajanju, ki ga najde eden v smrdljivem žganju, drugi v šumnih orgijah, tretji v luksurioznih, ampak nezmisljenih zabavah.

V urah treznosti čuti to nezadovoljnost ves svet. Tudi elegantna dama, ki pravi eno samo besedo, pa se zasučje armada služabnikov, ki zakliče v telefon, pa hite trgovine, da ji predložijo najnovejše vzorce, ki migne, pa se ji sestavi poseben vlak, tudi ona ima trenotke, ko je nesrečna kakor Job, ker čuti neskončno praznoto in puščobo svoje eksistence. Tudi velikomestni dandy ima take trenotke, in multimilionar in verski reformator — kakor tramp in hobo.

Splošna, vse prevajajoča, vse razjedajoča, vso harmonijo ovirajoča, vso lepoto omadežujoča nezadovoljnost daje pečat sedanjemu svetu.

Če smo vsi nezadovoljni, ne bi li bilo logično, da bi vsi skupno poiskali nov temelj, novo obliko življenja, novo družbo, ki bi nam mogla dati več zadovoljnosti?

Ali kadar prihaja socializem, da bi odpravil glavne vzroke nezadovoljnosti, da bi uravnal materialne razmere in rešil človeštvo najzoprnejše skrbi za vsakdanji kruh ter na ta način omogočil duševnejše življenje, tedaj je sedanja družba naenkrat nedotakljiva, sveta, in naš svet je tako dober, da ne more biti boljši.

Le tisti, ki morajo prenašati najhujše, najobčutnejše in najsurovejše trpljenje, morejo imeti dovolj poguma in volje, da se ga otresejo. Zato more najti socializem le v delavskem razredu svoj pravi dom; samo delavstvo more biti osvoboditelj človeškega rodu.

Misleč zdravnik mora biti socialist. Kajti šele socialistična družba bo mogla rabiti za ohranitev življenja sredstva, ki jih rabi kapitalistična za uničevanje.

Socializem je gospodarski nauk in nima kot tak z vero ali nevero ničesar opraviti. Kdor pristopi v socialistično stranko ni vprašan če je katolik, budist, protestant, mohamedanec itd., ampak če vrjame v razredni boj in odpravo kapitalističnega sistema. Vera je popolnoma privatna stvar posameznika; toda to ne pomeni, da bi morali socialisti prenašati brez ugovora napade verskih ljudi, ki so vedoma ali nevedoma hlapci kapitalizma, pa blatijo socialistično gibanje, bodisi da so za to plačani, ali pa če to vrše iz slepe in hlapčevske udanosti do kapitalistov.

Kaj pa s tvojo bojovno organizacijo?

Brat delavec, ki si morda član dveh, treh ali celo četverih podpornih ali prosvetnih organizacij, ali se kedaj vprašaš, kaj je s tvojo bojovno organizacijo—Jugoslovansko socialistično zvezo? Ali se kedaj vprašaš, če naj prinese družabni preobrat rdeč križ—ali infanterija, kavalerija in artilerija? Ali se sploh kedaj vprašaš, če se prizadevaš izboljšati človeško družbo ne samo z obvezami in "flajštri", ki jih devlje na bolno današnjo družbo rdeči križ, kateremu pripadaš — to je podporne organizacije? Ali se ti sploh kedaj sanja, da je današnja družba urejena nepravilno in da jo je treba preurediti s temelja? Ali si se kedaj vprašal, če ni potreba za dosego gospodarske svobode, enakopravnosti in resničnega bratstva nekaj več kakor rdečega križa — to je podpornih organizacij, katerih član si? Ali se ti je kedaj zazdelo, da je treba za to bojovne in ne le blažilne organizacije? Ali morda niti ne veš, da imajo slovenski delavci v Ameriki tako bojovno organizacijo? — Brat delavec, to so stvari, o katerih velja misliti!

Podporne organizacije — Jednote in Zveze, katerih član si, so dobre in potrebne za zavarovanje proti neugodam in boleznim — toda za prevreditev družabnega sistema niso. Po svojem delu, ki ga opravljajo, so podobne rdečemu križu, in rdeči križ ne bije bojov, temveč skrbi le za ranjence; bitko bje armada, organizirana za boje. Ta armada je Socialistična stranka v Ameriki in za jugoslovanske delavce tukaj Jugoslovanska socialistična zveza. Socialistična stranka kot bojovna organizacija ima organizirano politično infanterijo, kavalerijo in artilerijo; ona je v boju proti kapitalističnemu sovražniku, ki brani svojo trdnjavo, sedanji kapitalistični sistem. Noben RDEČ KRIŽ nima te moči, ker ni za to organiziran.

Vzlic temu da je temu tako, se pa slovensko delavstvo v Ameriki vse premalo briga za svojo bojovno organizacijo, toliko bolj se pa ukvarja z "RDEČIM KRIŽEM", kakor da je to tista organizacija, ki prinese človeštvu gospodarsko svobodo in enakopravnost. Med tem ko je v bojovni organizaciji slovenskih delavcev v Ameriki komaj nekaj nad 750 članov, jih je v "rdečem križu" — to je vseh podpornih slovenskih Jednotah in Zvezah — nad 75.000.

To je zelo slaba organizatorična proporcija armade, ki hoče dobiti bitko. Recimo da bi imeli zavezniki v zadnji vojni organiziranih 10.000.000 ljudi v rdečem križu, med tem ko bi njihova bojovna armada štela komaj 100.000, ali bi bili v tem slučaju v stanju poraziti svojega nasprotnika? Gotovo ne! Delavstvo se vse preveč zanima za rdeči križ, pa premalo za bojovne organizacije. Zlasti je to resnica pri našem delavstvu v Ameriki.

Brat delavec, ki si član raznih podpornih Jednot in Zvez, ne varaj samega sebe, da ti prinese

“RDEČI KRIŽ” svobodo in resnično bratstvo. Ne prinese ti jo, ker je ne more! Resnično svobodo si izvojuješ potom bojevne organizacije, potom Socialistične stranke, katere del je Jugoslovanska socialistična zveza. Za to bratje: v Jugoslovansko socialistično zvezo — v svojo bojevno organizacijo v Ameriki!

Tajništvo J. S. Z.

Sodni dan.

Apostoli in evangelisti niso bili učenjaki. V prvih časih krščanstva ni bilo ravno mnogo ljudi, ki bi se bili bavili z znanostjo; pojmi o svetu in človeštvu so bili zelo čudni in pomanjkljivi. Znanje se je polagoma nabiralo; naši potomci bodo več vedeli kakor mi, naši predniki so vedeli manje. To je povsem naravno.

Zato je pa tudi razumljivo, da so si predstavljali svet popolnoma drugače kakor mi. Ako bi bila veda takrat stala na sedanji višini in bi bila splošno razširjena, brzkone ne bi bilo postalo nikakršno krščanstvo, ali pa vsaj velik del njegovih naukov ne.

Krščanstvo uči vstajenje mesa. Ko zatrobi angel na sodni dan, vstanemo vsi od mrtvih, vsak s svojim nekdanjim telesom, in pohitimo pred božje sodišče.

Taka naivna vera je bila mogoča, ko ljudje niso vedeli, da se človekovo telo neprenehoma izpreminja. Od rojstva do smrti se ne enkrat, ampak prav čestokrat popolnoma izpremeni. To se godi tudi ob času umiranja in smrti, strohnitev telesa ni nič drugega kakor nadaljevanje tega procesa, le da tedaj, ko človek več ne diha, ne je in pije, telo snovi gubi, ne pridobiva pa več novih.

Nastalo bi torej vprašanje: Katero “svoje” telo dobimo na sodni dan, ko smo jih imeli toliko različnih kolikor sukenj?

Snovi, ki so bile v naših telesih, se vrnejo v prirodo, in ta jih zopet porabi v svoji delavnici. Poprečna teža odraslega človeka znaša 70 kilogramov. Od tega je v telesu in v krvi blizu 52 kilogramov vode. Razuntega smo sestavljeni iz zelo raznovrstnih snovi, iz beljakovine, železa, kisika, vodika, ogljikove kiseline, dušika, iz sladkorja, škroba itd.

Velik del plinov, iz katerih smo sestavljeni, se menja že z dihanjem. Mnogo snovi dobivamo torej naravnost iz zraka in jih zopet vračamo v zrak, odkoder jih zopet vdihujejo druga bitja, ljudje, živali in rastline.

V kratkih mesecih je vse naše telo obnovljeno. Snovi, ki so prišle vanj, nadomestijo materijo, ki je bila prej izgubljena, pa ga same zopet zapuste, da jih zamenjajo druge. Če živi človek sedemdeset let, se njegovo telo lahko dvestokrat obnovi.

Vse snovi, ki jih človek oddaja, se vračajo v veksanski laboratorij prirode, ki jih zopet uporabi za zgradbo novih organizmov. To je večni kolotok. Materija, ki je danes v naših telesih, je že bila v drugih in bo zopet v drugih.

Ako bi moral človekov duh na sodni dan iskati svoje telo, da stopi v njem pred sodni stol, bi prišel

v največjo zadrego, katero telo naj obleče in kje naj ga poišče. In nastal bi velikanski pretep ljudi, živali in rastlin, ker bi nešteta bitja zahtevala — po pravici — eno materijo, kajti vsako jo je v resnici tekom življenja imelo v svojem telesu.

To pa ni edina težava, ko bi nastala. Med drugimi je tudi ta: Kje bi to od mrtvih vstalo človeštvo našlo prostora..

Poprečno umrje vsako sekundo in se rodi vsako sekundo po eno človeško bitje. Bajka, da je bil “svet” ustvarjen 4000 let pred Kristovim rojstvom, je definitivno pokopana. Znanost ve, da se morajo že zemeljske periode računati na milijone let. Če računamo za življenje človeškega rodu od njegovega pojava pa do tiste dobe, ko minejo na zemlji pogoji za njegovo obstojnost, tri milijone let, to je zelo malo.

Toda ostanimo pri tej mali številki. V eni sekundi umrje en človek na zemlji, v enem dnevu 86.400, v enem letu 31.536.000, v treh milijonih letih bi jih umrlo 124.608.000.000.000. Pri tem ne jemljemo v poštev, da je venčdar več porodov kakor smrti, da se torej človeštvo množi in da bo po vseh astronomskih, geoloških, fizikalnih premisah zemlja veliko kdalje stan človeštva.

Po tem zelo skromnem računu bi moralo na sodni dan vstati čez 124.600 milijard pravičnih in krivičnih od mrtvih.

Kam se postavijo? Kje je prostor zanje?

Če bi bila v časih, ko so nastajale vere, znanost le toliko odkrila, kolikor je do danes, ne bi bila mogla nikdar nastati bajka o sodnem dnevu.

V Nemčiji se zopet vrše notranji boji. To pot so v akciji komunisti, ki so v raznih mestih zasedli važne urade in se tepejo s policijo in regularnimi vojaškimi četami. V kolikor se more razvideti do sedaj, to niso nikaki resni poiskusi od strani komunistov, da bi prišli na krmilo, ampak nemiri so le plod nezadovoljstva z razmerami, ki postajajo vedno slabše za ljudstvo.

Načrti za velikansko demonstracijo v Washingtonu, ki se ima vršiti dne 13. in 14. aprila v prilog osvoboditve političnih jetnikov so v polnem tiru. Stranka je najela večje prostore v Masonic Templu na 9 cesti in F ulici N. W., kjer ima stalno svoje konferenčne bodisi s političnimi predstavniki ali pa z zastopniki raznih delavskih unij iz vseh krajev Amerike. Istodobno prihajajo na gl. stan socialistične stranke pole s podpisi v desetisočih. Samo ena organizacija — to je Amalgamated Clothing Workers of America v Chicagi, je poslala 25.000 podpisov. Iz Indiane so poslale razne unije 28.000 podpisov. Iz Fort Wayne Indiane je poslala American Federation of Full Fashioned Hosiery Workers 19.000 podpisov. V tej proporeciji prihajajo podpisi na glavni stan iz vseh krajev, kjer je delavstvo organizirano in se zaveda političnih pravic in krivice, ki se je zgodila državljanom od strani demokratične birokracije, ko so stali na stališču svobode govora in tiska, ki ga jim jamči ustava Zedinjenih držav.

Zvezde govore.

Človek je majhno bitje. Ali to mu ni všeč; on hoče biti — še manjši.

Priroda ga je postavila na zemljo. To je prašek v neskončni brezmejnosti. V sami Rimski cesti je okrog osemnajst milijonov nepremičnic. Vsaka taka nepremičnica je solnce in misliti je, da ima vsako okrog sebe planete kakor naše. Videti jih ne moremo, ker nimajo svoje svetlobe; s pomočjo fotografske plošče, ki je veliko občutljivejša od našega očesa, so pa eksistenco nekaterih že dognali.

Naša Rimska cesta je le en svetovni sistem; takih megel je nešteto, ki jih vidimo z našimi daljnogledi, neskončno več pa nam nevidnih. Za ogromno število svetov nimamo ne izraza ne pojma.

Povsod so pogoji za življenje, in kjer so pogoji, tam je tudi res življenje. To lahko opazujemo na zemlji. Kaplja vode je svet za infuzorije; v temnah oceanskih globočin, v zraku, v blatu, v kraških jamah, na snežnikih in na severnemu ledu se najde življenje. Tudi na svetovih izven naše zemlje je.

Naš planet ni v veseljnosti niti toliko kolikor majhna vas na zemlji.

Ampak človeku se zdi prevelika, še to je moral razdeliti v države in državnice, v domovine in domovine, okrog njih je potegnil meje in mejice, in zaradi teh mej in mejic se bojuje, kolje, mori, uničuje!

Majhna je naša zemlja, ali kot norišnica je velika.

Ves neskončni svet je enake snovi; to nam dokazuje spektralna analiza, to nam pripovedujejo meteorji, ki padajo, kosi tujih svetov, na zemljo. Nič neresničnega ne bi bilo, če bi človek dejal: Svet je moja domovina, prebivalci Marta in enere, Siriovih in Veginih planetov so moji bratje, kakor zemljani!

Ali še zemlja sama mu je prevelika; en sam kotiček na tem prašku mu je "domovina."

Smešem je človek in komičen je njegov patriotizem. Kakor da bi hotel na veke vekov ostati otrok, ki se ne upa izpustiti materinega krila, v strahu, da se izgubi!

Tako majhna je ta zemlja — in neskončen je svet. In kdo še ni občutil njegovega neizrečnega čara, če se je v jažni noči zagledal v bleščeče zvezde, v katerih drhti toliko skrivnosti in toliko privlačnosti!

Povečal bi se človek sam, če bi povečal svojo domovino. Nič bi ga ne stalo, če bi porušil umetne plotove, ki so jih med dežele in narode postavili naši očetje, ki so smatrali zemljo še za ves svet. In če bi se združilo človeštvo, da se otrese vseh malenkosti in postane veliko v življenju in stremljenju.

Tu je naš sosed Mars, tam naša soseda Venera. Tudi tam je življenje. Če bi bil človek večji, bi iztegnil svojo roko, da bi pozdravil svoje brate in sestere tam gori in od njih izvedel, kakšna je njihova domovina in jim povedal, kakšna je naša. Pustil bi svoje malenkostne prepire, rešil bi svoje krušno vprašanje, da ne bi bilo treba milijonom nepreneho-

ma skrbeti, kaj bo z golim življenjem, temeč bi lahko posvetili svoje sile višjim ciljem. Razbil bi puške in polomil sablje, te žalostne ostanke barbarske dobe, pa bi nabavil teleskope in spektroskope in mogočne signalne aparate.

Izbrisal bi meje na zemlji in jih razširil čez zemljo.

Ali on noče biti velikan. Rajši je polž in mravljinec, in da more varati samega sebe, si je izmislil bajke o polžji in mravlji slavi!

Grško delavstvo se probuja.

Polagoma je prodrlo na dan tudi na Grškem radikalno delavsko gibanje. Grška je po vojni za demokracijo postal velika, toda ne na podlagi principa samoodločevanja narodov, ampak vsled zaslug, ki si jih je iztekla Grška v vojni proti centralnim silam. Resničnejše je, da ima največ zaslug za ekspanzijo Grške Venizelos, bivši ministerski predsednik in eden najsposobnejših diplomatov, kar so jih imele manjše države na mirovni konferenci v Parizu. Grkov pa to vseeno ni nasitilo, kajti povečan teritorij še ni kruh. Nezadovoljnost Grkov se je obrnila proti Venizelosu, ki se je moral v novembru 1920 umakniti rojalistom, ki so pozvali nazaj odstavljenega kralja Konstatina. Kralj se je povrnil iz Švice, toda deželi ni prinesel miru, kajti z mirom Grške razpolagajo v Londonu in Parizu. Kadar rečejo tam, naj bodo grške čete pri miru, je mir in kadar namignejo, naj maširajo proti nebogljivim Turkom, pa maširajo. To se je delalo pod Venizelosom in se dela sedaj pod veličanstvom Konstatinom. Ako bi Grki ne ubogali, jim Francija in Anglija odvzameta teritorij, ki ga je dobila po vojni in ker grška vlada noče izgubiti novih dežel, je zopet pogrnala svoje armade proti Kemalistom. Okoli 120.000 grških vojakov je v tej ofenzivi. Če bo uspešna, je drugo vprašanje, kajti Turki, katerim povečuje Kemal paša, so pokazali, da se znajo braniti in tudi napadati.

Mnogi Grki so že spoznali, da se razmere s prihodom Konstatina niso spremenile, torej je ostalo vseeno še nekaj gnjilega v deželi. Porodilo se je komunistično gibanje in up grških komunistov je sedaj v Rusiji. Če bodo grške čete v sedanji ofenzivi tepene, bo to slabo za Konstatinov režim. Ali prej, predno bo na Grškem kako izdatno delavsko gibanje, bo treba še mnogo prepagatoričnega dela, ki ga bodo morali vršiti Grki. Obračati svoje upe v Moskvo ne bo pomagalo željam grškega delavstva za svobodo. Vendar pa je treba priznati, da je prešlo socialistično gibanje na Grškem v živahnejši štadij, kakor je bilo do zadnjih časov.

Kansaški governor Allen je posvaril Gompersa, naj se varuje stavke, naperjene proti vladi. Kako smatra Allen "stavko proti vladi". Zelo enostavno: Sprejme se zakon, da je stavka prepovedana in če gre delavstvo vseeno na štrajk, s tem krši zakon in to je "stavka proti vladi".

UTRINKI.

Ne pozabite, da je mesec april posvečen posebni agitaciji: pridobivanju članov za Jugoslovansko socialistično zvezo. Vsak nov član pomeni povečanje naše armade in s tem krajšanje poti k našemu cilju: socialistični družbi.

Ameriški Slovenci so tako srečni, da imajo vedno kake "zgage" med slavnimi slovenskimi žurnalisti. Iz familije Zgaga izhajata tudi Peter in Pavel Zgaga, ki sta vsled svojih junaških činov postala slavna kakor razna grenka vina. Ubogi ljudje, ki črpajo svojo izobrazbo iz kolon, ki jih napolnjujejo zgage!

Ameriška rekonstrukcija se vrši v znamenju zniževanja plač. Ko bodo plače vsepovsod znižane, delovne ure podaljšane in ko se bodo delavci še bolj priganjali pri delu, da s tem zvišajo povprečno produktivnost posameznika, bodo v Ameriki zopet dobri časi — za profitarje. Ampak profitarji niso imeli še nobenkrat slabih časov, ne v Zedinjenih državah in nikjer drugod. Slabi časi so samo za delavce in kmete.

Japonska vlada še vedno rešuje sibirskie pokrajine zase. Kajpada pomeni tudi v japonskem militarističnem pomenu besede osvajanje tujih teritorijev osvoboditev. Le, da Rusi nočejo take osvoboditve, ki pa za enkrat nimajo moči, da bi se mogli uspešno upreti japonskim četam, ki grabijo bogate sibirskie pokrajine za japonski kapitalizem. Svet bo imel še mnogo dela, predno porazi Japonsko, ki je druga najmočnejša trdnjava kapitalizma in reakcije.

V Baltimoru je umrl kardinal James Gibbons v starosti 87 let. Kardinal Gibbons je bil ena najmarkantnejših oseb v zgodovini katoliške cerkve v Zedinjenih državah.

Narod ima naloge, ki so se s časom povečale, poglobile in komplicirale ter se ne dajo več reševati s krikom. Grlo se mora umiriti, da morejo drugi organi opravljati svoje delo. Mednarodnost pričakuje to delo od narodov, ker ga potrebuje. In mi hočemo, da ga opravi tudi naš narod v eni vrsti z vsemi narodi sveta, da ne zaostane sebi in celoti v škodo.

Ni je vede, na katero se ne bi socializem kolikor toliko naslanjal. To je najboljši dokaz, da mora biti socialistično mišljenje vsestransko in postane pomanjkljivo, čim ni več tako.

Kapitalist riskira v podjetju del svojega imetja. Delavec riskira vse: Svoje zdravje in življenje. Kljub temu ima kapitalist ves dobiček, delavec pa beraško plačo.

Nov naročnik na Proletarca postane nov bojevnik za osvoboditev delavstva. Ako hočete, da se armada naših bojevnikov širi, pridobivajte nove naročnike Proletarca.

Ali ste zapazili, da Vam je, ali da Vam bo v kratkem potekla naročnina? Ako hočete list redno prejemati, ne odlašajte s poravnavo naročnine.

Tudi Perziji imajo čudne šege. Kadar umrje perzijski ženi mož, tedaj si kupi vdova takoj po verskih predpisih dve skledici, kamor staka solze, ki jih joka po svojem pokojnem možu. Kadar ste skledici polni te dragocene tekočine, tedaj je Perzijanka oproščena nadaljnega žalovanja po svojem možu. Ker marsikatera vdova z najboljšo voljo ne more včasih najokati dveh skledic solz, si pomagajo Perzijanke čestokrat s papriko, ki se ž njo namažejo pod očmi. To privabi hitro solze v oči in tako je možno skledici napolniti in zadostiti verskim zahtevam.

Socializem zahteva poleg gmotnega preobrata tudi duševni preporod posameznika. Duševen preobrat kot važen pripomoček za splošni družabni preobrat, ki je mogoč šele takrat, ko je družba ekonomsko zrela zanj. Socialni preobrat je tedaj dvojen: Družabni in individualni. Brez tega harmoničnega hotenja ni popoln.

Zato pa nihče ne more biti enostranski in zahtevati socialne revolucije samo od onih, ki uživajo sadove kapitalistične nadprodukcije, temveč duševni preobrat v socializem je odvisen v prvi vrsti od tistih, ki naj jih socializem zastopa.

S tem preobratom je dan pogoj do boljšega socialnega in družabnega razumevanja potreb socialnih celot. Socialna zakonodaja n. pr. temelji na tem duševnem preobratu posameznika, ki prihaja tako sam za sebe do veljave.

Ta duševni preobrat v socializem pa daje tudi možnosti razumevati, da je socialna krivica le človekovo hotenje vladati nad svojim bližnjim.

V kapitalistični družbi ni nič svetejšega od profita.

Naša dolžnost je prižgati v vseh človeških srečih — ne glede na to, kako zaostal ali neveden je kdo — nade boljših in človeštvu pravičnejših dni. V vsakem moramo obuditi čutstvo, da je njegovo sodelovanje za nas in za njega velevažno, ko gre za svetovno organizacijo, ki ima ustvariti novo in boljše človeško družbo.

Nobena organizacija ni imela večje ali bolj važne naloge, in nobena organizacija si ni bila bolj svesta gotove zmage, nego je ta.

Socialistična stranka stoji na stališču industrijelne, gospodarske demokracije, kjer se bo proizvajalo v korist vseh ljudi, namesto za privaten profit. Ona zavzema stališče takega gospodarskega sistema, kjer bo imelo človeštvo ceno pred vsem drugim; kjer bo blagostanje delavcev prva zadeva, kjer bo delavec dobil polno plačilo za svoje delo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

PRIPRAVE ZA NAS ZBOR.

Prvi koraki za zbor Jugoslovanske socialistične zveze so storjeni. Eksekutiva J. S. Z., ki je imela dne 25. marca posebno sejo, je določila, da se vrši zbor J. S. Z. v Chicagi. Čas zbora je bil določen že na zadnji redni seji meseca januarja, to je, da se vrši 30 dni po konvenciji Socialistične stranke.

Z ozirom na dejstvo, da Zveza ni v stanju plačati delegatom potne stroške, apelira Eksekutiva na vse klube, naj si na en ali drug način poskrbe za fond, iz katerega bodo plačali svojim delegatom potne stroške in dnevnice.

Na podlagi pravil Člena V., točke 16., imajo pravico do sedeža na zboru klubi, ki štejejo do 50 članov po enega delegata; klubi z več člani, izberejo na vsakih nadaljnjih 50 članov po enega delegata.

Provizorični dnevni red za IV. redni zbor J. S. Z. je sledeči:

A.

1. Otvoritev kongresa po gl. tajniku.
2. Volitev odbora za pregledanje pooblastil. (pet članov in gl. tajnik).

B.

Konstituiranje zbora:

1. Pravilnik.
2. Volitev stalnega predsednika in dveh podpredsednikov.
3. Volitev dveh zapisnikarjev.

C.

Referati:

1. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z. od zadnjega zbora 1916.
2. Poročilo sekcijских odborov:
Za slovensko sekcijo poroča Filip Godina;
Za srbo-hrvatsko sekcijo poroča Peter Kokotovich.
3. Literatura in tisk; poročajo uredniki glasil:
Za Proletarca poroča Frank Zajec;
Za srbo-hrvatsko sekcijo poroča: (Referent še ni naznanjen).
4. Internacionala; poroča Joško Oven.
5. O naseljevanju, tozadevnih zakonih in o naturalizaciji; (referent še ni naznanjen).
6. O potih in sredstvih za učvrstitev Jugoslovanske socialistične zveze; poroča Frank Aleš.
7. O Zadrudništvu; poroča F. S. Tauchar.
8. Jugoslovansko vprašanje; poroča Frank Zajec.
9. O Unionizmu; poroča Milan Luchich.
10. Načelna izjava; poroča Frank Petrich.
11. Pravila; poroča Frank Petrich.
12. Predlogi in resolucije.

D.

1. Razno.
2. Razpust zbora.

S tem se odvarja diskuzija o našem zboru, vsled česar eksekutiva apelira na vse klube J. S. Z., naj o gori navedenih zadevah, ki jih ima reševati zbor, razpravljajo na klubovih sejah ter poročajo o rezultatu razprav Proletarcu za objavo. Klubi, ki imajo posebne predloge ali resolucije, nanašajoče se na katerikoli predmet, ki je označen v provizoričnem dnevnem redu, pa jih nemarajo objaviti v Proletarcu, naj jih pošljejo tajništvu zveze, da jih odda tozadevnim referentom v pretres, za slučajno vporabo pri referatu. Istotako imajo klubi pravico sugerirati J. S. Z. dodatne točke ali referate v provizorični dnevni red za zbor.

Sodrugji na delo — prvič da si vsak klub pre-skrbi nekaj sredstev za pošiljanje delegata, in drugič, da se vsak klub po možnosti vdeleži diskuzije, ki se nanaša na naš zbor.

Klubi, ki bodo poslali delegata, naj naznanijo izvolitev — to je ime in naslov delegata — tajništvu Zveze najkasneje do 30. maja t. l.

Tajništvo J. S. Z.

RAZPRAVE ZA IV. REDNI ZBOR J. S. Z.

Lawrence, Pa. — Že na zadnji seji našega kluba št. 184 J. S. Z. smo razmotrivali, kakšno pot bi bilo treba zavzeti, da se čimbolj razširi naše glasilo "Proletarec." Po daljših debatah smo prišli do zaključka, da je potrebno, da so vsi člani in članice naročeni na glasilo. Pravila sicer predpisujejo, da mora članstvo Zveze agitirati za razširjenje zveznih glasil, vendar pa je tukaj dejstvo, da je med člani J. S. Z. mnogo takih, ki niso naročeni na Proletarca.

Sodrugji in sodruginje morajo biti poučeni o delu J. S. Z. in socialističnem gibanju sploh, zato pa je potrebno, da prejemajo redno svoje glasilo. Ker smatramo, da je v kljub vedni agitaciji na klubovih sejah in pri posameznih sodrugih za razširjenje našega tiska težko pridobiti vse člane, da se naroče na glasilo, naj bi šlo naprimer 25c mesečno za Proletarca, kar bi zneslo \$3.00 na leto kot naročnina za list. Do tega mnenja so nas privedli sledeči razlogi:

1. List bodo na ta način dobivali vsi člani in članice, ki postanejo tako ne le naročniki, temveč tudi čitatelji, kar pomeni, da bodo bolje razumevali naše delo in se jih bo zanj tudi lažje zainteresiralo. Na ta način bomo pomnožili število aktivnih agitatorjev in agitatoric in s tem v zvezi bo stalno napredovala tudi Jugoslovanska socialistična zveza in njeno glasilo. To bi veljalo seveda le za članstvo slovenske sekcije J. S. Z., od srbo-hrvatske pa zavisi, kako hočejo člani te sekcije podpirati to akcijo, dokler nima sekcija svojega glasila, svoje voljno.

2. Če bi bilo prejetje glasila za članstvo slovenske sekcije obligatno, bi se na ta način prihranilo precej stroškov pri upravi lista, kakor naprimer s tirjatvami, ki stanejo denar; prištedilo bi se pa tudi na času, ki se porabi pri vknjižbah, ker bi prihajala naročnina skupno namesto posamezno, kakor je to sedaj.

3. S povečanimi dohodki za list bi se gmotno stanje izboljšalo, in to bi omogočilo povečanje lista. Naše delavstvo potrebuje socialistične izobrazbe, te mu moremo pa nuditi v dovoljni meri le tedaj, če bomo imeli dovolj obsežno publikacijo, v kateri bo našlo prostora različno socialistično gradivo.

4. Z obligatnim prejetjem in plačevanjem glasila bi člane še bolj uverili, da je to njihov list, katerega so dolžni podpirati in ga širiti med delavstvom, ki še ni tako zavedno, da bi prišlo v politično organizacijo.

Ker se Proletarec po dosežanju sistema naroča kakor vsak drug list, ne naredi na vsakega člana vtis, da je to list, na katerega bi moral biti naročen.

Kar želi naš klub je, da se zanese "Proletarec" v čim večjem številu med jugoslovanski proletarijat v Zedinjenih državah. Kar je v naši moči storimo, da mu pridobivamo novih naročnikov in čitateljev, toda ker vidimo v tej sugestiji uspešno sredstvo za razširjenje socialistične ideje ter da se število naročnikov znatno zviša, jo priobčujemo članstvu slovenske sekcije v razmotrivanje. Treba je, da se o stvari pogovorimo v listu, zato priporočamo, naj tudi drugi klubi povedo svoje mnenje o zadevi. Na ta način bodo imeli zastopniki slov. sekcije na bodočem zboru J. S. Z. mnenje članstva v tej zadevi pred seboj in jim ne bo težko formulirati predlogov, ki naj postanejo, ko izreče zadnjo besedo o njih še splošno glasovanje ne le mrtve črke, ampak življenje.

Sprejeto na redni seji kluba št. 184 J. S. Z. dne 20. marca 1921.

Vid Vodišek, predsednik,
John Trčelj, tajnik.

PRIPRAVE ZA STRANKIN ZBOR.

Kakor je bilo že poročano v Proletarcu, je pripravljenih za strankin zbor, ki se vrši meseca maja ali junija v Detroitu, Mich. več propozicij, o katerih bo sklepal zbor in končno vse članstvo stranke potom referendumu.

Končne propozicije ali predloge o raznih zadevah, ki jih ima rešiti strankin zbor bodo objavljene v marčni izdaji "The Socialist World", ki ga dobi vsak član obligatno.

Čikaška socialistična organizacija je sklenila zastopati svoje stališče v sledečih točkah:

1. Mednarodne zadeve; 2. strankino stališče in taktika; 3. načela in platforma; 4. propaganda.

Z ozirom na mednarodne zadeve je čikaška organizacija sklenila predložiti konvenciji sledeče predloge:

1. Da Socialistična stranka Zedinjenih držav obnovi svojo aplikacijo za pristop h komunistični Internacionali na podlagi sprejetja vseh 21 točk.

2. Da Socialistična stranka Zedinjenih držav obnovi svojo aplikacijo za pristop h komunistični Internacionali z rezervacijo, da ne sprejema za doseg organizacije socialistične družbe nobenih obveznih formul ter da obdrži v zadevah članstva, organizacije in taktike, kakor tudi z ozirom na njene proglose in izjave, ki so v prvi vrsti notranjena značaja, popolno avtonomijo.

3. Da Socialistična stranka Zedinjenih držav sodeluje pri ustvarjanju socialistične Internationale na stališču, ki ne predpisuje formul, temveč priznava narodnostnim strankam notranjo avtonomijo.

4. Socialistična stranka Zedinjenih držav upošteva, da je njena najglavnejša naloga ustvariti jako in revolucionarno socialistično organizacijo v Ameriki. Vsled tega bodi sklenjeno, da vloži v ta namen vse njene moči in sredstva, uverejna, da na ta način posluži najizdatneje stvari mednarodnega socializma. Dokler to ni doseženo, ali dokler druga konvencija ne zaključi drugače, bodi sklenjeno, da ostane stranka brez mednarodnega pridruženja.

Z ozirom na strankino stališče in taktiko predlaga:

a) Glede dovolitev denarja za vojne namene:

Predlog: Noben član socialistične stranke ne sme glasovati v prilog militarističnih ali mornarničnih za dev.

b) Glede sodelovanja z drugimi političnimi strankami.

Predlog: Mestne, okrožne in državne organizacije socialistične stranke delajo lahko sporazumno z drugimi političnimi strankami, ki so nasprotno republikanski in demokratični stranki, in ki služijo pri protestih ali reformah, kot pripomoček in če okoliščine in razmere opravčujejo tako postopanje z namenom, da se koristi interesom delavskega razreda kjerkoli.

Z ozirom na načela in platformo predlaga:

Politična akcija:

1. Politična akcija, kakor jo razumeva in razlaga socialistična stranka Zedinjenih držav, pomeni vdeleževanje volitev za javne urade in praktično postavodajo, kakor upravnega dela v soglasju platforme socialistične stranke, da se doseže kontrola vladne moči, da se odpravi sedanji kapitalistični sistem in nadomesti s socialističnim.

2. Za politično akcijo, kot jo zastopa socialistična stranka Zedinjenih držav, se smatra vsako organizirano prizadevanje s strani delavskega razreda, da ž njim vpliva na proces vlade, zlasti vdeležitev volitev za javne urade in vporabo takih uradov ali pozicij, kadar so dobljeni, za prosveto, izboljšanje in osvoboditev delavskega razreda.

Z ozirom na propagando predlaga:

a) Socialistični dnevnik.

Predlog: Da konvencija izvoli odbor petih, ki ima namen študirati možnost ustanovitve več socialističnih dnevnikov ter da poda o tej študiji na prihodnji strankini konvenciji svoje poročilo in priporočila.

b) Zenski glasovi.

Resolucija: Ker je dobilo zadnje čase ženstvo volilno pravico, in ker so ženske delavskega razreda na splošno mnogo manj zavedajo svojih političnih razrednih interesov in so bolj nazadnjaške z ozirom na izrabo glasovnice v korist teh interesov kakor pa žene kapitalističnega razreda, bodi sklenjeno, da se eksekutiva socialistične stranke posebno prizadeva, da razširi med ženstvo delavskega razreda propagando in jih vzgaja, da bodo s svojo politično enakopravnostjo nadpirale in branile svoje razredne interese.

Poleg teh propozicij podajo svoje predloge o raznih zadevah tudi organizacije iz drugih krajev, in končno, kakor že rečeno, eksekutiva socialistične stranke. Karkoli pa bo konvencija sprejela, gre na splošno glasovanje. Propozicije, ki jih predloži konvenciji strankina eksekutiva, objavimo prihodnjič.

Tajništvo J. S. Z.

PRAZNOVANJE PRVEGA MAJNIKA.

Ker pade letošnji prvi majnik na nedeljo in bo vsled tega sodrugom laglje ukrepati glede proslavitve tega dne, je eksekutiva J. S. Z. na svoji seji dne 25. marca sklenila, apelirati na vse klube, naj proslave ta dan kolikor mogoče v agitacijske namene, bodisi da prirede zabave, shode, predavanja, izlete itd., da se pridobi J. S. Z. novih članov in novih naročnikov na Proletarca. Klubi, ki žele za ta dan govornika, naj se obrnejo takoj na tajništvo Zveze. Razume se, da plača v tem slučaju potne stroške in dnevnic klub sam. Nekateri klubi so se že oglasili in žele govornike.

Sodrug, praznujte letošnji prvi majnik v znamenju agitacije, v znamenju pridobivanja novih naročnikov na Proletarca in novih članov za Jugoslovansko socialistično zvezo!

Tajništvo J. S. Z.

NEKAJ POJASNILA GLEDE STRANKINIH KONVENČNIH ZNAMK.

Tajniki klubov J. S. Z. naj pošljejo nerazpečane konvenčne znamke tajništvu J. S. Z., ko pošljejo svoto ra zazpečane stamke.

Tajništvo J. S. Z.

SPREMENBA NASLOVA PRI TAJNIŠTVU J. S. Z.

Tajniški urad Jugosl. socialistično zveze se nahaja od sedaj naprej na glavnem stanu Socialistične stranke 220 South Ashland Boulevard, Chicago, Ill., in ne več na 3639 W. 26th Street.

Tajniki klubov J. S. Z. in tisti, ki imajo s tajništvom opravka, naj naslavljajo vsa pisma takole: Jugoslav Socialist Federation, 220 So. Ashland Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.

Absher, Mont. — Prva moja pažnja je, da vselej poravnam točno naročnino, raditega pošiljam celotno naročnino in 50c listu v podporo.

Ker nam tukajšnji delodajalci zagodejo vsako pomlad enoinisto melodijo, imamo v žepih mesto denarja praznike, mi pa lahko pojemo "aleluja, mi gremo na bum". Kdor želi malo delati in veliko počivati, se naj preseli k nam. Za zabavo bo krmil komarje. V mislih se nam tudi tukaj cedi v usta mleko in med ker imamo republikanskega predsednika Hardinga, ki skrbi, da se nam "dobro godi".

Delavstvo hoče dobre čase in sedaj jih ima. Delovne ure so kratke, ali pa jih sploh ni in počitka ima dovolj. Ker se bojimo socializma, nadpiramo sistem korupcije in drugih takih dobrot kapitalističnega reda. Delavske diktature ne maramo, nimamo pa nič proti temu, da se nas pretepa s šibo, katero smo si spletli sami, pa jo dali gospodam "bosom" v roko, da ž njo vihte po nas.

Jaz se sicer ne prištevam ljudem, ki se boje socializma. Glasujem vedno za socialistične kandidate in jih priporočam tudi drugim. Ljudje pa ne verjamejo, ker niso sposobni, da bi znali spoznavati resnico.

Naša ladja plava počasi naprej, ampak sigurno ...

Frank Pušnik.

**Prispevki v tiskovni fond
"Proletarca."**

**AGITATORJI ZA RAZŠIRJENJE PROLETARCA
NA DELU.**

Naročnin so poslali:
 J. R. Shprohar, Irwin, Pa., 4;
 Chas. Pogorelec in Ciril Wizar, Minnesota, 17;
 Anton Grden, Glencoe, O., 2;
 A. Furlan, Dubuque, Iowa, 1;
 Jos. Durn, Collinwood, O., 3;
 Mike Podboy, Collinwood, O., 2;
 Anton Ocepek, Clairton, Pa., 1;
 Lawrence Gorjup, Cleveland, O., 4;
 Louis Zakrajšek, Biwabik, Minn., 1;
 Blas Brezovšek, Conemaugh, Pa., 1;
 F. Z., Chicago, Ill., 1;
 Chas. Pogorelec, Chicago, Ill., 5;
 Anton Kramar, Gilbert, Minn., 2;
 Frank Bregar, Avella, Pa., 1;
 Steve Kopriva, Hostetter, Pa., 1;
 Frank Besjak, Springfield, Ill., 1.

Pridružite se agitatorjem za razširjenje "Proletarca" tudi vi, kajti dolžnost nas vseh je, da širimo naše glasilo. Skušajte do prihodnjega tedna poslati vsaj enega novega naročnika Proletarcu.

AKO ima kdo na razpolago enodejanko "Bratova osveta", spisana v hrvaščini, naj jo pošlje slov. socialističnemu klubu št. 114 v Detroitu, Mich. Klub jo je pripravljn vrniti, ali pa tudi kupiti. Kdor torej ima to enodejanko, naj jo pošlje na naslov: *Anton Jurca, 939 E. Hendrie Ave., Detroit, Mich.*

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. **John Kress, 396 4th Ave.**

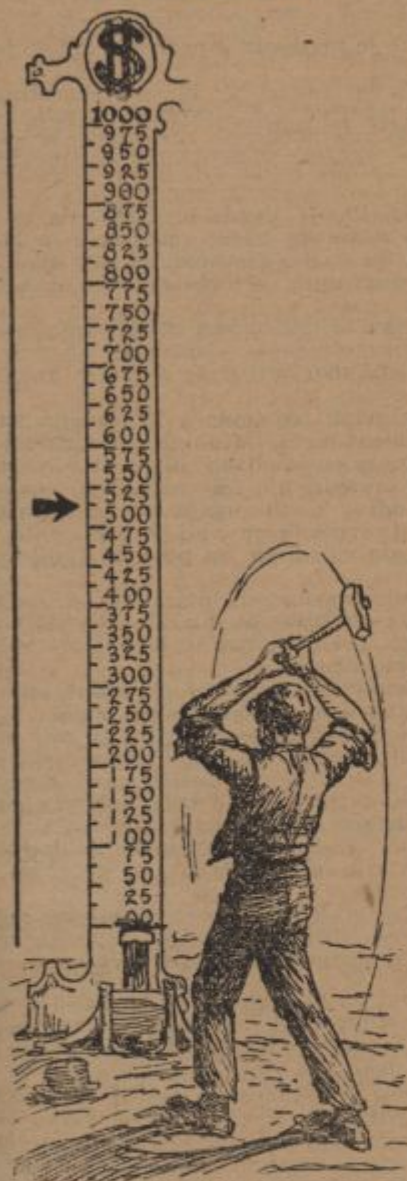
Koliko novih članov za J. S. Z. sem pridobil v mesecu marcu? Če se v mesecu marcu ni posrečilo dobiti nobenega kandidata, glej, da ne zamudiš prilike v mesecu aprilu. Mesec april je Debsov mesec, posvečen dobavi novih članov J. S. Z. in Socialistični stranki. Poleg tega je ta mesec kampanja za osvoboditev političnih jetnikov. Na delo, sodrugi!

Predsednik Wilson je pomilostil 639 zločincev, med katerimi so bili tatovi, sleparji, profitarji in propalice — med tem ko je v ječah še na stotine političnih jetnikov, ki niso storili nič drugega kakor izvajali svoje mišljenje, ki jim ga jamči ustava Zed. držav. Svoboda v Ameriki je živa le še za družabno manj vredne ljudi, med tem ko je za ljubitelje enakopravnosti in gospodarske emancipacije mrtva.

Kapitalistična družba je nemogoča brez izkoriščanja, kakor je drevo nemogoče brez korenin. Kapitalizem živi od profita kakor drevo od snovi, ki jih dobiva iz zemlje. Pogoji profita je pa izkoriščanje. Odkod naj bi prišel dobiček, ako bi kapitalist plačeval delavcu toliko, kolikor je njegovo delo vredno. Ravno razlika med delavčevo plačo in vrednostjo dela je kapitalistov dobiček.

Ako je torej izkoriščanje v kapitalistični družbi neizogibno in ako delavci hočejo, da ne bodo več izkoriščani, se ne morejo zadovoljiti z nobeno izpremembo v kapitalistični družbi, ampak le z odstranitvijo kapitalističnega sistema. Bojevati se morajo za tako družbo, ki bo lahko živela brez izkoriščanja, v kateri torej ne bo vladal kapitalizem.

Taka družba se imenuje socialistična. Mislimo, da ni težko razumeti, zakaj mora biti delavec v svojem interesu socialist.

XI. IZKAZ.

<i>Cleveland, O.</i> — (Nabiralna kampanja soc. kluba št. 27, JSZ) Jack Šumrada, \$1; po 50c Anton Skrlep in Joe Sustarsic; jo 25c, Frank Pintar, Jernej Rozanc, Andrew Trkman in James Slabe; Andrej Božič, 10c; (pošiljatelj James Slobe, skupaj\$	3.10
<i>Pullman, Ill.</i> — Po 50c, izgubljena stava, G. Ule in J. Jelenc; po \$1, Anton Oblak in "nikogar;" po 25c F. Andolšek, J. Mubi, Peter Verhovnik, Rozi Hrovat in F. Tršar; (ker se mi je nabiralna pola izgubila, prosim tiste, ki bi jih v tem izkazu slučajno izpustil, da se mi oglasijo, da se popravi v prihodnjem izkazu. — Anton Oblak, nabiralec); skupaj	4.75
<i>Aurora, Minn.</i> — Fr. Rayer	1.00
<i>Biwabik, Minn.</i> — L. Zakrajšek50
<i>Chicago, Il.</i> — Mary Arnež	1.00
<i>Dunlo, Pa.</i> — Anton Poje25
<i>Dixon, Ill.</i> — Mike Keber	2.60
<i>Cleveland, O.</i> — Kraj. org. J. R. Z.	26.50
Skupaj do 26. marca	39.70
Zadnji izkaz	1,468.27
Skupaj	81,507.97

RAZPRAVE H KONVENCIJI S. D. P. Z.

Collinwood, O. — Čas do konvencije SDPZ. je le še kratek, članstvo pa nekako molči. Mogoče se zanaša na delegate, da bodo oni povedali svoja mnenja v glasilu. Delegete bodo navzoči na konvenciji, članstvo pa jih mora seznaniti s svojimi nazori in željami, zato je tudi članstvo poklicano, da razpravlja o konvenciji v Proletarcu, ki je glasilo SDPZ. Za napredek naše organizacije je potrebno, da bo delegacija, ki se zbere dne 2. maja, poznala težnje in potrebe naše Zveze.

Moje mnenje je, da bi bodoča konvencija lahko mnogo pripomogla k združenju naših podpornih organizacij in sporazumnemu delu na združevalni konvenciji, katera upam, da se bo kmalo vršila.

Vsako ima pravico, in vsakdo je tudi dolžan v interesu organizacije povedati svoje mnenje in te pravice se poslužim tudi jaz. Po mojem mnenju bi ta konvencija čisto lahko izostala še za kake štiri mesece, kajti do tega časa bo morda združevalno delo že toliko napredovalo, da se bo vršila združitelna konvencija. V tem slučaju bi se prihranili tisočaki gl. blagajni, kakor tudi društvom, ki pošiljajo delegate. Ker pa članstvo zahteva konvencijo, mora manjšina vpoštevati željo večine.

Pripoznam, da so pravila SDPZ. v nekaterih ozi-rih postala pomanjkljiva in ne odgovarjajo v vseh točkah današnjim razmeram. Delati nova pravila za dobo nekaj mesecev je pa tudi nespanetno. Napravijo se stroški, ki jih mora plačati članstvo, kar pa se ne izplača, če se pomisli, da ne računamo še na nadaljno razdvojenje naših podpornih jednot in zvez. Jaz priporočam, naj konvencija doda k pravilom le tisto, kar je nujno potrebno, v tisk pa naj gredo le dodatki in popravki k sedanjim pravilom.

Gotovo pride pred zbornico tudi afera z bivšim glasilom "Glas Naroda"; konvenciji priporočam, naj ne zamudi preveč časa z njo, kajti pričkanje semintja ne prinese nobenih koristnih rezultatov, pač pa le razburja duhove; društva morajo plačati delegatov dnevnice, zato se od njih sme zahtevati, da porabijo čas zborovanja za stvari, ki so v interesu in koristne S. D. P. Z. Tudi na zadnji konvenciji Društva Sv. Barbare smo imeli podobno afero, s katero pa nismo prišli ob koncu diskuzije nič daj kot smo bili v začetku.

Za glasilo naše organizacije priporočam "Proletarca", ker je to edini slovenski list, ki zastopa delavski razred in brani njegove interese tako, kot se jih mora braniti, to je, z organizacijo delavstva. Kako stoje slovenski listi, je prav dobro pokazala kampanja zadnjih predsedniških volitev.

Priporočam strožje določbe glede nadzornega odbora, ki mu bodo določale, da mora vršiti svoje dolžnosti. Zasedoval sem uradna poročila v glasilu in videl, da nadzorni odbor zanemarja svojo funkcijo; pri pregledovanju računov je bil največkrat navzoč le eden izmed treh izvoljenih gl. nadzornikov, včasih sta bila dva, vseh skupaj pa menda ni bilo nikdar. Delegacija bo morala vprašati za vzroke, zakaj ni vršil skupni nadzorni odbor svoje naloge in zakaj se ni vpoštevvalo pravil v tem oziru. Opravičljiv vzrok za odsotnost bi moral biti samo eden in ta je bolezen.

Konvencije pa bi morale paziti, da volijo v odbor le take delegate, ki bodo tudi vršili svoje dolžnosti.

Mogoče, da se bo čutil kdo užaljenega radi teh vrstic, ampak stvar je ta, da če kdo prevzame eden ali drugi urad, mora izvrševati tudi dolžnosti, ki mu jih nalaga. Kako naj odborniki, ki se ne udeležujejo sej in ne vrše revizije knjig, sploh pojasnjujejo članstvu in konvenciji na vprašanje o poslovanju, tikajoče se njihovih uradov.

Priporočam, naj se enkrat na leto snide na skupno sejo ves gl. odbor, ker smatram, da bi bilo to le v korist organizaciji. Upravni odbor ali pa konvencija naj določijo, katera naj bo glavna letna seja. Drugih sej gl. odbora naj se udeleže le predsednik, tajnik, blagajnik, in vsi trije nadzorniki, ni pa potreba podpred-

sednika, če je predsednik prisoten, kot se je to godilo dosedaj.

Ker je čas konvencije blizu, priporočam članstvu, naj pride takoj na dan s svojimi nasveti, kar bo olajševalo delo konvenciji, ob enem pa je v korist SDPZ.
Jernej Hafner, član dr. št. 126, SDPZ.

Moline, Ill. — Morda je vzrok, da se tako malo razpravlja v glasilu naše organizacije o bodoči konvenciji to, da smatra članstvo, da smo blizu združenja, ali pa je med njim premalo zanimanja za organizacijo.

Kot član SDPZ. hočem podati nekaj nasvetov, ki bi, če bi jih konvencija vpoštevala, po mojem mnenju koristili napredku SDPZ. in s tem v splošnem članstvu.

V prvi vrsti naj bodoča konvencija napravi vse, kar bo v njeni moči, da dosežemo združenje s tistimi podpornimi organizacijami, ki so za združenje. Članstvo naše organizacije želi združenja, enako razpoloženje je tudi v tistih organizacijah, katerih članstvo je dovolj prevdarno in vidi v bodočnost. Razmere nas silijo, da uglasimo vsa pota, ki vodijo do združenja.

Ako združevalni odbor uvideva, da pride združitve kmalo, ne bi bilo potrebno delati velikih sprememb v pravilih; spremene naj se le najpotrebnejše točke, da se znižajo stroški.

Konvencija naj izvoli v gl. odbor take člane, ki so za združitve in bodo delovali zanjo.

Kar se tiče Zvezinega glasila, je moj nasvet konvenciji, naj sprejme tak list, ki je v resnici delavski, kajti tudi našo SDPZ. tvorimo sami delavci. Naša dolžnost je, da podpiramo naše delavske časopise, in to je "Proletarec," ki je vseskozi zvest boju za delavske interese. Zadnje predsedniške volitve še niso pozabljene in tudi ne, kdo je in kdo ni bil na strani delavstva.

Dolžnost glasila naj bo priobčati vse račune, imenik krajevnih društev, seznam suspendiranih in novopristopnih članov, zapisnike, uradna naznanila itd. Tudi naj se da v glasilu prostor za razprave glede Zveze, naj si bo društvam ali posameznim članom. Te razprave naj bodo take, ki bodo v korist organizaciji. Zdi se mi, da je bila dosedaj napaka v tem, da je vladala med članstvom tako malo zanimanja za organizacijo. Bodoča konvencija pa naj ukrene vse potrebno, da bo v prihodnje dana vsakemu članu in društvu prilika razpravljati o organizacijskih zadevah v glasilu. Paziti pa je treba pri tem, da se ne bi priobčale stvari, ki le razburjajo članstvo. Pri nekaterih naših članih, je žal še vedno v navadi, da morajo biti v svojih spisih osebni. Razpravlja se lahko stvarno, ne da bi se napadalo kake osebe. Treba je le, da smo drug z drugim vljudni in tolerantni, pa bodo naše razprave in kritike res v korist organizaciji.

Društvam ali posameznim članom naj se da pravica pošiljati spise, tikajočih se te organizacije, direktno glasilu, katera dolžnost naj bo, da jih priobčuje nepristransko, ako so pisana v dostojnem tonu. Razprave, oziroma spise, ki se tičejo SDPZ., ki pa vsled enega ali drugega vzroka niso za v tisk, naj uredništvo glasila pošlje gl. uradu. Sele, če gl. urad dovolji, naj se take stvari priobčijo, ali pa se jih zavre, kakor je že sklenjeno. Upam, da me bo glede gornjih vrstic članstvo razumelo. Kdor čita časopisje, zasleduje diskuzije in vse drugo, bo po nepristranskem presojanju prišel do zaključka, da delajo stvari, katerih glavna vsebina so osebnosti, le škodo organizaciji.

Uradna naznanila in razprave naj bi se priobčevale enkrat na mesec in to izdajo glasila naj bi dobili vsi člani organizacije. Naročnina za to obligatno izdajo naj bi se pokrila z asegmentom, ki bi gotovo ne bil velik, člani pa bi dobili vsaj eno številko glasila mesečno za malo ceno. Ker bi bile v tej izdaji objavljene vse važnejše stvari, tikajoče se organizacije, bi imel vsak član mnogo boljši vpogled v poslovanje, mnenja, spremembe in aktivnosti v naši Zvezi in ustvarilo bi

se med njimi tudi večje zanimanje, kot pa je danes. Ako ima kateri član boljše nasvete, naj pride z njimi na dan. Peti redni konvenciji SDPZ. pa priporočam, da deluje nato, da bo dobival vsak član uradno številko glasila.

Frank Smerdu, član dr. Vstanite Bratje, št. 90, S. D. P. Z.

Milwaukee, Wis. — V št. 698 Proletarca sem čital v letnem poročilu glavnega oziroma združitvenega odbora SDPZ, da rečena Zveza po pennsylvanskih državnih zakonih še nima prostih rok za združitve z naprednimi Jednotami in Zvezami.

Kakor je bilo poročano, je bil združitveni advokat Mr. Karl Strover iz Chicaga svoječasno v Harrisburgu in v Philadelphiji, da se informira o korakih, ki bi vodili do združitve SDPZ z drugimi naprednimi Jednotami in Zvezami.

Ker je temu tako, bi priporočal združitvenemu odboru SDPZ, naj bi o informacijah glede združenja, če jih ima, takoj poročal v glasilo, če nam bo mogoče kaj ukreniti z združitvijo na podlagi pogodbe SNPJ že meseca maja na konvenciji ali ne, odnosno, če bi se mogli združiti najkasneje do 31. decembra 1921, kakor zahteva pogodba SNPJ. Če bi bilo to delegatom SDPZ znano, bi lahko obsežnejše govorili in razpravljali o prihodnji konvenciji v glasilo in na društvenih sejah. Moje mnenje je, da če bi bile odstranjene zapreke za združitve, ko bo v teku konvencija, bi ostala lahko sedanja pravila v veljavi. Res je sicer, da so pravila v marsičem pomanjkljiva, toda če so veljavna že skoraj 40 mesecev, mislim, da bi bila porabna še nadaljnjih 6 do devet mesecev, to je do 31. marca 1922, ko pridejo v veljavo nova, to je pravila združenih podpornih Jednot in Zvez. V slučaju, da so potrebni kakšni posebni "dodatki," se da te lahko tiskati v posebni brošuri ali pa v zapisniku. Po mojem mnenju bi se na ta način prihranilo nekaj stotakov, ker ne bi bilo treba prevajati pravil niti jih tiskati.

Če pride do združitve, mi bi pa izdali nova pravila, bi se prav lahko pripetilo, da bi oddali zvezno premoženje združeni blagajni še predno bi bila dotiskana nova pravila. Nekaj takega se je že pripetilo leta 1913 pri društvu sv. Barbare. Tudi tam je vzelo precej časa, predno so zagledala pravila dan, čeravno so bila sestavljena tri tedne po konvenciji in oddana takoj v tiskarno. Pravil iz leta 1916 društ. sv. Barbare pa eno leto pred združitvijo s SDPZ še videl nisem in niti vem, če so bile kedaj tiskane ali ne. Kar vem o njih, je le to, da smo o njih razpravljali ter jih priporočili za tisk.

V slučaju, da nam zakoni države Pennsylvanije zabranjujejo pot k združenju, se glede pravil strijnam z bratom John Homcem iz Kansasa. Glavni odbor naj bi dodelil enega iz med gl. tajnikov in par drugih delegatov par dni pred konvencijo za sestavo novih pravil. Ti predložijo pravila konvenciji v pregled in v popravo, kakor bi bilo že potrebno. —

Radi zveznega glasila bi priporočil, naj bi se ga plačevalo pri asesmentu, in naročnik naj bi bil vsak član. Seveda bi se moral asesment sorazmerno zvišati. Meni se zdi, da je danes mnogo članov, ki nikdar ne vidijo glasila. Pri našem društvu ga že sedaj naročajo in čitajo vsi člani, ker ga plačajo pri asesmentu in ga vsi tudi dobivamo. Toda pri vseh društvih ni tako. Če bi vsak član Zveze čital glasilo, bi tudi vedel, kaj se v organizaciji godi, kako napreduje, in če ne, zakaj ne itd. Društva in vsaka organizacija napreduje tam, kjer se člani zanimajo za glasilo in ga čitajo. Seveda je treba agitacije kakor od posameznih članov pri društvu, tudi od strani gl. odbora.

V slučaju, da ne bi prišlo do združenja, je še nekaj društev, ki nimajo pravice poslovati v državi, kjer so. Eno izmed teh je naše v državi Wisconsin. Mi moremo poslovati le s starimi člani, ne smemo pa sprejemati novih, kakor tudi ne ustanovljati novih društev. Napredek je pri nas torej zapčaten.

Imam še več navodil, ali ker pride skoraj gotovo do združenja, mislim, naj za sedaj zadostuje. Pozneje se morda zopet oglasim; morda že v aprilu, konečno se pa pogovorimo meseca maja na konvenciji v Johnstownu, Pa.

Ant Demšar, član postaje dr. Bratoljub št. 64 SDPZ.

Slovan, Pa. — Društvo Slovan št. 150 SDPZ je na svoji seji dne 20. marca razpravljalo o prihodnji V. redni konvenciji, ki začne s svojim zborovanjem dne 2. maja 1921 v Johnstown, Pa.

Po daljši debati je prišlo društvo do zaključka, da ne pošlje nobenega delegata, in to vsled slabih delovnih razmer, ki vladajo. Društvo je prepričano, da bo konvencija delovala po svojih najboljših močeh v korist splošnega članstva SDPZ.

Ob enem apelira društvo na vse izvoljene delegate, naj dobro premotro zadeve, ki se tičejo konvencije.

Društvo Slovan podaja tu nekaj nasvetov, in sicer:

1. Društvo Slovan št. 150 SDPZ je za združitve na enakopravni podlagi, nikakor pa ni za oddajo društvenega premoženja oziroma blagajne, dokler ne pride do združenja in da bo članstvo zasigurano.

2. Pravila naj se precej izpremenijo; kar je nepotrebno naj se črta, kar pa je pomanjkljivega, naj se doda, da bo služilo v korist članom in organizaciji.

3. Organizacija — zlasti gl. odbor — se ne sme vtikati v zunanje, verske ali politične zadeve. Biti mora na enakopravni podlagi za vse člane.

4. V. redna konvencija, ako uvidi in se prepriča, da ne pride do združitve, naj uvede glasilo, in sicer tako, da ga dobe vsi člani in se bodo tako informirali o delu SDPZ in društvenih spremembah.

5. Glavni tajnik naj objavlja vsak mesec dohodke in izdatke v zveznem glasilu.

6. Glavnega blagajnika naj vežejo iste dolžnosti kakor tajnika, ni mu pa potreba pošiljati pobotnic za sprejeti asesment, s čimer si prihrani stroške in delo.

7. Mesečni asesment oziroma denar naj se pošilja na blagajnika, mesečna poročila in druge zadeve tičeče se društva, pa tajniku.

8. V glavni odbor naj se izvoli trezne može, da bodo sposobni točnega poslovanja, tako da člani ne bodo čakali po 1 do 2 meseca na bolniško podporo. To so naša navodila.

Mike Klenovšek, pred.; John Pirič, blag.

Springfield, Ill. — Ker se namerava za dne 2. maja sklicati konvencijo SDPZ., se bo s tem izpolnila želja nekaterih društev in članov, ki so jo zahtevali. Vprašanje pa je, če bo ta konvencija v korist SDPZ. Po mojem mnenju ne, ker je čas združitve blizu; vsaj tako se lahko razume, ker se je članstvo naše organizacije izreklo z veliko večino glasov za združenje. V besedilu združitvene pogodbe, ki bila je predložena izredni konvenciji SNPJ. dne 14. in 15. marca, se glasi, da je treba to pogodbo potrditi in jo poslati predsedniku združevalnega odbora najkasneje do 30. junija 1921. Nadalje se je čulo od zanesljive strani, da je SDPZ., ki posluje po zakonih države Pennsylvanija, dobila od zavarovalniškega komisarja dovoljenje za združitve. Če se bi Združenje dalo izvršiti do 30. junija t. l. potem ne bi bilo treba konvencije in ž njo nepotrebnih stroškov. Če se ne bi mogla izvesti do omenjenega dne, morda bi se dosegla v teku prihodnjih treh ali petih mesecih in če je to mogoče, naša konvencija lahko odpade. Ako nam je bil po godu sedanji gl. odbor zadnjih pet let, nam bo lahko tudi še za ta kratek čas, ki ga imamo do združitve podpornih organizacij, peta redna konvencija pa naj se prekličje, ker se bo s tem prihranilo SDPZ. precej tisočakov.

Če je zavarovalniški department države Pennsylvanije res dal SDPZ. dovoljenje za združenje, naj da gl. odbor takoj na splošno glasovanje točko, potom katere se bi članstvo lahko izrazilo, dali naj se V. redna konvencija prekličje ali ne, obenem pa naj se da članstvu tudi v odobritev prej omenjeno pogodbo,

kar bo z veseljem storilo. Članstvo je za združitev, ne pa za površne konvencije, kakor jo priporočajo nekateri v svojih razpravah.

Bratje in sestre, bodimo za preklic pete redne konvencije, gl. odbor pa naj pospeši delo za združenje s SNPJ.

John Goršek, član dr. Lincoln, št. 123, SDPZ.

Baggaley, Pa.—Čital sem razna priporočila glede odseka za sestavo pravil, toda po mojem mnenju bi bilo umestnejše, da bi gl. tajnik zabeležil vse nasvete, ki se mu zde praktični in koristni za SDPZ. in na podlagi teh ter iz svojih lastnih izkušenj izdelal provizorična pravila. Neumestno pa bi bilo imenovanje posebnega odbora za sestavo pravil, kajti tako delo zahteva precej študije in tudi izkušnje. Nihče ne more sestavljati pravil jutri, če ga danes pooblastim za tak posel, že nima izkušenj. Ako jih nima, tedaj bo moral temu delu posvetiti mnogo časa, iskati bo moral informacije, predno bo mogel res izdelati pravila, ki bodo odgovarjala potrebam. Gl. tajnik ima izkušnje v poslovanju naše organizacije in kot tak je gotovo zmožen lotiti se tega posla in upam, da bo to tudi storil v korist organizaciji.

Kar se tiče odbora za pritožbe, se strinjam z navetom br. Jurija Previča iz White Valley, Pa.

Priporočam konvenciji, naj nekaj ukrene, da bo dobival sleherni član glasilo tedensko. Prepričan sem, da bi bilo to le v korist organizaciji. Stroški bi se pokrivali z rednimi doneski, n. pr. 5c mesečno, ali pač toliko, kolikor bi bilo potrebno.

Potrebno bi bilo nekaj ukreniti, da se poveča agitacija za pridobivanje novih članov. Priporočljivo je, da bi se jih sprejemalo brez pristopnine in z nižjim asesmentom. Te določbe se lahko sprejme za eno gotovo dobo, recimo za eno leto. Uverjen sem, da bi s tem zelo pripomogli k povišanju števila članstva pri SDPZ.

Razredi za bolniško podporo naj bi mojem mnenju ostali nespremenjeni, to je za \$1 in \$2 dnevne bolniške podpore.

Kdor ima kaka priporočila, naj pride z njimi na dan, dokler je čas zato, kajti le na ta način bomo koristili SDPZ.

Anton Zabkar, delegat dr. št. 13.

VAŽNO NAZVANILLO.

Franklin, Kans. — Društvo Proletarec, št. 50, S. D. P. Z., je na svoji redni seji dne 6. marca sklenilo, da se skliče izredna konferenca, ki se bo vršila v nedeljo dne 24. aprila ob 3. popoldne v Krenkarjevi dvorani, na katero vabimo vsa društva SDPZ. v okrajih Crawford in Cherokee, da pošljejo svoje zastopnike. Na dnevnem redu bo razpravljanje o V. REDNI KONVENCIJI SDPZ. Poleg tega se bodo delegatje domeni, kedar odpotujejo in s katero železnico, da se lahko skupno odpeljejo na zborovanje v Johnstown, Pa.

Tudi društva, ki ne mislijo poslati svojih delegatov, so vabljeni, da pošljejo svoje zastopnike na to konferenco.

Gasper Leskovitz, tajnik.

SEZNAM DO DNE 23. MARCA 1921. POROČANIH DELEGATOV IN ZASTOPNIKOV ZA PETO REDNO KONVENCIJO.

(katera se prične dne 2. maja 1921 v Turner Hall, Johnstown, Pa.)

Štev.	Sedež društva	Ime in priimek delegata.	Naslov delegata.
1	Conemaugh, Pa., Aug. Samec, Bx. 7, Park Hill, Pa.		
2	Moxham (Johnstown, Pa.), John Zupan, R. F. D. 7, Johnstown, Pa.		
3	Franklin, Pa., Louis Krašina, Box 218, Conemaugh, Pa.		
6	Garrett, Pa., Andrej Vidrich, (2. glav. pomožni tajnik) zastopnik.		
9	Johnstown, Pa., Stefan Debelak, R F D 7, Box 55; Johnstown, Pa.		
13	Hostetter, Pa., Anton Zobkar, Box 104, Hostetter, Pa.		

14	Orient, Pa., Frank Pavlovčič, 1. gl. pom. tajnik, zastopnik).
15	Sopris, Colo., Blas Novak, (gl. tajnik, zastopnik).
20	Mineral Kansas, Martin Oberžan, (preds. gl. por. odbora, zastopnik).
22	LaSalle, Ill., Lenard Alpner, 306—8th Ave., LaSalle, Ill.
23	Coketon, W. Va., Frank Kocjan, Box 272; Coketon W. Va.
24	Iselin, Pa., Blas Novak, (glavni tajnik, zastopnik).
27	Diamondville, Wyo., Blas Novak, (gl. tajnik, zastopnik).
29	Meadow Lands, Pa., Andrej Vidrich, (2. glav. pomožni tajnik, pooblaščenec).
30	Breezy Hill, Kans., John Homec, R. R. 2, Box 160, Mulberry, Kansas.
32	Palisades, Colo., Martin Oberžan, (glav. preds. porotnega odbora, zastopnik).
33	Jenny Link, Ark., Mihael Pajk, Jenny Link, Ark.
34	Yukon, Pa., Anton Lavrič, Box 8, Yukon, Pa.
35	Lorain, Ohio, Mihael Virant, 1729 E. 30th St., Lorain, Ohio.
38	Bridgeport, Ohio, Martin Koss, R. F. D. 2, Box F., Bridgeport, Ohio.
41	Cleveland, Ohio, William Sitter, 5805 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
50	Franklin, Kansas, Anton Seljak, Franklin, Kans.
51	Cleveland, Ohio, Frank Budič, 1008 E. 66th St., Cleveland, Ohio.
52	DeKalb, Il., Blas Novak, (gl. tajnik, zastopnik).
55	Crabtree, Pa., Blas Novak, (gl. tajnik, zastopnik).
56	Pittsburgh, Pa., Anton Hrvat, 843 Smithton Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.
57	Wooster, O., Blas Novak, (gl. tajnik, zastopnik).
60	Moon Run, Pa., Mihael Jerala, Box 217, Moon Run, Pa.
68	Clinton, Ind., Frank Bregar, Box 737, Clinton, Ind.
70	New Derry, Pa., Joseph Zorko, (gl. podpreds. zastopnik).
79	Bon Air, Pa., Fronč Tursich, Box 153, Conemaugh, Pa.
82	Ringo, Kansas, John Lekša, R. R. 4, Box 230, Girard, Kansas.
100	Forest City, Pa., Matija Kamin, Box 491, Forest City, Pa.
103	East Helena, Mont., Blas Novak, (glav. tajnik, pooblaščenec).
106	Bear Creek, Mont., Frank Pavlovčič, (1. glav. pomožni tajnik, zastopnik).
107	Homer City, Pa., Martin Kovač, Box 275, Homer City, Pa.
108	Chisholm, Minn., Frank Vidmar, 323 N. Poplar St., Chisholm, Minn.
116	Willock, Pa., Anton Sotler, P. O. Box 212, Willock, Pa.
117	Broughton, Pa., Michael Mali, Box 155, Broughton, Pa.
120	Gilbert, Minn., Blas Novak, (glavni tajnik, zastopnik).
123	Springfield, Ill., Joe F. Kren, 1900 E. Stuart St., Springfield, Ill.
128	Indianapolis, Ind., Louis Sasek, 913 Ketcham St., Indianapolis, Ind.
130	Eveleth, Minn., Anton Rahne, Box 173, Eveleth, Minn.
131	Calumet, Mich., Joseph Srebernjak, 511—5th St., Calumet, Mich.
145	Joliet, Ill., Frank Hočevar, 1120 Broadway St., Joliet, Ill.
146	Penns Station, Pa., John Trbovc, Manor, Pa.
154	Sugarite, New Mex., Martin Oberžan, (glav. predsednik porotnega odbora, zastopnik).

Blas Novak, tajnik.

Četrta konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja.

Dne 11. in 12. marca 1921. se je vršila v Chicagi v dvorani Slovenske narodne podporne jednote na 2657 So. Lawndale Ave., četrta konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja.

Sklepi zadnje, to je tretje, konvencije J. R. Z. so bili važni in nič manj važni so sklepi četrte konvencije. S tem, da smo v domovini pridružili naše delo Jugoslovanski Socialdemokratski Stranki in oddali naše delo organizaciji, ki ima že moč in vpliv, smo seveda primorani spreminiti taktiko našega bodočega dela. Delokrog organizacije se mora strniti v enakem smislu in nastopni sklepi četrte konvencije J. R. Z. pričajo, da so se delegatje zavedali svoje dolžnosti. Duh, ki preveva sugestije, sklepe in resolucije te konvencije, je edini, v katerem bo svobodno jugoslovansko ljudstvo.

Naše delo torej ni končano in nikdar ne bo, dokler se vsresniči program J. R. Z. Pot v dosego tega cilja naj bo potom tega zapisnika pojačana vsakemu in komur je do realizacije programa J. R. Z., naj se ravna po tem.

Prijavljenih zastopnikov je bilo 34, udeležilo pa se je konvencije 28 zastopnikov.

ZAPISNIK

IV. KONVENCIJE JUGOSLOVANSKEGA REPUBLIČANSKEGA ZDRUŽENJA, DNE 11. IN 12. MARCA 1921, V CHICAGI, ILL.

I. SEJA DNE 11. MARCA 1921.

Otvoritev konvencije.

Glavni tajnik Frank S. Tauchar otvori prvo redno sejo četrtega glavnega zborovanja J. R. Z. ob devetih dopoldne, pozdravi navzoče delegate in eksekutivo. Omeja, da četrta konvencija ni tako močno reprezentirana, kakor tretja, pač iz vzroka, ker slabe delavske razmere ne dopuščajo, da bi vse organizacije oziroma društva poslale svoje zastopnike; upa pa, da bodo naloge tekoče konvencije rešene v zadovoljstvo in korist celokupnega naroda.

Tajnik br. Tauchar povabi nadzorni odbor, da pregleda poverilnice navzočih delegatov. Ko ta poroča, da so vse poverilnice v redu, predlaga br. Cainkar, da se sprejme provizorični red, predložen konvenciji po eksekutivi J. R. Z. Konvencija predlog podpira in sprejme.

Provizorični dnevni red za IV. konvencijo J. R. Z.

- 1.) Otvoritev in pozdrav.
- 2.) Konstituiranje zbora in volitev odsekov.
- 3.) Poročila.
 - a) tajnikovo;
 - b) blagajnikovo;
 - c) nadzornega odbora;
 - d) centralnega odbora (s. Udovič, taj.);
 - e) br. Zalaznika.
- 4.) Referati:
 - a) Zunanje in notranje zadeve Jugoslavije (br. Jos. Zavertnik);
 - b) gospodarska organizacija (br. Godina);
 - c) pravila in bodoča forma J. R. Z. (br. Tauchar).
- 5.) Razno.
- 6.) Volitve:
 - a) eksekutive;
 - b) centralnega odbora;
 - d) nadzornega odbora.
- 7.) Zaključek konvencije.

Brat tajnik nadalje predlaga, da si zbor izvoli predsednika in podpredsednika. Delegatje podpirajo in sprejmejo predlog. Nominirani so: Jerant, Somrak, Jurca, Stefančič, Aleš. Nominacija na podpiran in sprejet predlog zaključena. Sprejme br. Stefančič, ki je soglasno izvoljen predsednikom.

Pri nominaciji za podpredsednika so nominirani sledeči: sestri M. Aleš in Grile, ter br. Turk, Zavertnik,

Zornik, Jurca, Nominacijo sprejme br. Jurca, ki je soglasno izvoljen podpredsednikom.

Izvoljena predsednik in podpredsednik zavzmeta svoja mesta.

Predsednik pozdravi v lepem govoru navzoče ter otvori nominacijo za zapisnikarja oziroma zapisnikarje. Nominirani so br. Turk, Furlan, Zalaznik, Cainkar, Somrak, a. Grile.

Nominacijo sprejmejo s. Grile, br. Furlan in Zalaznik. Seja sprejme predlog da se potrdi nominacijo. Zapisnik prve seje prevzame br. Zalaznik.

Br. Zavertnik predlaga, da se nagradi zapisnikarje, kakor se je to vršilo na prejšnjih zborih in sicer po delu ob koncu konvencije. Sprejeto.

Nadalje svetuje br. Zavertnik, da se odda zapisnik, ko bo dokončan, "Prosveti", ki ga pošlje v tiskarno, da se nastavi. Odtiske stavka je mogoče dobiti za malo ceno, kateri se potem za male stroške pošljejo delegatom na zahtevo. Pravtako se priobči zapisnik in vseh naših glasilih. Sugestija stavljen v predlog, ki je podpiran in sprejet.

Br. Zalaznik predlaga, da se voli ožji odsek za resolucije. Br. Zavertnik pojasni potrebo takega ožjega odbora, ki naj na sejah prečitane resolucije natančno pregleda in določi popravke ter predelane predloži celemu zboru. Predlog podpiran in sprejet.

Br. tajnik predlaga, da se voli pet članov ožjega odseka. Po sprejetju tega predloga otvori br. predsednik nominacijo za ta odbor. Nominirani so sledeči: br. Somrak, Zaitz, Lučič, Godina, Jerant, Udovič, Jurca, Aleš, s. Aleš, Vogrič, s. Udovič, Furlan, Cainkar. Nominacijo sprejmejo sledeči: Lučič, Jerant, Jurca, Furlan, Aleš. Ker ni protikandidatov, število nominiranih, ki so sprejeli, pa pet, jih br. predsednik proglasi izvoljenim.

Na predlog br. Taucharja se sklene, da seje prično ob osmi uri zjutraj, ki trajajo do dvanajstih; popoldne prično ob pol dveh ter se končajo ob pol šestih. Za slučaj potreba se konvencija vrši tudi čez uro.

Br. Zalaznik poroča, da se je članov nadzornega odbora revizije udeležil samo br. Todorovič. Ostala člana, br. Semrov in br. Krže nista prišla na povabilo. Br. Semrov je pojasnil svoje vzroke odsotnosti v pismu in potom delegata br. Jurca; seja vzame vzroke na znanje, jih smatra upravičenim ter oprostí odsotnost br. Semrova.

Br. Kržeta opraviča se glasi:

"Naznanjam Vam, da se vsled nepričakovanih ovir ne morem udeležiti konvencije JSZ. Izkušal sem zadeve spraviti toliko v red, da bi si mogel odtrgati nekaj dni, a ni šlo. Radi tega storite pri reviziji, kot veste, da je najboljšo. Mislim, da tistih par zneskov, kar jih je od zadnjic, lahko pregleda vsak, kogar zanima. Ker pridejo računski itak v javnost, oziroma na podrejene organizacije, je revizija odno formalnost."

Br. Somrak vpraša glede odsotnosti nekaterih članov eksekutive. Br. Godina pojasni, da se že domalega za eno leto hrvaški člani eksekutive J. R. Z. ne vdeležujejo sej. To so: br. Biščan, Stakič, Knežević in Kukovac. Vabila na seje so dobivali redno, pa se niso odzvali. Sestra Aučin, ki danes ni navzoča, se je oprostila, ker ji vdalec nujnih zadržkov ni mogoče biti danes navzoči.

Br. Zavertnik predlaga, da se oprostí za nenavzočnost na konvenciji vse tiste člane, ki navedejo za vzrok, da jim delo ne dopušča. Iz vzroka, da je delo težko dobiti in bi se z odsotnostjo par dni delo lahko izgubilo, sprejme seja ta predlog soglasno.

Br. predsednik preide na točko "poročila" in da br. tajniku, Taucharju, da započne s svojim poročilom.

Br. tajnik poda svoje poročilo, ki se glasi:

POROČILO TAJNIKA JRZ.

Čenjeni zbor:

Nemogoče bo iti v detajle našega delovanja od tretje redne konvencije pa do danes, ker za to bi vzelo precej našega že itak omejenega časa, zato se bom omejil na najglavnejše točke tajniškega poročila.

Eksekutiva je skušala izvršiti vse naloge prejete na tretji redni konvenciji JRZ. v Clevelandu, in je storila kolikor ji je bilo pač mogoče izvršiti. S politično akcijo smo šli do skrajnosti in zamudili nismo niti ene prilike, ki se nam je nudla, da je ne bi izkoristili, posebno v kolikor se je šlo za pravične rešitve jadranskega vprašanja. JRZ. je v najkritičnejšem momentu lansko pomlad organiziralo deputacijo jugoslovanskih organizacij, ki je šla v Wash-

ington, da ponovno utrdi ameriško vlado v njeni poziciji z ozirom na jadransko vprašanje, in predložila predsedniku Wilsonu dobro znani memorandum. Ves čas reševanja jadranskega vprašanja smo stali na braniku pravic našega naroda in ko je bila podpisana rapalska pogodba, podali smo našo izjavo, v kateri smo povedali celemu svetu naše stališče. Nihče nam ne more očitati, da nismo v tem vršili svojih dolžnosti. Ampak, če so narodu v domovini zadali tako krivico, s tem še ni rečeno, da smo vrhli svoja kopja v jarek in da ne bomo še naprej delovali, da se ta krivica popravi, da se italijansko imperialistično nasilje nad velikim delom našega naroda ne perpetuir, kar se z aneksijami seveda vselej namerava. Mi še danes stojimo na istem stališču, kakoršnega je zavzela tretja redna konvencija JRZ, točno izraženega v sprejetih resolucijskih glede mej med Italijo, Nemško Avstrijo in Jugoslavijo.

Ker imperialistične in buržoazne vlade niso mogle rešiti našega obmejnega vprašanja pravično, ker se niso ozirale na pravice naroda in naša svarila, zato bodo morale trpeti posledice svoje trdoglavi, mi bomo pa morali iskati stikov s tistimi strankami, katerih program nam jamči, da se bodo ta narodnostna in obemjna vprašanja tako uredila in rešila, da bodoljudstva ene narodnosti imela svojo vlado, da ne bo podjarmljenih in tlačiteljev, da bodo narodi živeli s svojimi sosedi v prijateljskih odnosih.

Po vsem svetu je nastala velika reakcija. Wilsonova administracija je bila pri zadnjih volitvah poražena, in na krmilo je prišla republičanska stranka, katere eden glavnih voditeljev je senator Lodge, ki je pokazal zakrnjeno nenaklonjenost našemu narodu. Vsled tega antagonizma proti Wilsonovi administraciji od strani ameriškega kongresa, je Amerika izgubila ves vpliv na evropskem diplomatičnem polju, kar je Italija izkoristila v svoj prilog in s komedijanstvom D'Annunzia je bila Jugoslavija ogoljufana za Trst, Reko, Istro, Goriško in velik del Kranjske. Največjo škodo trpi pri tem ravno slovenski narod.

In ravno radi tega, ker je Amerika izgubila ves vpliv v Evropi, je bila vsaka večja politična akcija od naše strani nemogoča, radi česar je postalo mrtvilo in nezanimanje med narodom v splošnem.

V tem času pa se je zdela reakcionarna vladna klika v Jugoslaviji dovolj močno, da je raspisala volitve za konstituanto. Dve leti je vlada odlašala volitve, v tem času pa so bili reakcionarji pridno na delu. Cepili so delavske organizacije, posebno pa tiste politične stranke, katerih so se bale če ostanejo solidne, da ne bi prišle v premoči v konstituanto. Najbolj je bila prizadeta socialistična stranka, katero se jim je posrečilo razdvojiti in tako rekoč do skrajnosti oslabilo. Ko je bilo to delo izvršeno, so bile raspisane volitve in reakcionarji so bili trdno prepričani, da je monarhija in dinastija varno v sedlu.

Glasom zaključkov tretjega običnega zbora je JRZ poslalo v domovino Etbina Kristana, Frederika Zalaznika in Josipa Mihailoviča. Volilno kampanjo smo po svojih močeh podprli z denarnimi sredstvi. JRZ je za to kampanjo prispevalo okrog K 1.000.000.000. Blaznikova tiskarna, ki je pod kontrolo JRZ, je šla v tem volilnem boju na roke naši propagandi, in je tiskala agitatorične literature v vrednosti K 150.000.000. O političnem delu in naši propagandi v domovini, kakor tudi naši investiciji v tiskarni v Ljubljani, bo podrobneje referiral br. Zalaznik, ko bo podal poročilo o svojem delu v domovini.

Omenim naj, da je JRZ, z denarnimi sredstvi podprlo tudi dnevnik "Republika", ki izhaja v Belgradu in zagovarja principe, za katere se bori naša organizacija.

Tudi glede American Yugoslav Commercial Board Ltd. hočem biti bolj kratek, kajti o tem bo natančno opazil br. Zalaznik, ki je spremil pošiljatev v domovino. Povem naj toliko, da je skušal izvrševalni odbor izvesti samo naloge zadnje konvencije in da je v tem vpogledu ustanovil ekonomsko korporacijo, ki je na pritisk od občinstva podvzela dobrodelno akcijo, katere pa vsled razlogov, ki jih bo navedel br. Zalaznik, ni nič kaj povoljno in ugodno uspela. V splošnem je treba priznati to, da v kaos, ki je vladal v Evropi, in tudi radi nestabilnosti v Ameriki, ni bilo mogoče izvesti nobenega načrta, dasi jih je bilo dosti predloženih in sprejetih, ter glavnemu uradu naročeno, da jih skuša udeležiti ob prvi ugodni priliki. Ena zapreka za drugo se je pojavila, kot nestabilnost v

ameriških industrijah, polom za polomom na trgu, v valutah itd. To vse je odvrčalo glavni urad in eksekutivo, da ni započela nobenih skrajno riskiranih akcij in tozadevno čakala boljših ugodnosti v bodoče. Nadalje smo imeli svojega zastopnika v domovini, ki je imel nalogo dobiti razne informacije in trgovske zveze in druge pogodbe z delavskimi instituti v domovini. Take so bile naše naloge, in toliko dela smo izvršili. Ko bode te slisali vsa poročila, bode te sprevideti, da v danih razmerah ni mogel odbor nič več storiti kot je izvršil. Lahko sprevidite kako je če celo leto zadržujejo pošiljatev v obmorskih sklediščih in za nameček še precejšen del pokradeja. Našo pošiljatev je starokrajnska reakcija ovirala tudi iz političnih ozirov, da nas na ta način spravi v nemilost pri Jugoslovanih v Ameriki in zmanjša našo politično moč, katere kljub prikrivanju dela dokaj preglavice zašepetam frakciji vseh reakcionarnih frakcij v Jugoslaviji.

Kot tajnik sem nadzoroval posle v glavnem uradu in mislim, da je ta urad vršil svoje posle pravilno, poštevaljoč vse sklepe eksekutive JRZ in izvrševalnega odbora ekonomske korporacije.

Nadzorni odbor bo podal finančno poročilo bolj v detajlih, jaz pa naj predložim le skupne svote iz računov in pa stanje blagajna od JRZ in AJCB Ltd.

Naši računi februarja 28, 1921 so sledeči:

Za JRZ.

Premoženje J. R. Z. sept. 1, 1919 je bilo... \$54,620.79
Dohodki od sept. 1, 1919 pa do feb. 28, 1921 7,828.13

Skupaj \$62,448.92
Izdatki od sept. 1, 1919 pa do feb. 28, 1921.. 56,144.47

Finančno premoženje JRZ feb. 28, 1921 znaša \$ 6,304.45

RAČUN JUGOSLOVANSKEGA REPUBLICANSKEGA ZDRUŽENJA,

od tretje do četrte konvencije, to je od 1. sept. 1919 do 1. marca 1921.

(Osemnajst mesecev).

DOHODKI:

Od 1. septembra do 1. marca 1921 \$ 7,828.13

IZDATKI:

Subvencija Jugoslav. Inform. Bureau \$ 1,200.00
Propagande Investicije v Jugoslaviji 10,500.00
Investacija A. J. C. Bd., Ltd. 10,000.00
Povrnjeno A. J. C. Bd., Ltd. 1,886.34
Tiskovine, Jugosl. Review etc. 1,932.34
Propaganda, shodi z zastopniki iz domovine, delegacije v Washington, \$6,000.00 poslanih v domovino etc. 11,927.94
Plače (za 4 uradnike) 5,200.00
Poslano za sirote v domovino..... 6,037.05
Za znake J. R. Z. 1,486.50
Stroški zadnje konvencije 2,725.80
Izdano za AJCB. (pozneje vrnjeno).. 1,219.75
Ročna blagajna (poština, ekspresi, luč, snajenje male potrebščine)... 691.18
Za najemnine urada 411.53
Stroški z revizijami (dnevnice etc).. 186.42
Razno: uradniške potrebščine, davek premije, za oglase, pohištvo, etc. 639.07
Posojilo A.J.CBd., Ltd. 100.00

SKUPAJ IZDANO od 1. sept. 1919 do

1. marca 1921 \$56,144.47

REKAPITULACIJA:

Premoženje J. R. Z. 1. sept. 1919... \$54,620.79
Dohodki od 1. sept. 1919 do 1. marca 1921 7,828.13

SKUPAJ \$62,448.92
Izdano od 1. sept. 1919 do 1. marca 1921 56,144.47

PREOSTANE \$ 6,304.45

Od izdanega denarja pa drži J. R. Z. delnice za svoje investicije, nadalje inventar: pohištvo in znake J. R. Z. in sicer:

Propagandne investicije v Jugoslaviji	10,500.00
(3350 delnic Blaznikove tiskarne in delnice lista Republika v Beogradu)	
1,000 delnic A. J. C. Bd., Ltd. po \$10	10,000.00
Znaki J. R. Z. 350 duc. po \$2.00 in 89 dz. \$4.—	1,056.00
Inventar J. R. Z.	650.00

SKUPNO PREMOŽENJE J. R. Z. 1. MARCA

1921 ZNAŠA	\$28,510.42
Za AJCBLtd.	
Vložen kapital, katerega akcije lastuje JRZ.	\$10,000.00
Kapital v blagajni marca 1, 1921	9,728.72

Več izdatkov kot dohodkov	\$ 271.28
Posejilo od JRZ.	100.00

Skupaj več izdatkov kot dohodkov za časa obstanka	\$ 371.28
---	-----------

Kapital te korporacije obstoji večina iz vladnih zadolžnic, ki so zdaj nad deset odstotkov manj vredne kot jih imamo zanesene v račune. Ob kolekti so bili vsi bon-di vključeni po nominalni ceni, in tako jih štejejo še vedno v naših računih.

Izvrševalni odbor JRZ. je imel od zadnje konvencije 28 sej, poleg tega pa 6 glavnih in 4 seje ožjega odbora AJCBLtd. Oba odbora sta delala složno in vzajemno ter storila vse, da izvedeta nalogo JRZ. Ker se to ni še udejavilo, ker cilj naših aspiracij še ni dosežen, je treba da začrtamo krepko pot za nadaljno delo na tej konvenciji, da postane ideja Jugoslovanske Federativne Republike golo dejstvo — država vseh Jugoslovancev, od Soče pa do Črnega morja!

Na predlog br. Vogriča se poročilo vzame na znanje.

POROČILO BLAGAJNIKA.

Nato poda svoje poročilo br. Godina, ki omenja le v toliko, da se njegovo finančno poročilo vjema z poročilom br. tajnika. V ostalem omenja, da je bil br. Taučar obenem tudi finančni tajnik, torej je na njega odpadalo le delo, vlaganja in nakazanja čekov za svote, katere je seveda eksekutiva preje odobrila. Čeke sta podpisavala vedno oba: tajnik in blagajnik.

Poročilo br. blagajnika se vzame na znanje.

Br. Todorovič omenja, da je bil pri reviziji izmed na zadnji konvenciji voljenih nadzornikov on edini navzoč, v sled osotnosti ostalih članov, kakor pojasnjeno že preje. Na mesto odsotnih je eksekutiva volila br. Jeranta iz Zornika, s katerimi se v glavnem uradu pregledali knjige. Ker včeraj ni čas dopuščal, da bi se pregledalo tudi imovino na banki, hoče br. nadzornik podati svoje poročilo pozneje, ko z odborniki pregledajo imovino.

Br. Cainkar predlega, da pregledajo gl. odborniki in nadzorni odbor imovino na banki in poročajo pozneje. Zbor predlog podpira in odobri.

Za centralni odbor, oz. ožji odsek tega odobra poda poročilo s. Udovič tajnica tega odseka.

Poročilo se glasi:

POROČILO TAJNICE OŽJEGA ODSEKA CENTRALNEGA ODBORA J. R. Z.

za IV. Redni Občni Zbor J. R. Z.

Cenjeni zborujoči: —

Moje poročilo bo precej kratko in smotreno in to radi tega, ker je le kratka doba odmerjena za ogromno delo ki nas čaka.

Poročam naj, da smo se vsi tri člani ožjega odseka centralnega odbora vdeleževali vseh sej izvrševalnega odbora JRZ., katerih je bilo okoli 25 od zadnje konvencije. Našo nalogo smo vršili po svojih najboljših močeh, še vdeleževali raznih diskuzij, podajali na sejah svoje pomisleke in kakor je znano ostalim članom centralnega odbora in širši javnosti, je vladal med izvrševalnim odborom in nami popolna harmonija. S tem pa ni rečeno, da nismo vršili svojih dolžnosti, ali da smo pristali na vsak sklep eksekutive, temveč harmonija je

vladala v tem, da smo na sejah doskuzirali in v harmoniji prišli do sklepov.

Delo, previdnost in dober namen izvrševalnega odbora, ravno tako varčevanje z denarnimi sredstvi, s katerimi je razpolagal izvrševalni odbor, zasluzi vsestransko pohvalo in menim, da ne bi mogla nobena druga skupina boljše in previdnejše ukrepati, kakor je ravno izvrševalni odbor.

Pritožb ni bilo nikakovich in ker je vodil vsa publicistiko glavni urad v naših glasilih, kjer so bili objavljeni vsi važnejši sklepi, ni treba, da bi se podajala v podrobnosti našega dela od zadnje konvencije pa do danes.

Glavni odborniki so podali svoja poročila, ki so točna, kaj pa je bodoča naloga, kako naj bo naše delo v bodočnosti, kaka taktika in kak program, to je pa sedaj delo nas vsih.

V imenu celotnega centralnega odbora J. R. Z. dajem tu pred Vami popolno zaupnico izvrševalnemu odboru, katerega delovanje je bila naša dolžnost opazovati in nadzorovati, kajti ta odbor je vršil svoje dolžnosti v popolni meri in storil vse, kar je bilo v človeški močeh storiti mogoče, da izvede nalogo, katere mu je naložil tretji redni občni zbor v Clevelandu.

Mary Udovič,
tajnica ož. ods. Cent. Odb.

Zatem poda svoje poročilo br. Zalaznik:

POROČILO BR. F. ZALAZNIKA.

Pošiljatev American Jugoslav Commercial Boarda, Ltd.

Cenjeni zbor:

Še v zadnjih mesecih leta 1919 je dobilo Jugoslovansko Republičansko Združenje od strani svojih članov nebroj pisem, da započne pomočno akcijo za njih sorodnike v domovini. Kajti ob istem času cvetelo pošiljanje zabojev v domovino; naši pristasi pa niso hoteli pošiljati preko rok naših političnih nasprotnikov, temveč so hoteli, da J. R. Z. povzame tako akcijo. J. R. Z. se je spočetka upiralo takemu podjetju, kajti imelo je dovolj vzgledov iz neposredne preteklosti o slabih izidih takih akcij in o previsokih stroških s pošiljanjem zabojev, kar se je do tedajnega časa smatralo za najboljši praktičen način pomočne akcije. Pritisk od strani naše javnosti pa je bil tako močan, da se J. R. Z. nikakor ni moglo več upirati, temveč je moralo započeti z razpravljanjem kak način akcije bi bil najbolj pripraven.

Ker J. R. Z. kot politična organizacija ni bila kompetentna vršiti takih poslov, je temu sledila ustanovitev American Jugoslav Commercial Boarda, Ltd. Korporacija je inkorporirana pod zakoni države Illinois, za \$50,000.00, to je \$10,000.00 "common stock", katerega je kupilo J. R. Z. in \$40,000.00 "preferred stock", ki je se nerazprodan v rokah A. J. B. C., Ltd.

Da omeji prevozne stroške, si je A. J. C. B. Ltd. omislil povsem bolj praktično pot pomočne akcije, kakor so bile stem dosedanje. Mesto da pošiljajo posamezniki zaboje in stem plačujejo velike svote za prevoz mrtve teže zabojev in poleg tega plačujejo še visoke cene za blago in gotovo obleko, ki v največjih slučajih naslovljenca niti ni prav, si je odbor odmisli akcijo, pri kateri bo vse to omejeno. Načrt je bil ta: American Jugoslav Commercial Board, Ltd. naj nakupi v Ameriki blaga različnih vrst, ga pošlje v Jugoslavijo in kdor v Ameriki želi, da njegovim v domovini prejme pomoč, naroči po predloženih vzorcih blaga v Chicagi, sorodnikom v domovini se pa odmeri v Ljubljani toliko blaga kolikor kaže naročilo. Pri teh naročilih si A. J. C. B. Ltd. pridrž pravico, da sme v slučaju potrebe, to je če zmanjka v tovarnah blaga enake barve ali pa v slučaju tatvine, da nadomesti to z drugim blagom enake kvalitete. S takim načinom pošiljanja blaga se omeji vse nepotrebne stroške s pošiljanjem individualnih zabojev in plačevanje blaga po malih zakotnih trgovinah. Le za tiste, ki se na noben način ne strinjajo s takim pošiljanjem pomoči, naj da organizacija na razpolago tudi pošiljanje zabojev. Poleg tega naj se sprejemajo za prevoz tudi mali paketi pod deset funtov, katere glavni urad umesti v zaboje ter odpošlje z ostalo pošiljativo.

Ta način pošiljatve je našel splošno odobravanje, a ne toliko odziva. Da ni bilo odziva je krivo našemu delu nasprotno časopisje, ki je iz strahu pred konkurenco odpovedalo sodelovanje, da celo vodilo nesramno obstrukcijo.

Kljub vsemu temu pa je znašala prva pošiljatev preko deset tisoč funtov v teži, v vrednosti pa preko dvajset tisoč dolarjev.

S prvim aprilom je bila pošiljatev zaključena, to je ravno, ob času ko je izbruhnila stavka železničarjev. To je paraliziralo vso pošiljatev. Nekaj zabojev je stalo v New Yorku, drugi pa raztreseni po vsej Ameriki, kjer je pač promet obstal.

Glavni urad je delal, kar je bilo v nejegovi moči, da bi spravil pošiljatev v red kakor hitro mogoče, a vse te nadnaravne sile so delale ravno v nasprotno smer. Komaj meseca Junija se nam je posrečilo spraviti vsaj nekaj zabojev v New York, da so odpluli v domovino 8. junija na parniku "Italija". Drugi oddelek pošiljatev je odšel 19. junija s "Pannonio", zadnji pa s parnikom "River Orontes" 19. julija. Vse te zapreke že v Ameriki so stavile odbor A. J. C. Boarda, Ltd. pred problem na kake zapreke bo imela pošiljatev naleteti ko dospe v domovino, kjer so razmere še toliko slabše in manj urejene. Vseled tega se je zdelo eksekutivi J. R. Z. nad vse umestno, da pošlje s pošiljativjo v domovino tudi zastopnika, ki bo nadzoroval pošiljatev, razdeljevanje iste, skušal napraviti v domovini zveze s delavskimi ekonomskimi organizacijami, na podlagi katerih naj se pozneje razvije A. J. C. B. Ltd. v zvezi in obratovanjem z domovino. Če bi slučajno politične razmere nanesle potrebo, da se zastopnik udeleži tudi političnih aktov, ima pravico zastopati Jugoslovansko Republičansko Združenje ter razširjati ideje zastopane v programu J. R. Z. Iz teh tehtnih razlogov je eksekutiva poslala svojega zastopnika v domovino.

Neprijetna je hotela, da je blago dospelo v Trst ravno ob času, ko je tudi tam delavstvo stavkalo, to ravno ob času ko so zažgnali fašisti Slovenski Narodni Dom "Balkan", ko je bilo življenje slehernega ogroženo. Te stavke so trajale od julija do oktobra in le privatnim trgovcem, ki so imeli velike osebne interese, je bilo mogoče spraviti blago iz Trsta. Parniki so dovažali dan za dnem a odvažalo se ni nič. Skladišča so bila polna, kontrole nobene in kradlo se je na deblo od vseh strani. Tu in že preje na parniku je bila že izropana pošiljatev A. J. C. B., Ltd. K temu se vrnemo pozneje.

Med časom je bila pošiljatev po posredovanju "Nakupovalne Zdruge", ki je v splošnem skrbela za našo pošiljatev, oproščena carine. Blaga pa v Ljubljano se ni bilo mogoče spraviti in komaj v mesecu oktobru so prišli prvi zaboji. Carina nam teh prvih zabojev ni mogla izročiti, ker smo pričakovali še več zabojev, za katere bi morali napraviti novo prošnjo za oproščanje, če smo dvignili prvo pošiljatev; kajti prvo oproščanje velja samo za eno pošiljatev. Na novo je bilo treba čakati in se ponovno peljati v Trst, ker se na pismena pozive ne ozirajo. Končno ko so dospeli zadnji zaboji v Ljubljano se je pojavilo novo zavlačevanje od strani carine. Razmere, kakršne vladajo na ljubljanski in sploh na jugoslovanskih carinarnicah, so neverjetne. Kaos bi bil komaj primeren izraz za te razmere. Pota od carine do skladišča vsak dan, dan za dnem, pa nikdar definitivnega odgovora. In ko končno privandra naš oprostitev carine v roke upravniku, najde ta novo zapreko. V aktu je bilo namreč zapisano, da naj "Oblačilnica za Slovenijo" nadzoruje razdeljevanje tega blaga v imenu vlade. "Oblačilnica" pa je med tem časom zavlačevanja in zamude likvidirala kot državni zavod in postala privatna zadruga, kar je dalo upravi carine dovolj vzroka, da se ne smatra več kompetentnim nadzorovati pošiljateve in nje razdelitev, ter je stem smatrala akt invalidnim. Akt je romal nazaj v Beograd, v kljub vsemu našemu prizadevanju, da se nam stvar odda, kakor si že bodi. To je bilo zaman in pričelo se je novo letanje. Kadar se v Jugoslaviji pošlje akt v Beograd to vzame precej časa. Kar velja pri nas "Time is Money" velja preko Kulpe "Ima Vremena". Potom "Nakupovalne Zdruge" in osebne interpellacije. Dr. Konrad Šmida, Slovenca v Beogradu, pri ravnateljstvu carine v Beogradu, se nam je posrečilo izposlovati, da je bilo mesto "Oblačilnice" imenovano "Poverjeništvu za Socialno skrb", da nadzoruje pošiljatev.

Komaj s tem aktom v rokah se nam je posrečilo priti do pošiljatev.

Kakor že preje omenjeno je bila pošiljatev na parniku in pozneje v Trstu izropana. Iz teh razlogov nisem hotel prevzeti pošiljatev sam ampak pod pričami, da

smo takoj izdelali pravomočen zapisnik o stanju pošiljatev, takoj ko smo je prejeli. En zabojev je izginil, o njem ni bilo ne duha ne sluha, osem zabojev pa deloma izropanih v skupni škodi, ki znaša \$1,760.83. O vsem tem se je izdelal pod pričami zapisnik in se uradno potrdil. S koncem novembra, oz. začetkom decembra se je komaj pričela delitev blaga.

"Nakupovalna Zadruga" nam je dala na razpolago svoje prostore, v katerih smo delili vse blago, pod nadzorstvom deželne vlade. Za tiste, katerim je bilo deloma okradeno, smo imeli seboj surpluznega blaga, da smo pošiljatev vsaj deloma nadomestili. Razliko med ukradenim in nadomestilom so seveda vsi oškodovanci prejeli povrnjeno v denarju.

V tem transportu smo imeli seboj tudi bombaž in obveze za svoto nabrane po J. R. Z. na apel Okrajne Bolniške Blagajne. Okrajna B. B. v Ljubljani je blago prejela in izdala sledečo zahvalo ameriški javnosti:

Okrajna Boln. Blagajna, Ljubljana.

Opr. št. 1212/19-3

Pn. Jugoslovanskemu Republičanskemu Udruženju v Chicago, v roke njegovega zastopnika s. Frederica Zalaznika v Ljubljani.

Potrijemo, da smo prejeli od Jugoslovanskega Republičanskega Združenja v Chicagu nam doposlanih 7 (sedem) zabojev s kirurgičnimi obvezami, bombažem in drugim obvezilnim materijalom.

Prosimo Vas, da izvolite sporočiti za darovano nam blago našo najtoplejšo zahvalo imenovanemu Udruženju in vsem, ki so na kakršnikoli način pripomogli, da je zbirka tako sijajno uspeła. Hvala vsem in vsakemu posebej.

V Ljubljani, dne 4. decembra 1920.

Ravnatelj:	(pečat)	Načelnik:
Pelan, s. r.	tajnik:	M. Rožanc, s.
	Koemur, s. r.	

Pravtako je nepoškodovano dospelo v domovino blago za slovenske sirote poslano po S. N. P. J. in Kulturno Društvo "Svoboda" oddelek za zaščito dece je izdalo v zahvalo sledeče pismo:

P. N. Slovenska Narodna Podporna Jednota, Chicago, Ill. Zedinjene Države, Amerika.

Podpisana "Splošna delavska izobraževalna zveza Svoboda v Ljubljani, odsek za zaščito dece" potrjuje prejem po American Yugoslav Commercial Board, Ltd. v razdelitev ji poslanega blaga ter se vam tem potom v svojem kakor tudi v imenu obdarovancev za to velikodušno darilo kar najiskrenejše zahvaljuje.

Ljubljana, dne 16. decembra 1920.

Splošna delavska Zveza "SVOBODA" za Slovenijo v Ljubljani. (Odsek za zaščito dece.)

Dražil, predsednik. J. Vehovec, tajnik.

Za boljši pregled naj že omenim, da je bila cela pošiljatev poslana preko Čehoslovak Commercial Commission v New Yorku, ki rabi Cunard Line za tovarne prevoze preko morja oddaja blago Adriatiki v Trstu ter dostavlja v Ljubljani potom ekspedicijske tvrdke Rancinger. Cela pošiljatev je bila naslovljena na "Nakupovalno Zadrugo" v Ljubljani, ki nam je odstopila svoje skladišče pri delitvi, ravno tako nam dala na razpolago ljudi v pomoč, ter nam v splošnem služila v dosegu naših ciljev. Nje voditelj s. Al. Prepeluh, bivši poverjenik za socialno skrb, in Dr. Petrič, ravnatelj "Nakupovalne" so nam šli v vseh ozirih na roko, da smo spravili pošiljatev na mesto. Pohvalno moramo tudi omeniti sodelovanje s. Jakliča, načelnika pri ministerstvu za socialno skrb, kakor Dr. Konrad Šmida, prav tako od ministerstva za socialno skrb in S. Dr. St. Likarja, komisarja od poverjeništvu za soci. ki so nam šli v vseh ozirih za hitro rešitev naših aktov pri vladi na roko.

Takoj ko sem se povrnil v Chicago, smo pred eksekutivo razmotrivali glede oškodovancev pri pošiljati. Cela pošiljatev je bila zavarovana pri "London Lloyd", za celo svoto vrednosti in v kolikor je bila pošiljatev oškodovana, tirjamo sedaj na podlagi zapisnikov in zapriseženih izjav prič, ki so prevzele pošiljatev, da se nam povrne škoda reprezentirana v svoti \$1,760.83. Kakor smo že preje omenili smo škodo nadomestili deloma s na-

domestili s blagom, katerega smo imeli seboj v ta namen. V nekaterih slučajih je bila škoda večja od nadomestila, zato je eksekutiva sklenila, da se razlika med nadomestilom in aktualno škodo takoj izplača, in to še predno A. J. C. B., Ltd. iztirja zavarovalnico. Razlika v škodi se je potom natančnih zapisnikov ugotovila in prizadetim strankam se je izplačalo svote.

Stem je bila končana prva akcija A. J. C. B., Ltd. Kljub temu, da je korporacija gospodarskega značaja ne smemo to akcijo smatrati gospodarskim potezom. Ta akcija je bila podvzeta na pritisk naroda in storilo se je vse kar je bilo v močeh eksekutive, da bi se ta pomočna akcija izvršila v redu.

Krivda zamude pošiljatve ni bila na strani uprave, pač pa moramo pripisovati to neurejenim po vojnim razmeram. Stavke, ki so največ krivde zamudi, so borba delavca za boljši položaj, in če moramo mi kot delavec trpeti posledice stavke naših sodelavcev, ni več kot upravičeno zahtevati od nas, da prenašamo take stvari iz lojalnosti mirno in potrpejljivo.

Smelo lahko trdimo, da je direktiva za sabotiranje in zavlačevanje naše pošiljatve od strani carine in vlade, prišla od vzgoraj. Ne vzroki, ki so bili navedeni, ampak vzroki, ki so vresnici služili interesom jugoslovanskih reakcionarjev so zakrivilli zamudo za mejami Jugoslavije.

Do volitev na noben način ni bilo mogoče dobiti blaga v roke, ob volitvah in po volitvah, pa nam je takoj bilo vse na razpolago. Zakaj... Se vprašamo! Ni li to dovolj jasno, da je vlada hotela pokazati narodu, da tisti, ki ga hočejo osvoboditi niso sposobni niti izpeljati tako male naloge. Ampak zmofili so se. Mesto tega naj se zgodi ravno nasprotno.

Zamude, ki so bile zakriviljene v domovini, vsled gnilu uprave v današnji Jugoslaviji, vsled sabotiranja od strani vlade, vsled zanikerne uprave jugoslovanske carine, nas pa morajo samo še spodbuditi, da se s polno paro vžemo na započeto delo in delamo še nadalje v začrtani smeri, da priborimo deželi, kjer nam je tekla zibel, vlado, ki bo delala samo za interese naroda, ne pa za svoj lasten obstoj in za par verižniških mogotcev.

Blaznikova Tiskarna—investicija J. R. Z.

Predno preidem na nadaljne točke svojega poročila, bočem poročati o stvari, ki Vas bo gotovo zanimala.

Še pred lansko konvencijo je še stara eksekutiva J. R. Z. na pritisk javnosti, da se mora pričeti propagando v starem kraju, dovolila v to svrhu \$10,000.00. S tem sakazilom je nastalo vprašanje za eksekutivo: kako naj se teh deset tisoč dolarjev porabi vto svrhu. Izročiti to laki stranki, ki bi se izjavila za naš program, bi ne bilo priporočljivo, ker bi bil denar le kaplja v morju agitatoričnih potreb in bi ne imel permanentne veljave. Ob istem času smo prejeli iz domovine apel od "Socijalne Matice" za pomoč za ustanovitev lastne tiskarne. Dejstva, na katera so organi "Matice", opirali svoj apel so bila nepobitna. Buržuazija, ki je v vednem strahu za svoj obstanek, vodi grozen boj proti delavskemu tisku in skuša uničiti vse, kar bi privedlo delavca do spoznanja. "Socialna Matica", ki je strogo delavska organizacija za izdajanje delavske literature in časopisje, ni ma svoje lastne tiskarne, torej je izročena na milost in nemilost buržuazijskim tiskarnam, ki imajo moč, da jo vržejo na plan, kadar le se jim zdi potrebno. Za tiskarniško neodvisnost, je pričela "Socl. Matica" agitirati za ustanovitev lastne tiskarne.

Eksekutiva je vzela apel v pretres ter prišla do sledečega zaključka: Svota \$10,000.00 se investira v tiskarniško podjetje v Jugoslaviji, ki bo v rokah stranke, ki podpisuje naš program. Če bo to delniško podjetje: naj dobi J. R. Z. toliko delnic kolikor jih more kupiti svota, če pa bo last stranke, pa mora biti tiskarna v vseh ozirih na razpolago J. R. Združenju v toliko kolikor stranki sami. V istem času sta prišla v Ameriko na mednarodno delavsko konferenco zastopnika ss. Frane Svetek, za delavstvo, in Dr. Ljudevit Perič, za vlado Jugoslavije. Oba sta člana J. S. D. S. Kakor znano jih je eksekutiva J. R. Z. povabila v Chicago ter z njimi priredila številu shodov, na katerih sta poročala o razmerah v domovini. Pred povratkom teh zastopnikov v Evropo, jima je eksekutiva J. R. Z. izročila svoto \$10,000.00, da jo poneseta v domovino, tam izročita J. S. D. S., ki je v Jugoslaviji edina, ki je pristala na naš program, in ki s

tem denarjem prevzame nalogo glasom sklepa J. R. Z. eksekutive. Ko sta omenjena poslanca dospela v domovino, sta svoto v takoj izročila stranki, ki je denar naložila na naše ime v banki in sicer so denar promenjali po tedanjem visokem kurzu za K 1,566.000.00. Stranka je šla takoj na delo in iskala primerne tiskarne, da investira denar glasom sklepa J. R. Z. eksekutive. Ponudila se je prilika kupiti Blaznikovo tiskarno, znani največji litografični zavod v Sloveniji, sedaj tudi v Jugoslaviji. Naši poverjeniki niso hoteli izgubiti te lepe prilike, temveč so šli takoj na delo, stopili v zvezo z Blaznikovimi nasledniki, Poklukarji, s katerimi so prej privatno podjetje spremenili v delniško podjetje in kupili nad petdeset procentov delnic tega podjetja z denarjev J. R. Z. Delnice se bile izdelane, kakor tudi pravni posli v zvezi s to transakcijo niso bili gotovi, za časa mojega odhoda iz domovine, zato je upravni odbor tiskarne izdal to začasno potrdilo:

Jugoslovansko Republičansko Zdrufenje,
3639 West 26th Street,
Chicago, Illinois,
United States of America.

Cenjeni:

Tem potom potrjujemo prejem SHS K 1,566.00.— (oziroma \$10,000.—, katere smo prejeli od s pooblastilom izkazanega pooblaščenca JUGOSLOVANSKEGA REPUBLICANSKEGA ZDRUZENJA g. ETBINA KRISTANA, za 3,350 delnic DELNIŠKE DRUŽBE J. BLAZNIKA nasledniki, tiskarne, litografičnega zavoda, knjigovoznice in založništva, po kurzni vrednosti SHS K 450.— (beri: štiristopetdeset SHS kron).

Delnice goraj omenjene delniške družbe do danas še niso dotiskane, zato izdajamo to začasno potrdilo. Kakor hitro pa bodo te delnice dotiskane izstavimo za svoto SHS K 1,566.000.— (beri: —en milijon petsto šestinšestdeset SHS kron) 3350 (beri: tritišočtristopetdeset) delnic na ime JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUZENJE ter Vas obvestimo o tem, da nam sporočite, kateremu denarnemu zavodu jih izročimo v hranitev.

Z odl. spoštovanjem:

Za nač.:

J. Blaznikovi nasl. tiskarna in kamenotiskarna,
Ljubljana Breg st. 12.

M. Rožanc, nač.

Prepeluh, predsednik.

Pregled denarne transakcije:

1.—3350 delnic po 450 K	\$1,507,500.—
2.—Ustanovni stroški po 20 K na del	67,000.—
3.—Hranilna vloga pri "Spl. kreditnem društvu" za JRZ. št. 837 znaša.....	6,433.99
Skupaj	\$1,580,933.99

Realizat 10,000.00 dolarjev je znašal K1,566.000.00
Obresti od dne premenjave do investicije.. 14,933.99

Skupaj

Izpisek se potrjuje:

"NAKUPOVALNA ZADRUGA"

Dr. Petrich, I. r.

J. R. Z. ne bi moglo napraviti boljše investicije, ne iz gospodarskega niti iz političnega stališča, kakor je bila napravljena z nakupom delnic Blaznikove tiskarne. Enaka tiskarna ne bi bila opremljena v Ameriki niti za 75,000.00. Poleg tega pa se je kupilo tudi hišo poleg tiskarne, v katero se namerava povečati tiskarna in ta dela so že v teku. V najkrajšem času, ko dosepo stroji, ki so že naročeni na Nemškem, se prične tiskati list "Naprej" v tej tiskarni in bo stem rešen suženjstva tujih buržuaznih tiskarn. Za časa volilne borbe je tiskarna izdelala veliko večino propagandnih tiskovin, kar je bilo neprecenljive vrednosti za volilne vspehe. K temu se vrnemo še pozneje.

Nadzorstvo in kontrolo za našo stran drži J. S. D. S. z s. Etbin Kristanom, kot pooblaščenecem J. R. Zdrufenja. Ko bodo delnice gotove, jih uprava izroči trdnemu denarnemu zavodu v hranitev, ker bi pošiljanje takih listin v Ameriko ne bilo na mestu. Ta denaren zavod pa nam zato izda pravomočno potrdilo.

Hrbenica vseh političnih akcij so dobre ekonomske organizacije, in nikdar ne smemo pozabiti, da se je treba

ob istem času, ko se organiziramo politično, utrditi tudi gospodarsko. Če prav v malem, treba je le. Naj iz tega malega semena raste v veliko drevo, ki bo ob gotovem času kljubovalo vsem napadom viharjev nesprotujočih elementov.

Zato je investacija našega fonda v tiskarno iz vseh ozirov velevažna in upravičena. Stranki, ki bo izvajala program J. R. Z. sprojet na konvenciji v Clevelandu, smo stem priborili tiskarniško neodvisnost, ob enam pa je to investicija, ki je iz zgolj gospodarska stališča neprecenljiva.

Sedaj hočem v kratkih besedah orisati še politične in gospodarske utiske, katere sem dobil v domovini. Ne na široko, le v kratkem hočem napraviti sliko vsega, kar so mi pustile v spominu razmere; podrobneje se bo pečal s tem br. Zavertnik v svojem referatu na "Zunanje in notranje zadeve Jugoslavije."

POLITIČNI PREGLED.

Če hočemo natančneje spoznati razmere Jugoslavije, ni dovolj samo, da potujemo v deželo, si jo ogledamo, primerjamo nove razmere s starimi, obsojamo in kritikujemo, temveč potreba je, da poiščemo vse vzroke z desne in leve, ter premotrmo položaj do cela. Neobhodno potreba je, da si pogledamo razmere in da premotrmo dušo naroda iz katerega je nastala nova Jugoslavija.

Ako zabijamo mladini neprestano v glavo vero v dom boga in cesarja, bo posledica tega, da postane brezmejno patriotična, in magari za stvar, ki je še tako slaba za njene interese.

Navdušeno bo korakala v vojno za vse cesarje, bogove in domove tega sveta. Patriotizem ji tiči v srcu kakor očenaš na jeziku — brez pomiselnika.

Iz takega naroda je bila sestavljena po večini stara Avstrija. Kot otrokom so nam pričeli vtepati v glavo vsakovrstne strahove, ljubezen do tega ali onega neskončno dobrega boga, papeža, škofa, itd. In tisti, ki sme v tujini, najdemo med našimi naseljenici, kljub temu da žive že desetletja v tujini, še vedno posamezne, ki bi položili glavo za dom in cesarja. Tako močno se jim je veepila v mladosti v srce, da jim niti najbolj prepričevalna beseda ne izbiže iz možgan napačnega prepričanja. Ako so ti, ki žive v tujini, tako trdno speljani na led, kaj moremo pričakovati od tistih, ki so bili izza svojih mladih nog na domači grudi, katere je laž in hinavščina utopila v napačnem prepričanju.

Takemu narodu, ki je bil vajen sužnjevanja, se ponuja demokracija. Pričakovati hitrih rezultatov bi bilo neumestno. Prav toliko let zdravila bo treba kakor strupa. Z novimi, mladi generacijami nam se je nadejati novega mlajšega življenja, več demokratičnega duha. Temu pa največ moramo posvetiti naše bodoče delo.

To dejstvo navštevam, v začetku svojega poročila le v toliko, da mi služi kot moto; da spoznate polje oz. razmere, na katerem smo želi uspehe in neuspehe.

Prišel je polom na Italijanski fronti. Avstrijski mars je zatonil. Wilsonovih 14 točk je razkrojilo moralo avstrijskih narodov. Kakor kaplja mleka v vodi se je razkrojila morala zvestobe do Austrije med Slovenci, Hrvati in Srbi, ko so prihajale vesti, da je avstrijska armada tepena. Pogumni so na nevidno, neslišno iniciativo pričeli snemati avstrijske orle; cesarske zastave so zginevale v plamenu in nadomeščati so jih pričele belo-plavo-rudeče. Zatem so se pričeli vračati vojaki iz Italijanske fronte in s povratkom teh je prišel popoln preobrat. Zanimivo je poslušati narod o tem preobratu. Vsak ima svoje vidike. V splošnem pa dobi človek vtis, da so Jugoslovani igrali ulogo otrok, katerim zbolj mačeha. Razposajeni dobro vedo, da jih roka močno obolele mačeha "Austrije" ne more udariti, so igrali ulogo narodnega osvobodjenja. Pri tem pa so napravili velike usodepolne napake.

Vojaštvo navdušeno z narodom, nad velikim narodnim osvobodjenjem, je slepo verjelo vsemu. Orožje v kot in rajanje. Čuditi se seveda temu ni. Kdor nosi toliko let puško in prezeba po jarkih, ta se vsega tega prav rad znebi. Ali ako je narod nosil desetletja, stoletja puško, za interese naših izkoriščevalcev, bi bilo v tem trenutku osvobodjenja, potreba, da so se voditelji streznili za trenotek, in povedali svojemu vojaštvu, da naj nosi puško

vsaj par dni še za svojo lastno korist. To se ni zgodilo in da se je zgodilo, bi vladale v Jugoslaviji danes povsem drugačne razmere.

Italijani, katere sicer imenujemo vrčevrve, so ohranili mrzlo kri, v tem toli odločilnem trenutku. Za našo umikajočo se armado so karakali, veseli prepevali našim, da so zavezniki in kot take so jih naši vsprejemali ter pozdravljali. Na ljubljanskem gradu, kjer so imeli zaprte Italijane, so se odpirala vrata in na svobodo so prihajali "prijatelji Italijani", ti so pridružili italijanskim četam in tvorili falango, ki se je pozneje razvila v to zagonetno jadransko vprašanje.

Ta "trik" je Italijanom uspel, zasedli so naše kraje tako daleč, dokler jih ni neki srbeki stotnik s par vojaki vstavil. Žalibog so bili ustavljeni nepozno; za svoje meje so objeli do pol milijona Slovencev, cvet našega zavednega naroda. Umaknili se s te črte niso.

V tem narodnem navdušenju so napravili Jugoslovani svojo prvo napako, iz katere se razvile Jadransko vprašanje in rapalska pogodba nas uči, da smo bili zaigrani, kakor zaigra mešetar par volov.

V tem preobratu so pričeli voditelji vseh strank pobirati raztresene svoje misli in posledica tega je bila, da so ustanovili v Zagrebu takozvano Narodno vlado. Ta vlada se obstojala iz delgovot vseh strank in je bila začasno suverena. V prekipevajočem navdušenju so ti napravili drugo nadvse usodepolno napako. Srbska birokracija je seveda cel čas na tihem stremela zatem, da požre kar največ mogoče v svoje žrelo. V tajnih pogodbah z avtokrati in kapitalisti drugih dežel je bilo sicer že vse zapечатeno, treba je le še bilo, da se pridobi zato voditelje strank. Vseph v tem nam priča dejstvo, da se je ta narodna vlada brezpogojno preselila v Beograd. S tem je bila naša politična svoboda zapечатena.

Kdaj zopet nam se ponudi tako sijajna prilika, kakor je bila ob preobratu, da si sami lahko izberemo svojo pot? Prva prilika je bila usodepolno zaigrana! Mesto narodne in politične svobode smo si nakopali na rame na eni strani še večjo narodno zasužnjevanost z našimi pod Italijani, na drugi strani pa je splavala naša politična svoboda s trenutkom, ko se je naša kratkovina provizorična vlada preselila v Beograd brezpogojno, v brezno srbskih kraljevskih intrigantov.

Te dve napaki so obrnili tek našega narodnega razvijanja. Pod vplivom teh blodenj se je pričela razvijati naša domovina v popolnoma drugo smer, kakor smo mi to želeli in pričakovali.

S preselitvijo narodne vlade v Beograd so naši tvorili samo še ornament, vsa vlada je bila aktualno prepuščena Srbom. Večino so tvorile vedno najbolj reakcionarne stranke. Parlament, tako-zvano narodno predstavništvo, so tvorili zastopniki različnih strank, ker je po mnenju vlade bilo nemogoče sklicati volitve. Vzroki zato mišmašanje seveda pa so bili povsem drugi. Pokrajinskih vlad ni bilo, pač pa je centralna vlada imenovala poverjenike, ki so tvorili nekaj podurad ministerstev. To delo se je poverjevalo različnim strankam. Iz tega seveda so se izvajale strahovlade posameznih političnih strank. Vsak se dobro spominja strahovlade klerikalcev, liberalcev itd. Danes je imela poverjenstvo v rokah klerikalna stranka in je napolnila korito s svojimi pristaji; jutri pa je ministertvo poverilo isti urad liberalcem in pričelo se je praveceto preganjanje osebja, šikaniranje od desne na levo. Smejal se je pri tem tretji, to je vlada v Beogradu, srbska reakcija se je amejala v pest, kajti ona je bila edina, ki je vlekla dobiček od nesloge meščanskih strank. Taka je igra naših političnih meščanskih strank, dobrovedoč, da je sleherni izmed njih obsojena na smrt, vodijo samo še boj za začasen obstanek.

Kaos je med njimi vladal povsod in vselej. Tudi te stranke se cepijo na desno in levo in frakcije nastajajo povsod; jasno znamenje, da narod postaja nezadovoljen, da stremi po novem. Ne ve pa ne kam!

Vse meščanske stranke si seveda skušajo nadeti demokratsko zveneda imena, samo da bi narod zapeljale za seboj. Pravtako je z gesli. Klerikalna, oz. "Slovenska Ljudska Stranka" si nadeva republikanstvo ob vsaki priliki, kadar ji je treba stopiti pred narod. Tako republikanstvo seveda pa ni principielno, ampak je le vada za boljše volilne rezultate.

V juniju pretečenega leta se je pričelo po Jugoslaviji čudno gibanje. V Slovenijo so prihajali srbski reakcije-

sarni uradniki, ki so zavzemali mesta Slovencev, ki so bili prestavljeni v Srbijo. Prvotako se je godilo z vojaštvom. Naši so romali v Makedonijo, srbska vojska je prišla prihajati v Slovenijo. Disciplin pri vojaštvu se pričela uvajati najstrožje, da take ne pomnijo niti v najbolj zakrknem avstrijskem regimentu. Kazni, ki se nalagajo za najmanjše prestopke, sploh niso verjetne za dvajseto stoletje. Dokazani slučajji nas učijo, da so pomazniaki oslepili, ker so morali za kazni gledati v solnce. Batine so seveda najbolj običajna reč; za vsako malenkost se jih pri vojakih dobi 25. To gibanje se je pričelo in nihče ni vedel zakaj. Politično nevarne osebe na vodilnih mestih so bile lepo potisnjene v kot in na njih mesta so stopili stari srbski reakcionarci. Vojaštvo vse pomešano. Zakaj? Čemu??

Pod takimi bujnimi razmerami so bile razpisane volitve v konstituanto. Dolgo časa je vlada čakala in čakala in odlašala z razpisom volitev. Trezne stranke so pritiskale in zahtevale, dočim je reakcija vedno odlašala in odlašala. Dobro je namreč vedela, da si še ni sigurna dobrega rezultata. Prvo je bilo treba, da si je zagotovila svojo moč tako, da ako na voliščih zgubi, da bo pripravljeno vojaštvo, s katerim zasede deželo in vpelje vojaško diktaturo. Ko je bilo vse to v redu in pripravljeno je milostno oznanila, da daje svojemu narodu priliko, da si izbere vlado kakoršno si sam hoče.

Osemindvajseti november je bil določen za dan volitev.

Stranke so se vrgle v boj z vso beanostjo. Na strani reakcionarjev seveda je stala vlada z vsemi svojimi pripomočki, dočim so nasprotna stranke stale osamljene in se imele nanašati samo na razsodnost razsodnih. V tem času so poleg več manjših strank obstajale v Jugoslaviji sledeče stranke:

"Slovenska ljudska stranka" ali stara klerikalna stranka, "Jugoslovanska demokratična stranka," stranka trgovcev verižnikov in večjih kapitalistov, ki stoji strogo za monarhistično formo vlade, "Narodna soel. stranka", ali nezadovoljni otroci liberalcev, ponajveč na svet prinešeni iz vroka, da delajo zgajo delavskemu gibanju, "Samostojna Kmečka stranka," podružnica liberalcev na deželi, kjer se zbirajo velegruntarji, mešetarji in kmečki verižniki. "Komunistična stranka Jugoslavija", ki je za sovjetske republiko in končno "Jugoslovanska Socialdemokratična Stranka," najstarejša delavska stranka v Sloveniji. To so v glavnem stranke v Sloveniji. Na hrvaškem je razcepljenost prvotako obsežna. "Jugoslovanska demokratična Stranka," enaka, kakor ona v Sloveniji, "Hrvatska pučka stranka", "Narodna Stranka," "Seljačka Stranka" (Radičeva), "Seljački savez", "Komunistična stranka" in "J. S. D. S."

V Srbiji se vrste enako: "Radikalci," "demokrati", približno toliko razlike med njimi v odnošjih na delavstvo, kakor med ameriškimi "demokrati" in republikanci", nadalje "Republikanska stranka", ki dela na republikanskem programu sličnemu našemu z razlikami v gospodarskem programu, "Savez zemljoradnika", enaka slovenski "Samostojni kmečki stranki", "Savez seljaka", "Komunistična stranka Jugoslavija" in Jugoslovanska socialdemokratična stranka".

Boj kakor rečeno je bil ljut. A žalibog ne boj za interese celokupnega naroda ampak le za interese posameznikov. Delavstvo je doživelo trpko razočaranje. Mi iz naše perspektive sedimo stvar drugače, kakor sodijo to oni, ki so tam. Reakcija je pred volitvami spoznala, da bi delavstvo v eni falangi bilo premočno za reakcijo, zato je napela vse svoje moči, da je zarezala med delavsko gibanje. Posrečilo se ji je v toliko, da se je delavstvo razdelilo na dvoje, kar je samoobsebi bilo cepljenje glasov, na drugi strani pa se je mnogo volitev, ki bi sicer oddali svoje glasove za delavstvo, obrnilo v stran, ker so obupali vspricho slabih odnošajev.

Za ideje J. R. Z. seveda pride v poštev samo delavsko gibanje, to je "Jugoslovanska Socialdemokratična Stranka" in končno še "Republičanska stranka" v Srbiji. Na te je J. R. Z. apliciralo svoje delo. Poskusilo se je vse kar je bilo v naših močeh, da se pridobi kar največ kooperacije za propagiranje našega clevelandskega programa, ali zama; reakcionarci so globoko zarezali med naspredek in svojim načrtom, zanje obstaja samo monarhija. Za program republike, za kakoršno se je proglasilo "Jugoslovansko Republičansko Združenje" je

edina stranka v Jugoslaviji J. S. D. S. in le z njo moremo računati. Ona s svojim aparatom je dosegla kar je moglo doseči J. R. Z. Izven tega kroga nam se ni nadejati uresničenja programa J. R. Z.

Volitve kakor znano so se vršile na kroglice. Že ta sistem je privabil na volišče precej več ljudi, kakor bi se jih sicer vdeležilo. Volitve so potekle mirno in razven neznatnih izgredev na Hrvaškem ni bilo nobenih drugih neprilik.

Eksekutiva J. R. Z. je spoznala, da je omenjena J. S. D. S. stranka edina stranka, na katero se more nanašati in kateri more priključiti svoj aparat. Zastopniki J. R. Z. v domovini smo se seveda pripravili glavnemu stauu stranke ter pričeli sodelovati.

J. S. D. S. se je vrgla v boj z vsemi svojimi gmotnimi in moralnimi sredstvi. Program, katerega je osvojila stranka na svojem zboru v Celju, je dobesedno program Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

Shodov vsak dan pred volitvami je bilo po vsej Sloveniji več kakor kateri druge stranke. Nedeljo pred volitvami je imela stranka 100 shodov. Naša kooperacija je obstajala v vsem. Od pomoči v uradu pri sestavljanju letakov, do udeležbe in sodelovanja na številnih shodih, smo bili tesno mož ob možu za delavsko zmago. "Blaznikova tiskarna" je pri tem igrala neprecenljivo vlogo. Letaki, katerih nobena druga tiskarna ne bi vzela v tisk, so bili tiskani v tiskarni J. R. Z. v Ljubljani. Prej kakor smo si mislili je kapital vložen v podjetje deloval natančno, kakor določeno.

Da je narod v Jugoslaviji za naš program o tem ni nobenega dvoma. Nikdar ne pozabim navdušenja in to odkritosrčnega, s katerim so povsod pozdravljali kadar smo poročali na shodih o gibanju J. R. Z. Narod je za republiko. A naj ob tej priliki naglasim na ono, kar sem omenjal v početku. Razsodnost še ni prišla, razločevanja dobro od slabega še ni vkoreninjeno v našem narodu. Danes mu ti poveš o republikanizmu in navdarjaš, da je njegova svoboda v njegovih lastnih rokah, pa pride drugi dan kaplan, ki prvotako objublja republiko in sedaj ne ve kaj mu je storiti. Gotovo je, da zmaga tisti, ki obdržava iz prižnice vsak teden po en shod, katerega se moraš udeležiti in na katerem moraš molčati, poslušati in ubogati. Rezultati volitev so pa vendar pokazali velik padec meščanskih strank. Klerikalna slava se že zdavnaj nagiba svojemu koncu. Kdo bi si mislil kdaj, da bodo klerikale v Sloveniji kdaj dobili izmed 40 mandatov samo 14? Da bodo pri tem delavci dobili skupno 12; — sedem J. S. D. S. pet levičarji. Pravi zmagovalec pri volitvah je po pravici tisti, ki dobi od zadnjih volitev več glasov, premagani pa je tisti, ki je zgubil na svoji moči, pa magari, da je ostal zmagovalec. Vsled tega smelo trdimo, da je delavsko gibanje v Sloveniji želo zelo dobre vspehe.

V ostali Jugoslaviji so želi reakcionarci večje vspehe, to pač vsled tega, ker so razmere tudi toliko manj urejene. Slovenija vodi duševno in ekonomsko, kljub temu, da se to le na tihem priznava. Zato je imela reakcija v Slovenij najmanj vspeha.

Na Hrvaškem seveda je bila najbolj značilna skupina okoli Radiča, ki je spravila v Parlament 45 poslancev. To so seveda tudi republikanci ali nevarni in daleč od našega programa. Oni se potegujejo za separatizem in zahtevajo hrvaško republiko samo zase. V Srbiji pa je največja skupina oodki radikalcev in demokratov, ki štejejo skupno v skupščini 188 poslancev, ki so seveda vsi vneti monarhisti. Okoli sebe so ustvarili blok monarhistov močan 295 poslancev, torej veliko večino od vseh 419 poslancev. Ostalih 124 je republikancev, ki pa seveda po svojih različnih načelih, kakor Radiči, slovenski klerikale, ne morejo tvoriti nobenega republikanskega bloka z delavskim republikanskim gibanjem. V skupščini stoji torej 11 poslancev Soel. Demokr. Stranke, ki ima nalogo, da rešuje zavožene probleme jugoslovanskega proletarijata.

Na čelu socialističnega kluba je s. Kristan, ki je bil izvoljen na Kranjskem in Štajerskem. Ko sem zadnjič govoril z njim prav pred odhodom v Beograd, so bile razmere še precej nejasne in natančnega načrta ni bilo še mogoče orisati za bodoče delo. Mnenje s. Kristana je bilo to: vsako gibanje izven socialistične stranke za uresničenje J. R. Z. programa, bi bilo v Jugoslaviji nemogoče. Buržoazija si je v svesti našega dela in nam je napovedala boj; tega moremo le rešiti, če smo pridruženi

stranki, ki ima že moč. Pripoznati moramo, da republikanizem ni ideja, ki bi zavela preko naroda kakor pomlad in prevzela vsega in mu navdahnila pravo prepričanje. Tudi nasprotne stranke imajo svoje argumente. Proti tem se moremo le bojevati, ako izobražujemo narod. V kratkem rečeno, kolikor več socialistov napravimo, toliko bližje smo programu J. R. Z. Bodi to torej naša naloga: Razdvojeno delo, so razdvojene moči, kar je v prid našim sovražnikom. Politično delo J. R. Z. je za Ameriko kolikor toliko končano, kot separatne organizacije.

Istemu gibanju, kakor smo pridružili delo J. R. Z. v domovini, naj se pridruži tudi v Ameriki. Pošljite nam v domovino dobrih sodrugov in ne bo daleč od uresničenja programa J. R. Z. Na eno seveda se ne sme pozabiti. Delavsko gibanje v domovini ima za hrbenico svojega političnega obstoja ekonomske organizacije, brez katerih bi političnega dela sploh ne bilo. Toplo je priporočal br. Kristan, da se temu delu posveti kar največ pozornosti in sicer v okrožju socialističnih organizacij na enaki podlagi. Ustvarjanje ekonomske neodvisnosti je ustvarjanje moči in moči je treba do zmage! K tej točki se oglasimo pozneje.

Zaključek k vsemu temu bi bil tak. Volitve v konstituanto so pokazale, da ima reakcija v Jugoslaviji še vedno tak vpliv, da se za kratek čas obdrži še nad vodo. Kakor situacija stoji danes kaže na to, da bo Jugoslavija za dogleden čas tudi še kraljevina. Reakcionarna premoč v konstituenti bo zmagala. Naloga manjšine bo torej, da bo gledala na prste in za vsak prestopok v vladi kričala, da bo javnost vedela. S tem se bodo odprle oči narodu in pri prihodnjih volitvah bo rezultat brezdvoma drugačen. Če še ne pri prihodnjih, pa naj se delo ponavlja toliko časa, da pridemo do cilja.

Nadalje bo naloga socialističnih poslancev v konstituenti, da si zagotovijo prosto propagando za republiko. Treba si izvojevati pravico, da ne bo po zakonu nove konstitucije prepovedano voditi propagando za republiko, da bo dano narodu, da si odločuje sam, da ne bo zločin izbirati si formo vlade po svojem prepričanju. Iz zapisnikov konstituante, katere posnemamo po listih, je spoznati, da s. Kristan vodi ljubi boj v zbornici. V detajle tega sam čas ne dopušča, prepriča se pa lahko vsak, da je seme J. R. Z. na rodovitih tleh.

Ko konča br. Zalaznik s poročilom o politični situaciji, predlaga, da se prva seja dopoldne zaključí, ker je ura dvanjast.

Sprejeto.

Pred koncem seje smatra četrta konvencija J. R. Z., da je dolžna "Nakupovalni Zadrugi" v Ljubljani, kakor vsem, ki so omenjeni v poročilu br. Zalaznika, da so pomogli k izpeljavi naše pomočne akcije, najiskrenejšo zahvalo, katero konvencija izreka na tem mestu.

S tem je dopoldanska seja zaključena.

II. SEJA.

dne 11. marca popoldne.

Zapisnik vodi s. Grile.

Zapisnikar br. Zalaznik prečita zapisnik jutranje seje, ki je s sledečim dostavkom, ki je izpuščen iz jutranjega zapisnika, sprejet. Dostavek se glasi:

Valed apela od javnosti in vsled resnične potrebe, se sklene, da se odseku za resolucije naroči, da izdela primerno resolucijo, ki naj se pošlje br. Kristanu radi zavlačevanja takozvanega "Reciprocity Agreement" med jugoslovansko vlado in edinjenimi državami, brez katerega ameriška vlada ne more izplačati posmrtnim in drugega premoženja naloženega pri "Alien Property Custody", v Jugoslaviji živečim dedičem, da br. Kristan s resolucijo J.R.Z. interpelira v parlamentu ter skuša prisiliti zbornico, da se nemudoma sklene omenjena pogodba. Ameriška vlada je že napravila potrebno ponudbo, a vzrok je najbrže balkanska malomarnost pri Beograjski vladi.

Zatem nadaljuje br. Zalaznik s svojim poročilom.

NEKOLIKO O GOSPODARSTVU.

Prav rad bi se sedaj spustil še v ekonomsko vprašanje Jugoslavije. Moram pa biti kratek, zato omenim le par stvari.

Denarja ima Jugoslavija dovolj. Ta denar je na papirnat, in po pravici papirnat, za katerega se izven

meja Jugoslavije dobi le malo. Tik za preobratom je bilo še kakih 30 kron za dolar. Ne dolgo pozneje 200, in zopet je padlo na 50, danes pa se suče okoli 130 do 140. Ker ste krožili dve valuti so zjednačili dinar in krono in sicer 4 krona za 1 dinar. Ta menjava seveda je bila strogo obsojana od strani Slovencev in Hrvatov in to po pravici.

Med vojno je bila dežela do cela izžrpana skoro na vsem. Blago za obleko je popolnoma zginjevalo. S polomom so se odprle meje in z njimi uvoz. Blaga je primanjkovalo in sicer v toliki meri, da reden dovoz s tedanjimi transportnimi sredstvi, ki so seveda bili pod normalo, nikakor ni zadostoval potrebam. Te razmere so rodile popolnoma novo vrsto ljudi. Prišlo se je prekupčevanje na debelo in drobno z ogromnimi dobički. Ljudje, ki vrše tak posel se imenujejo verižniki, ki se dele na male in velike. Sprejeti so bili sicer zakoni zoper verižnike, ki pa niso preganjali velikih, temveč samo male, ki so po največ verižili iz potrebe.

Padanje valute napravi nakupovanje v tujini pravi problem. Trgovci seveda, ki kupijo blago v tujini, ko je valuta visoka, morajo isto prodajati po visoki ceni čeprav valuta pade. To vzdržuje cene visoko in jih bo obdržalo visoko še precej časa. Plače uradništva in delavstva so seveda neprimerno nižje v eksistenčnim minimumom. Če bi hotel delavec primerno izhajati danes v Jugoslaviji, bi moral zaslužiti kakih šest tisoč kron na mesec. V najboljšem slučaju pa ima dohodkov od dva do tri tisoč.

Še za časa Avstrije je vlada ustanovila v Sloveniji več institucij. Tako naprimer: "vnovčevalnica za živino", "za žito", "vojno zvezo", "Oblačilnico za Slovenijo" in še več drugih enakih spošnih zavodov. Deloma ti zavodi še danes obstojajo, če prav ne več, kot popolnoma državni zavodi, temveč kot privatne zadruge, oziroma last posameznih strank. Iz "vojne zveze" je nastala "Nakupovalna Zadruga", ki služi v večji meri konzumom pod socialistično kontrolo. "Oblačilnica" je pod kontrolo vseh strank. Z narodnim osvobođenjem so zrastle narodne banke, ki so pred vojno bile še popolnoma nezane banke, tako po imenu kakor premoženju. Največ so si vse te banke opomogle z valuto. Napraviti do pol milijona dobička na dan samo z valuto ni pri teh bankah nič posebnega. Kaj pa je bodočnost teh bank je težko govoriti. Prerokovanja izvedencev niso ravno najboljša. Investicije teh bank niso pod dovolj strogo kontrolo. Zdi se, da je stanje bank v enakem položaju, kot je bilo v Ameriki predno se je pričelo splošno podržavljenje bank. S padcem valute, lahko padejo banke, ako kdo ne reši tega ob pravem času. Zasebne koristi pri vseh teh bankah igrajo seveda prvo vlogo, to je najslabše in najnevarnejše.

Splošno državno gospodarsko vprašanje je zagonetka za tiste, ki ga vodijo. Sreča, da Jugoslavija v tem oziru ni osamljena, temveč da ima polno prijateljev v nesreči. Vse državne blagajne v Evropi so v enakem položaju. Ali tisto malo kar je, da se razpolaga za financiranje države, je brezdvoma v zelo slabih gospodarskih rokah. Bužeti, katere je odobravalo predstavništvo v Beogradu so naravnost škandal za naše državno gospodarstvo. Vojaštvo, katerega ima danes Jugoslavija na nogah daleč presega število potrebe. Mnogo se je seveda govorilo, da je vojaštvo potrebno za branitev naših meja, a zgubili smo na vseh krajih, ne da bi eden naših stopil v bran. Vojaštvo je čakalo v vojašnicah, pripravljeno, da stopi na dan za časa volitev, in čaka še danes, da služi buržvaziji v slučaju potrebe.

Govoriti o jugoslovanski industriji je govoriti o dojenčku. Kar je bilo započete idustrije pred vojno, je do malega sedaj vsa paralizirana. Tovarne stoji vsled pomanjkanja premoga, sirovin ali pa obratnega kapitala.

Po večjem je dežela poljedeljska in ves njen eksport obstoja v poljedeljskih pridelkih. Ni pa stem rečeno, da nima bodočnosti v industriji. Sirovin je dovolj pod zemljo in pametno državno gospodarstvo bo dvignilo vse te zaklade. Tudi z lesom dela Jugoslavija že danes veliko in ima v tem tudi precejšnjo bodočnost, ker so države sosedne Jugoslaviji odvisne od njenega lesa.

Odlično mesto zavzema gospodarska industrija med temi tobačnica, pivovarne in mlinarstvo, najmanj pa je razvita rudarstvo.

Da krije svoje državne stroške je za Jugoslavijo neobhodno potreba, da podržavi vse te naravne izvore boga-

stva, stem prepreči privatno profitarstvo in napolni državne blagajne. Pod državno kontrolo z državnim kreditom bi bilo lahko obratovati zaostalo industrijo in započeti še neodprte rudnike. To je mogoče le rešiti ako pade obstoječi buržuazni režim in na njega mesto stopi vlada na principih programa J. R. Z. To je sigurno, da se zgodi, kakor hitro tek evolucije dozori za ta korak.

ZADRUŽNA BANKA.

H koncu naj omenim še sledeče. Delavci v domovini imajo poleg svojih političnih organizacij tudi še vrsto ekonomskih podjetij, na katere naslanjajo svoje politično delo. V Sloveniji imajo središče kooperativnih konzumov, s 35 prodajalnami po deželi, "Nakupovalno Zadrugo", "Zvezo Gospodarskih Zadrug", "Splošno kreditno Društvo", dnevnik "Naprej" in druge socialistične publikacije, "Ljudsko tiskarno", "Blaznikovo Tiskarno", "Konzumno pekarijo". Vspricho vsega tega je postala potreba po lastnem denarnem zavodu neizogibna. Pred dobrom pol letom so si ustanovili Zadržno Banko, ki bi naj bila denarna centrala za vse te zavode. Danes "Zadrzna Banka" že obstoja in obratuje. Promet je od dne do dne večji in obeta se ji lepa bodočnost.

V zdravem telesu zdrava duša — star pregovor, a vedno resničen. Gospodarska podjetja našega delavstva v Jugoslaviji si želijo tesne gospodarske zveze z gospodarskimi organizacijami jugoslovanskega delavstva v Ameriki.

Priloženi apel od "Zveze Gospodarskih Zadrug" pojasni to željo.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V AMERIKI.

Že večkrat smo Vam imeli priliko poročati, kako lepo so se razvile delavske zadrzne organizacije v stari domovini. Te organizacije so ustanovile v Ljubljani pred kratkim lastno Zadržno banko.

S pomočjo te banke žele stopiti slovenske delavske zadruge tudi z ameriškimi delavstvom v stik in upajo, da bo imelo to sodelovanje za delavsko gibanje sploh, kakor za vse udeležence čim najugodnejše posledice.

Dan na dan vidimo, da kapitalisti bogatijo — delavci in njihove organizacije pa se morajo boriti z najhujšimi težavami. Ali se pri tem tudi zavedamo, da smo temu sami krivi! Ko puščamo, da zbirajo shranjujejo in upravljajo kapitalisti naše prihranke, jim pripuščamo, da vporabljajo vso silo od naših žuljev zbranega kapitala za svoje namene in često proti nam.

Zadrzna banka pa bo vporabljala naše prihranke tako kakor zahtevajo to delavski interesi in Vaša korist. Ona bo ustanovila v Chicagu lastno podružnico, ki bo stopila v zvezo z vsemi delavskimi organizacijami v Ameriki. Ta denarna organizacija bo že samo po sebi oporišče za vse delavsko gibanje v Ameriki.

Prinašala pa bo tudi vsakemu posamezniku največjih koristi. V sled ozkih zvez z domovino bo mogoče pošiljati denarne prihranke potom Zadrzne banke najvarneje in najhitreje v domovino. Tudi začasno se bo lahko nalagalo prihranke pri podružnici Zadrzne banke, tako, da ne bo nihče prisiljen, da bi nalagal svoje prihranke pri tujih, kapitalističnih zavodih.

V posebnih dopisih na Vašo organizacijo smo razložili natančneje, kako si mislimo zvezo med temi organizacijami in Zadržno banko. Obrnite se torej po natančnejša pojasnila na Vašo organizacijo.

Zadrzna banka bo ustanavljala in podpirala v stari domovini z kapitali, ki jih bo v svoji organizaciji zbrala, zadrzna podjetja vsake vrste. Ona Vas bo o teh ustanovitvah potom svoje podružnice trajno obveščala in se nadeja, da bo pripomogla marsikateremu agilnemu ameriškemu delavcu, kojemu borna domača rodna gruda ni mogla dati zaslužka, ob povratku v staro domovino do življenja in blagostanja.

Pri važni ulogi, ki jo je namenila Zadrzna banka ameriškemu delavstvu, se nam zdi potrebno in primerno, da bi se udeležilo ameriškano delavstvo v čim največjem številu tudi podpisovanja delnic. Delnice se bodo lahko podpisovale po vseh naših organizacijah. Ena delnica se glasi na 400 jugoslovanskih kron. Delniškega denarja se od banke ne more zahtevati nazaj, pač pa so delnice vrednostni papirji ki bodo imeli tržno ceno in se morejo vsak čas prodati.

Ameriškano delavstvo! Delavske zadrzne organizacije iz stare domovine se obračajo nate in te prosijo

samo zato, da prekinete svoje zveze s tujim kapitalizmom in da stopite v enake zveze z njimi s tem boš okrepilo zadrzne organizacije v stari domovini, obenem pa podprilo delavske gibanje v Ameriki. V prvi vrsti pa boš tudi pripomoglo, da se stara domovina gospodarsko dvigne, kar bo pripomoglo tistim izmed tvojih vrst, ki se nameravajo povrniti na domačo grudo do boljše eksistence. Združimo v bratski vzajemnosti svoje sile, — delavci tu in onstran oceana in bodočnost bo naša.

Zveza gospodarskih zadrug
Ljubljana, Breg št. 12.

Med časom svojega bivanja v domovini sem dobil iz glavnega urada pismo z nalogo, da skušam napraviti trdne zveze med "Zadržno Banko" in American Jugoslav Commercial Boardom, Ltd. (Br. Zalaznik prečita transakcije. V zvezi z voditelji banke smo se na večjih sejah posvetovali in pronašli, da bi bila taka zveza z domovino za nas, kakor za one z Ameriko neprecenljive vrednosti. Sad vsega tega posvetovanja je pogodba sklenjena med "Zadržno Banko" in American Jugoslav Commercial Boardom, Ltd. Br. Zalaznik prečita pogodbo, ki obsega splošno gospodarsko vez med delavskimi org. tu in onkraj v domovini.)

Med časom svojega bivanja v Evropi, so se zakoni države Illinois, glede bančnih poslov poostriili in vsako direktno bančno poslovanje je izven "State Bank", nemogoče. Stem je realizacija naše zveze z domovino momentalno nemogoča, in naloga konvencije naj bo, da to razreši. Povdarjam samo to, da konvencija v tem oziru stori kar največ mogoče pozitivnega in da bodoči eksekutivi J. R. Z. oz., A. J. C. Bd., Ltd., da nalogo, da to reši.

Naša lastna gospodarska zveza z domovino je neobhodno potrebna. Desetletja se že naši najhujši politični nasprotniki bašeja malhe z denarjem našega delavstva. Isti denar se uporablja za boj proti našemu gibanju.

Naša naloga bodi, da obdržimo naše orožje in lastnih rokah. Razširjenje naše ekonomske organizacije je živa potreba. Ni zahtevano, da se stori to danes ali takoj jutri. Treba pa je, da se naša ekonomska organizacija obdrži živa med narodom, da se širi misel gospodarske osvoboditve in ob prvi priliki izvede nalogo, katero upam, da ta konvencija naloži bodoči eksekutivi.

S tem bi bilo moje poročilo končano. Ni to vse kar bi rad poročal, ali čas nam ne dopušča, da bi se spustil v podrobnosti. Ako kateri izmed navzočih želi pojasnila v eni ali drugi stvari, sem na razpolago.

Ko br. Zalaznik konča, predlaga br. Zavertnik, da se poročilo vzame na znanje. Seja soglasno sprejme.

S končanjem poročil preidemo na točko "Referati". Prvi na dnevnem redu je br. Zavertnik z referatom "Na znanje in notranje zadeve Jugoslavije, ki se glas:

NOTRANJE IN ZUNANJE ZADEVE JUGOSLAVIJE. POROČA BR. JOZE ZAVERTNIK.

Čenjeni zbor!

Ko je Jugoslovansko republičansko združenje pred dobrim poldrugim letom obdržalo svoje tretje zborovanje v Clevelandu, O., je bilo določenih več referatov, ker je bilo treba bolj na obštrno povedati in zahtevati, kako naj bodo zadeve Jugoslavije urejene na zunaj in na znotraj, da postane Jugoslavija to, kar se razume pod moderno državo, zgrajeno na najširših principih politične in gospodarske demokracije. Imeli smo referenta o mejah Jugoslavije, za notranje uredbe Jugoslavije pa tri referente, ker se je ta referat delil v tri dele: v političnega, socialnega in gospodarskega. Takrat smo izdelali svoj program in povedali smo, kaj zahtevamo kot minimum, da Jugoslavija postane država, ki bo imela vlado od ljudstva, za ljudstvo in po ljudstvu. In sedanjem zborovanju ne bomo več delali programa, ker ga že imamo, ampak popravili bomo program, če se pokaže, da je popravila potreben, obenem bomo pregledali storjeno delo, dosežene uspehe in neuspehe in sklepali o bodočem delu, ki je potrebno, da se naš program čimpreje uresniči.

Da je danes več kot šest sto tisoč Jugoslovancev pod Italijo, ni naša krivica. Jugoslovansko republičansko združenje je storilo, kar je bilo v njegovi moči, da se dosežejo meje za Jugoslavijo, kot je izrekel br. J. Mihajlovič v svojem referatu na tretjem zborovanju Jugoslo-

vanskega republičanskega združenja, in kot zahteva in izreka resolucija predložena po br. Mihajloviču in sprejeta soglasno na tretjem zborovanju. Da je danes šest sto tisoč Jugoslovanov pod Italijo so največ krivi tisti ljudje, ki so bili pod plaščem jugoslovanske ideje navadni propagatorji velike Srbije, v drugi vrsti pa zadene krivda šele italijanske imperijaliste. Izvršeno je bilo najbolj umazano izdajstvo nad jugoslovanskim ljudstvom, kakršnih pozna malo zgodovina modernega časa. Ljudje, ki so se na eni strani hlinili kot veliki Jugoslavlani, na tihem so pa propagirali veliko Srbijo, so poslušali se tajne diplomacije, izvršili to izdajstvo. Plod tega izdajstva je rapallaska mirovna pogodba, ki izroča šest sto tisoč Jugoslovanov Italiji brez najmanjših garancij za neoviran kulturni razvoj.

Mi nismo jokavci in stokavci in prav nič ne bomo plakali radi tega izdajstva, ampak danes obljubimo ponovno, da ne odnehamo od boja, dokler ne bo teh šest sto tisoč Jugoslovanov združenih z ostalim jugoslovanskim ljudstvom, ki so bili izdani od ljudi, nastopajočih javno kot Jugoslavlani, tajno pa kot propagandisti velesrbske ideje. Vem, da sem s temi svojimi besedami zopet sunil v sršenovo gnezdo in da me mogoče reakcionar Franc Majcen nahruli s kušteršijancem in mi celo obljubi bikovko, da me prepriča, ker kritiziram gospode, katerih zdaj po preobratu služi z ravno tisto pasjo udanostjo, kot je svoječasno služil Habsburžanom, ali sodba in grožnje takih bizantincev me ne morejo odvratiti da bi ne povedal resnice.

Nekaj krivic seveda zadene tudi vse politične stranke na Slovenskem in Hrvatskem, ki niso v trenutku, ko je bila nekdanja habsburška domena ali črnožolta država v razulu, takoj organizirale jugoslovanske armade in ustavile italijanske čete, ampak so čakale, da je prišel polk srbskih vojakov ustavititi italijansko armado, ko je bila že pred durmi Ljubljane. Tudi kasneje so se delale še napake, ko bi se bile lahko italijanske čete na okupiranem ozemlju nadomestile z ameriški četami. Neki znan profesor, ki je bil z ameriško mirovno komisijo v Parizu, je nekoč jasno povedal, da je bilo treba jugoslovanskim zastopnikom v Parizu izreči le željo in ameriške čete bi nadomestile italijanske čete v zasedenem ozemlju. Če se ne motim je Vesnić, kasnejši ministrski predsednik, rekel, da mu je vseeno, katere čete so zasedle zemljo.

Meje Jugoslavije so danes določene, toda določene niso tako, kot smo samo mi zahtevali, tudi tako ne kot so zahtevali vsi odkritosrčni ljudje, ki se zavedajo, da je za kulturn in socialen razvoj jugoslovanskega ljudstva potrebna združitev vsega jugoslovanskega ljudstva v samostojni državi, zgrajeni na najširših principih politične in gospodarske demokracije, v kateri ni prostora za kmetiško tlako po modernih izkoriščevalcih kmeta in izkoriščanje delavca po privatnih podjetniških in denarnih interesih.

Na prvi pogled se zdi, da je naša stvar izgubljena, kajti rapallaska pogodba je tukaj, ki določa jasno mejo Jugoslavije. Taka pogodba, ki so določale meje, ne da bi vprašali prizadeta ljudstva, če so zadovoljna z določenimi mejami, so bile že večkrat sklenjene, od tajne diplomacije, ki pa niso nikdar držale, kar zgodovina potrjuje s sto in sto dokazi. In tudi rapallaska pogodba doleti enaka usoda nekega dne, kot je doletela vse take pogodbe, sklenjene proti volji prizadetih ljudstev, ki imajo neoporečne pravice, da rešujejo sama taka važna vprašanja, od katerih je odvisno medsebojno prijateljstvo ljudstev, ki so primorana živeti drugo poleg drugega. Ta zavest nas spodbuja k nadaljnjemu delu, dokler se mejno vprašanje med jugoslovanskim in italijanskim ljudstvom ne reši pravično in tako kot zahtevajo interesi obeh ljudstev in smislu naših resolucij, sprejetih na zadnjem zborovanju.

Jugoslavija tudi še nima svoje ustave. Na zadnjem zborovanju nismo izdelali detajlirane ustave, ker je sploh kaj takega nemogoče, da izvrši zbor politične organizacije. Ampak izdelali smo politični program, resolucijo o socialnih in gospodarskih uredbah, in tako v obrisu povedali, kakšna mora biti država, v kateri so interesi celote, to je jugoslovanskega ljudstva, več kot ko risti posameznih skupin ali pa posameznih oseb. Sklenili smo, da storimo vse, kar nam dopušča sredstva, ki so nam na razpolago, da jugoslovansko ljudstvo dobi saj,

tako državo, za kakršno smo se izrekli v svojem programu in resolucijah.

Nepotrebno je, saj tako mislim, naštetiti vse zapreke, ki so se stavile Jugoslovanskemu republičanskemu združenju pri njegovem delu, ker so te ovire bile večinoma že obdelane v časnikih in so tudi večinoma vsem zborovalcem že znane. Konstatirati le hočem, da so odlašali gotovi faktorji z volitvami v ustavodajno skupščino, dokler so mogli, ki so odgovorni, da Jugoslavija še danes ni država, ampak da samo tako nekako eksistira, kakor tiste duše, o katerih pravijo, da niso na tem in ne onem svetu. Minili sta več ko dve leti po sklenjenem premirju, da so vršile volitve v konstituantno, dasiravno je bil skrajni čas, da se take volitve razpišejo najkasneje šest mesecev po sklenjenem premirju. V teh dveh letih je bilo mogoče reakcionarjem in belograjskim "cincarskim" klikarjem, od katerih se eni imenujejo srbske radikale, drugi pa demokrate, zgraditi mašino, da volitve izpadejo kolikor toliko zanje ugodno. Poleg njih so še druge nazadnjaške stranke in strančice, bogate na demagogičnih frazah v svojih programih, kateri niso programi, imele interese v tem, da se volitve v konstituantno zavlečejo in odvijajo. Pred vsem je bilo treba razcepiti jugoslovansko ljudstvo, kajti geslo samodržev je bilo od nekdanj: **Del in vladaj!** Tega gesla so se držali habsburški avtokratje v skrahirani črnožolti državi in po tem geslu se ravnavajo mogotci in "cincarji" v Jugoslaviji, ki so uzurpirali vlado in vladali brez pravilno izvoljenih ljudskih zastopnikov več ko dve leti in ki bi najrajše tako kušmarili še nadalje, dokler gre. Če povem, da je šlo v volilno borbo deset strank, poleg njih so pa kandidirali še kandidatje zunaj strank in take stranke, ki so bile le privesek nazadnjaških strank pod tujo firmo, tedaj boste razumeli, da so znali dobro razcepiti jugoslovansko ljudstvo. Zaradi tega tudi izid volilnega boja ni mogel biti drugačen, kakršen je. Po strankah so bili poslanci izvoljeni takole: Radikalec 97, demokratov 94, komunistov 58, pristašev hrvatske Radičeve stranke 50, zemljeznikov 38, klerikalec 28, muslimanov 25, socialistov 12, zajedničarjev 11, republikancev 4 in zunaj stranke dva. Skupaj 419. Za republiko in monarhijo se dele ti poslanci zopet in sicer za monarhijo so: Radikalec 97, demokratje 94, zemljezniki 38, klerikalec 28, muslimani 25, zajedničarji 11, zunaj stranke dva. Skupaj 295. Za republiko: Komunisti 58, pristaši Radičeve seljaške stranke 50, socialisti 12, republikanci štirje. Skupaj 124. To je povedano po njih strankinih programih, lahko se pa položaj spremeni, kadar pride vprašanje monarhije in republike na dnevni red, kajti meščanske stranke dostikrat spremene svoje taktiko, če niso zadovoljni s kravo kupčijo, ki se vrši za kulisami in po bodošnjih kliki, obstoječe iz cincarskih belgrajskih družin.

V boljše razumevanje nekaterih strank, kateri cilji niso dobro znani Jugoslovanom v Ameriki, navajam v boljše razumevanje sledeče: Radikaleci so večinoma iz bivše Srbije in Banata. Vsi so monarhisti in centralisti. Med njimi so tudi zagrizeni velesrbi, ki bi najraje videli, da se Jugoslavija prekrsti v Veliko Srbijo. Oni žele, da se država razdeli v 25 do 30 županstev s samopravo izjema je baje le Protič, ki je naklonjen pokrajinski samoupravi. Glede poljedelskega vprašanja zavzemajo stališče, da se svet razdeli med kmete, toda veleposestniki se morajo odkoditi.

Demokratje se rekrutirajo iz Srbije, Banata, Hrvatske in Slovenije. Oni so goreči monarhisti in so bolj odločni centralisti kot radikaleci. So za nekakšne pokrajinske samoprave. V poljedelskem vprašanju zavzemajo stališče, da je treba zemljo vzeti veleposestnikom in jo razdeliti brez odškodnine kmetom. Ta stranka je prava zastopnica denarne mošnje, privatnega biznisa kot radikaleci. Njih poljedelski program je le pesek v oči ljudstvu, pravi in navadni "švindeli."

Muslimani so stranka veleposestnikov in so v nekaterih vprašanjih strinjajo s katoliškim Koroščem in zajedničarji. Agrarno vprašanje se mora seveda tako rešiti, da ne bo bolelo veleposestnikov; najraje bi videli, da kmet ostane neke vrste tlačan. Seveda so veliki avtonomisti, da tem ložje uresničijo svoj agrarni program v Bosni, včasih pa zagovarjajo centralizem, je pač tako, kot pihava veter. Zajedničarji so za širše avtonomijo Hrvatske, so monarhisti in iščejo stike s Koroščem in muslimani.

Mislím, da je nepotrebno poudarjati, da so socialisti najodločnejši zagovorniki republikanske forme vlade s socializmom kot končnim ciljem. Da se z njimi v mnogih točkah strinjajo republikanci in komunisti, dasiravno ima vsaka teh zadnjih strank svoj program, ki določa njih zahteve precizneje, je tudi jasno in razumljivo. Hrvatska seljaška stranka, katere vodja je Radič, je tudi za republiko, a njen program ni stvaren, ampak je v nekaterih točkah tudi demagogičen, kakor je bila tudi njih taktika včasih demagogična. Ampak ta stranka, saj tako se zdi iz izjav njih voditeljev, ne zahteva republike v našem smislu, ampak zahteva nekakšno avtonomno hrvatsko republiko, ki bi se kot celina pridružila Jugoslaviji.

Nepotrebno je, da spregovorim o ciljnih slovenskih klerikalcev, ki so vsem znani. Njih geslo je bilo od nekdaj vse za vero in monarha, in tako je še danes, četudi se včasih okrasijo z radikalno demagogičnimi zahtevami, da lažje prikrijejo svoje cilje. Tem slovenskim klerikalcem so se pridružili tudi klerikalci iz Bosne, Hrvatske in Dalmacije, tako da vsi klerikalci tvorijo celoto.

Najznačilnejši pojav so zemljoradniki. To je nova stranka in ima največ prištevov med kmeti v Srbiji. Njeni pristaši so tudi v Bosni, Dalmaciji in Vojvodini. Po svojem programu zahtevajo nekakšno kmečko državo, a so monarhisti. Kako je mogoče ustvariti kmečko državo, ki prizna pravico kmetu, katero vlada monarh, je seveda uganka, katero se ne upajo menda rešiti tudi voditelji stranke. Kajti, če priznam pravice kmetu, ne morem priznati, da je monarh več kot te pravice. Ako priznam kralja, zopet nimam kot kmet tistih pravic, ki jih ima kralj.

V kratkem sem očrtal politične stranke in njih zahteve v Jugoslaviji, v detajle njih zahtev so ne morem spuščati. Za nas je važno, kakšno vladno formo zahtevajo: republikansko ali monarhistično, in če imajo pri republikanski formi vlade kakšne posebne zahteve, ki mogoče omejujejo ljudstvu izraziti njegovo voljo. Seveda je važno tudi, da vemo, če za strogo centralistično državo, ali za federalistično na najširši podlagi, ali pa za tako federativno, da je federativna, kjer je federalizem iz gospodarskih vzrokov potreben, ampak centralizovana, kjer je centralizem zopet potreben.

Slika, ki sem jo podal o strankah, bo na marsikatero napravila neugoden vtis. Če se ne motim, je na zadnjem zborovanju Jugoslovanskega republičanskega združenja br. Kristan rekel: Če odklanjamo avtokracijo, ne moremo nič drugega zahtevati kot demokracijo, za katero bomo pa težko dobili potrdilo. S temi besedami je Kristan že pred poldrugim letom izrekel, da naj ne bomo preveč optimistični, kajti dosegli bomo le to, kar se bo dosel dalo, ker avtokracija ne bo gledala mirno, kako se rušijo njeni stehri.

Vsaka monarhija je avtokracija! Demokratične monarhije ni na svetu. Kakor hitro ima ljudstvo nekoga nad sabo, ki se imenuje cesar, kralj ali knez, ne vlada več ljudstvo, ker je veto do parlamentarnih zaključkov izročen človeku, ki ga ni ljudstvo izvolilo z glasovnic in v monarhiji imamo ljudi, ki si dajejo posebne naslove kot n. pr. vitez, baron, grof itd. Vsa taka imena pomenijo, da so ljudje s takimi imeni nekaj boljšega kot drugi državljani.

O državi, ki ima torej državljane prvega in drugega razreda, se ne more reči, da je republika ali ljudovlada, ampak je omiljena avtokracija, ker državljani prvega razreda vsilijo svojo voljo državljanom drugega razreda. Prava politična demokracija je le tam doma, kjer imajo vsi državljani enake politične pravice, ki so zanje sredstvo, da lahko ustvarijo tudi gospodarsko demokracijo. Če nimajo državljani enakih političnih pravic, ne morejo ustvariti s politični sredstvi gospodarske enakopravnosti. Že preje sem enkrat omenil, da ni na svetu demokratične monarhije, ne glede na to, kakšne pravice ima parlament, za to sedaj povdarjam, da je tisti v veliki zmoti ali je pa ljudski slepar, ki priporoča monarhijo, češ, da je monarhija lahko tudi demokratična državna tvorba. V monarhiji je lahko avtokracija ublažena, izpoljeni so ji lahko najhujši zobje, da ne more tako grizti, kakor je v nekdanji carski Rusiji, Nemčiji ali črnozolti državi, avtokracija je pa le. Vzemite zamorca, peljite ga v kopal, drgnite ga z milom in krtačo, zamorec bo ostal le zamorec, čeprav se bo očistil vse ne-

snage svojega telesa. In tako je tudi z monarhijo. Dajte parlamentu pravice, kakršne hočete, kronani vladar bo le nad parlamentom. In kadar bo ljudstvo temu kralju povedalo v parlamentu, ki ima najširše pravice, da ne mara več kralja, takrat se bo kralj z vsemi tistimi ljudmi vprl, ki nosijo poleg svojega imena še naslove kot vitez, baron, grof itd. Če se ne bo poslužil sirove sile, bo pa skušal obdržati svoje oblast z najbolj umazanimi sredstvi.

Zagovornikom monarhije so ta dejstva znana kot nam, med tem ko ljudstvo ne pozna razlike tako dobro med monarhijo in republiko kot tisti ljudje, ki ga hočejo osrečiti z monarhijo. In tako je bilo mogoče propagandistom monarhije loviti ljudstvo v Jugoslaviji z demagogičnimi frazami o razdelitvi zemlje med kmete in brez odškodnine za veleposestnike. Če bi se ljudstvo zavedalo, da ima v demokratični republiki moč, to je volilni listek, da lahko pošlje k vragu vse veleposestnike, tedaj bi se gotovo ne dalo prevariti s takimi demagogičnimi sredstvi.

Gotovo se še spominjate, ko je na drugem zborovanju Jugoslovanskega republičanskega združenja neki "veleučeni doktor", ki ga je poslal pokojni londonski odbor v Ameriko farbat Jugoslovane, trdil, da je lahko monarhistična forma vlade bolj demokratična kot republikanska. Gospod "jurist" je mogoče vedel, kaj govori. V tem slučaju je bil ljudski slepar. Če pa ni vedel, kaj pomenita besedi demokratična republika, tedaj je pa le dokumentiral, da je zastoj hodil v šolo svojih šestnajst ali pa še več let in da bi človeška družba bila še na dobičku, če bi bil ostal "čobane" in pasel drobničce. In če taki ljudje, ki se ponosno sklicujejo na svoje juristične študije, govore take bedastoče o demokraciji in ljudstvu, kako naj pričakujemo, da priprosto ljudstvo razume ljudovlado.

Monarhistični propagandisti so dobro vedeli, če se ljudstvo pravočasno podučijo, kaj pomenita demokracija in ljudovlada, da ne bodo imeli lahke igre pri volitvah. Z zavlačenjem volitev na eni strani, na drugi pa svojimi odredbami, ki so jih izdajali kot nekakšna vlada iz Belgrade, so ustvarjali kaos v mladi Jugoslaviji. Zdi se, da se nalašč izdajali take odredbe, da se poveča nezadovoljnost med ljudstvom in se tako ustvarijo ugodna tla za sejanje demagoštva in seme za cepljenje ljudstva v razne stranke. Tej gospodi je bilo jasno, da bo tem lažje zmagati pri volitvah, kolikor več odrešenikov v razni obleki se pojavi med ljudstvom.

Delali so tudi najrazličnejše ovire odposlaneem Jugoslovanskega republičanskega združenja, ki so vprašali za potni list v Jugoslavijo, da ne pridejo tje pravočasno in ne podučijo ljudstva, kako ima voliti. Naobratno smo pa doživeli, da so se navadni "hohštapljerji" s temno preteklostjo lahko vozili semintje kot posebni ni nove in vstajajoče avtokracije v Jugoslaviji. Odposlanec Jugoslovanskega republičanskega združenja niso smeli tje do zadnjega trenutka, dasiravno je bil eden izmed njih izvoljen poslanec v narodno predstavništvo Jugoslavije.

Nemogoče je, da se v svojem referatu spustim v podrobnosti vseh izdajstev, ki so bila izvršena nad jugoslovanskim ljudstvom in ki so zakrivila, da je bilo jugoslovansko ljudstvo zbegano, ko je napočil dan volitve v ustavodajno skupščino, da ni znalo ločiti svojih sovražnikov od svojih pravih bojevnikov, ampak omeniti hočem le dvoje izdajstev, ki je treba, da ostaneta uvekovečeni v zgodovini bojev jugoslovanskega ljudstva za svoje pravice, samoodločevanje in blagostanje. Prvo tako izdajstvo je takozvana "Krfška deklaracija", ki sta jo podpisala Pašić kot zastopnik srske monarhije in Trumbić kot zastopnik "Londonskega odbora". V tej deklaraciji je bilo povedano, da Jugoslavija — ne kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev — postane monarhija in da so le tisti zakoni veljavni, ki jih sankcionira kralj. Takrat so monarhisti še potrebovali "Jugoslavijo" kot vado za bodočo jugoslovansko državo in se niso upali na dan z imenom "kraljevina Srba, Hrvatov in Slovencev", ker bi se jugoslovanskemu ljudstvu prehitro odprle oči, da bi spoznalo, s kakšnim spakom ga hočeta osrečiti Pašić in "Londonski odbor". Kljub temu, da je bilo to izdajstvo izvršeno in je bilo jasno kot beli dan, so monarhistični propagandisti imeli vseeno pogum laziti okoli in pripovedovati jugoslovanskemu ljudstvu, da bo ljudstvo sklepalo o bodoči formi vlade. Ta

fakt govori, da je bilo kmalu pričakovati še drugega izdajstva, ravno tako velikega kot je "Krfška deklaracija", ki seveda ni izostalo. In to drugo izdajstvo je bilo izvršeno, ko se je narodno veče preselilo iz Zagreba v Beograd. To izdajstvo je omogočilo, da so monarhisti Jugoslavijo proglasili za kraljevino "Srba, Hrvata in Slovenca", ne da bi vprašali jugoslovansko ljudstvo, če odobruje ta čin.

Če vpoštevamo vse te faktorje, ki so bili na delu proti interesom jugoslovanskega ljudstva, smo lahko zadovoljni z volitvami v ustavodajno skupščino, ker se je to doseglo, kar se je v takih razmerah doseči dalo, in ker bodo ti uspehi pomagali, da jugoslovansko ljudstvo doseže, da ne bo jugoslovanska država nekakšna država monarha in drugih parasitičnih slojev, ki se dobro rede ob monarhizmu, ampak da postane država jugoslovanskega ljudstva, v kateri ne bo podeljena vladna avtoriteta nobenemu posameznemu delu, ali klki, ampak da bosta v nji združena eksekutiva in postavodajna skupščina, v vsakem slučaju bo pa jugoslovansko ljudstvo najvišja oblast.

Nihče ne ve povedati, kaj nam prinese prihodnost. Tudi jaz ne morem tega povedati, ker sem človek s človeškimi zmoglostmi, časi za preroke so pa že zdavnaj minili, v katerih so ljudje verjeli, da pride odrešnik in reši ljudstvo. Tudi kralj Matjaž ne bo, saj takega ne, kot ga nam opisuje pripovedka, da izvojuje svobodo, pravico, politično in gospodarsko enakopravnost za ljudstvo. In če pogledamo nazaj v zgodovino, vidimo, da so gozdi sulic, puške, bajoneti, kanoni in v najnovejšem času celo zrakoplovi in strupeni plini varovali monarhije. In kje so danes te monarhije, kje so danes ti kronani vladarji, ki pred deset leti še sanjali niso o tem, da bodo živeli nekoč v prognanstvu. Ni jih več! Jugoslavija ni nastala po volji kakšnega kronanega vladarja, ampak izvojevalo jo je jugoslovansko ljudstvo z brezštevilnimi žrtvami. Jugoslavija je delo jugoslovanskega ljudstva in nobenega čudodelnika. In če se je znalo jugoslovansko ljudstvo priboriti to, kar ima in se ni bala za to doprinesti žrtve, tedaj lahko zaupamo v jugoslovansko ljudstvo, ko se porode ugodne razmere, da si ustvari državo, v kateri bo vlada od ljudstva, za ljudstvo in po ljudstvu — z drugimi besedami: v kateri bo ljudstvo najvišja avtoriteta.

Naše zahteve glede Jugoslavije in vladne forme so danes neomajne, kot govori resolucija, ki jo predlagam temu zboru v sprejem. Pripravljem sem podati vsa pojasnila v debati na zboru in pri sejah tozadevnega odseka, katerih mi ni bilo mogoče povedati v mojem referatu, ker moj čas je omejen. Ravno tako sem pripravljem sprejeti popravke, če bodo predloženi v spopolnenje resolucije. Zategadelj prosim cenjene zastopnike in zastopnike naše organizacije, da pazno preštudirajo predloženo resolucijo in če spoznajo, da je potrebna spopolnitve, da izroče svoje predloge tozadevnemu odseku, da se rešijo pravilno.

RESOLUCIJA.

Dokler nima narod tako urejene države na zunaj, da nobeden njegovih delov ne živi pod tujo vlado, in tako na znotraj, da so v nji združeni vsi njegovi deli, da ljudstvo odloča o vseh važnih in javnih zadevah kot najvišja oblast in ni izključeno vsako vmešavanje od protiljudskih elementov in privatnih interesov v njegovo oblast in v kateri niso odstranjene vse nevarnosti, da se prej ali slej razvije nova avtokracija, ki se ne bo prav nič ločila od avtokracije, katero je narod strl in porazil, prinašajoč v tem boju neštivilne žrtve krvi in imetja, nima narod svoje države, v kateri je vlada od ljudstva, za ljudstvo in po ljudstvu.

Fakt postoji, da jugoslovansko ljudstvo še nima danes države, v kateri bi bili združeni vsi njegovi deli in v kateri bi bila ljudska volja najvišja postava.

Rapalska mirovna pogodba, podpisana od italijanskega ministrskega predsednika Giolittija za Italijo in od Trumbića za Jugoslavijo, oziroma za Srbijo, je izročila šest sto tisoč Jugoslovancev pod italijansko oblast in je tako ustvarila novo irredento. Volitve v ustavodajno skupščino Jugoslavije, ki se niso vršile po splošni enaki, direktni in tajni volilni pravici za oba spola, sedanjí dogodki v ustavodajni skupščini, oktroirani upravilnik in postopanje nazadnjaških strank — radikalne,

demokratske in drugih — sklicajoče se na avtoriteto piškave večine, potrdijo, da v Jugoslaviji še ni ljudska volja najvišja avtoriteta, ampak je jasno, da se pod krinko demokracije razvija nova avtokracija, ki sicer nosi drugo ime, a se prav nič ne loči od bivše habesburške avtokracije.

Jugoslovansko republičansko združenje, vpoštevajoč te fakte, izjavlja na svoji četrti redni konvenciji, da bo tudi v bodočnosti delovalo z vsemi legalnimi sredstvi, dokler jugoslovansko ljudstvo v starem kraju ne doseže tistih zahtev z ozirom na svoje zunanje in notranje zadeve, ki jih je Jugoslovansko republičansko združenje sprejelo na svoji tretji redni konvenciji kot minimum zahtev, potreben, da si jugoslovansko ljudstvo zgradi državo, zgrajeno na najširši ljudski podlagi, da ljudstvo odloča popolnoma samo o svoji usodi, sreči in blagostanju. Jugoslovansko republičansko združenje je še nadalje pripravljeno zaradi uresničenja teh zahtev stopiti v stik z vsemi, ki so pri volji sodelovati in so sprejeli te ideje in zahteve, da jugoslovansko ljudstvo čimprej dobi državo, v kateri so pravice in dolžnosti vseh državljanov enake, v kateri ni priznanih nobenih predpravil z ozirom na rojstvo, vero, spol in pleme.

Na predlog br. Zaitza se referat in resolucija vzame na znanje. Resolucija se odda odseku za resolucije, kakor sklenjeno v enem prejšnjih sklepov.

Nadaljna točka na dnevnem redu je referat "Gospodarska organizacija," ker je referent br. Godina odtoten, se priglasi br. Furlan, da ob tej priliki prečita resolucijo, ki se nanaša na sklepe zadnje konvencije J. R. Z., da organizacija povzame akcijo za podpiranje našega dijaštva moralno in gmetno.

Resolucija se vzame na znanje in izroči odseku za resolucije.

POROČILO NADZORNEGA ODBORA.

Med tem časom se vrne nadzorni odbor, ki je v mestu na banki pregledal bonde, kakor sklenjeno na jutranji seji. Br. Todorovič nadzorni odbor poroča, da se je pronašlo v večerajni in današnji reviziji vse v najlepšem redu, v soglasju z računi, predloženimi po glavnem odboru in glavnem uradu. Povdarja, da je gospodarstvo nadvse vzorno in izreka eksekutivi zaupanje. Vsi izdatki so upravičeni in štedilo se je po najboljši možnosti. Br. Jerant in Zornik, namestnika odsotnih nadzornikov se izrazita enako. Br. Jurca predlaga, da se poročilo sprejme na znanje. Sprejeto.

Finančno poročilo nadzornega odbora se glasi:

RAČUN JUGOSLOVANSKEGA REPUBLIČANSKEGA ZDRUŽENJA

od 1. oktobra 1920 do 28. februarja 1921.

DOHODKI:

	Oktober	Nov.	Dec.	Januar	Februar	Skupaj
Članarina.....	\$65.73	\$7.08	\$12.71	11.75		\$97.27
Razno.....		10.00	8.75	186.00		204.75
Sirov. skladi.....	5.00					5.00
Obresti bondev.....	104.44					104.44
Obresti vlog.....					75.00	75.00
Skupaj.....	175.17	17.08	21.46	186.00	86.75	484.46

IZDATKI:

Plače.....	310.00	120.00	200.00	190.00	190.00	1,010.00
Najemnina urada.....	22.50		22.50	45.00	22.50	112.50
Ročna blagajna.....	105.35	29.50	10.00	15.00	26.80	186.65
Reviz. stroški.....	80.55					80.55
Propaganda tu in v domovini.....	5,000.00		10.00		578.20	5,588.20
Tiskovine.....	30.00				47.50	77.50
Povračila in posojila.....			1,886.34		100.00	1,986.34
Potovalni stroški.....	300.00					300.00
Razno.....	7.50	30.00	17.86	17.25		72.61
Skupaj.....	\$5,855.90	179.50	2,146.70	267.25	965.00	9,414.35

REKAPITULACIJA:

Premoženje J. R. Z. 30. sept. 1920.....	\$37,438.34
Dohodki od sept. do marca 1921.....	486.46
Skupaj.....	\$37,924.80
Izdano do sept. do marca 1921.....	9,414.35
SKUPNO PREMOŽENJE J. R. Z. 1. marca 1921.....	\$28,510.45
DELITVE PREMOŽENJA:	
Hranilna vloga Kaspar St. Bank.....	\$5,075.00
Na čekovnem računu.....	180.15
V obligacijah.....	1,049.30
SKUPAJ.....	\$ 6,304.45

INVESTMENTI:

Propagandna podjetja v Jugoslaviji.....	\$10,500.00
1000 akcij AJCB, Ltd. (po \$10.-).....	10,000.00
Inventar urada.....	650.00
Znaki JRZ (350 dz a \$2.-80dz a \$4.-).....	1,050.00

SKUPAJ (AJCB, Ltd. dolguje JRZ \$100.00)	\$22,206.00
SKUPNO PREMOŽENJE J. R. Z. 1 MARCA 1921.....	\$28,510.45

RAČUNE V CHICAGI, dne 10. marca 1921, pregledali in našli vse v redu:
 L. TODOROVIČ, nadzornik; F. S. TAUCHAR, tajnik;
 B. JERANT, nam. nadzornik; PH. GODINA, blagajnik;
 A. ZORNIK, nam. nadzornik; F. ZALAZNIK, upravnik.

RAČUN AMERICAN JUGOSLAV COMMERCIAL BOARDA, Ltd.
 od 1. okt. 1920 do 28. februarja 1921.

DOHODKI:

Mesec:	Vrnjeno in izposojeno	Obresti:	Skupaj:
Dec.....	\$1,886.34	\$83.02	\$1,969.36
Febr.....	100.00		100.00
Skupaj.....	1,986.34	83.02	\$2,069.36

IZDATKI:

Mesec:	Ekspres:	Zavarov. plačana:	Skupaj:
Dec.....	\$26.98		\$26.98
Febr.....		461.12	461.12
Skupaj.....	\$26.98	\$461.12	\$488.10

REKAPITULACIJA:
 Premoženje A. J. C. B. Ltd. 30. sept. 20. \$10,034.15 (v tej svoti je prišteta svota \$1886.69 katero je J. R. Z. vrnilo šele po zadnji reviziji.)

Obresti od bondov.....	\$ 83.02
Posojilo najeto pri J. R. Z.....	100.00
SKUPAJ.....	\$10,217.17
Isdano od 30. sept. do 28. febr. t.l.....	488.10
J.R.Z. manj vrnilo kakor izkazano v gornjem premoženju.....	.35

SKUPAJ.....	488.45
SKUPNO PREMOŽENJE A. J. C. B., Ltd. 28. febr. 1921.....	\$9,728.72

Delitev premoženja:	Obligacije:
V Liberty Bondih..... \$5,600.00	1,000 akcij po \$10.00
V obligacijah..... 1,021.70	v rokah J. R. Z..... \$10,000.00
Na ček. račun..... 107.02	Skupni primanjkljaj..... 271.28

SKUPAJ.....	\$9,728.72	SKUPAJ.....	\$9,728.72
-------------	------------	-------------	------------

RAČUNE V CHICAGI, dne 10. marca 1921. PREGLEDALI IN NASLI VSE V REDU:

L. TODOROVIČ, l. s. nadzornik; F. S. TAUCHAR, tajnik;
 B. JERANT, namest. nadzornik; PH. GODINA, blagajnik;
 A. ZORNIK, namest. nadzornik; F. ZALAZNIK, upravnik.

RAČUN ROČNE BLAGAJNE J. R. Z.
 od 1. okt. 1920 do 28. febr. 1921.

PREJEMKI:

V oktobra.....	\$25.00
	5.00
	35.00
	10.42
	29.93

Skupaj.....	\$105.35
Novembra.....	10.00
	19.50

Skupaj.....	29.50
Decembra.....	10.00

Skupaj.....	10.00
Januarja.....	15.00

Skupaj.....	15.00
Februarja.....	6.80
	10.00
	10.00

Skupaj.....	26.80
-------------	-------

SKUPNO PREJEL.....	\$186.45
--------------------	----------

IZDATKI:

Za znamke.....	\$50.75
Kablji in telegrami.....	41.22
Telephone.....	12.68
Razsvetjava.....	2.63
Člone urada.....	2.50
Knjige, časopisi, etc.....	5.48
Pisarniške potrebe.....	3.00
Štorki s misijo prostovoljcev iz Sirije ter razno.....	58.19
Ekspres.....	1.44
Skupno isdano.....	\$176.90

Ročna blagajna na rokah upravnika urada.....	\$9.75
--	--------

RAČUNE V CHICAGI, dne 10. marca 1921, pregledali in našli vse v redu:

L. TODOROVIČ, l. r. nadzornik; A. ZORNIK, namest. nadz.
 B. JERANT, l. r. namest. nadz. F. ZALAZNIK, upravnik.
 F. S. TAUCHAR, tajnik;
 PH. GODINA, blagajnik.

Zatem prečita br. Zalaznik, na konvencijo adresirane pozrave oz. sugestije, članov, ki se niso mogli vdeležiti konvencije:

Prvo je pismo br. Skubica, bivšega poslovodje GI urada. Pismo se glasi:
 Pinetown, N. C. 8. marca 1921.

Konvenciji J. R. Z.

Chicago, Illinois.

Čenjeni zborujoči:—

Ker mi ni mogoče osebno prisostvovati četrtemu rednemu običnemu zboru J. R. Z., četim se obvezan kot bivši poslovodja v glavnem uradu JRZ, in kot član odžjega odseka centralnega odbora, da pošljem zbornici svoje poročilo, ki naj bo kolikor mogoče kratko.

O mojem delu v glavnem uradu od začetka novembra 1918 pa do resignacije, v februarju 1921 ne bom govoril, ker o tem ve najbolje soditi izvrševalni odbor, pod katerega nadzorstvom sem vodil vse posle, ampak dolžnost me veže, da na tem mestu izročem svojo iskreno sodbo in mnenje o članih eksekutive in njihovem prizadevanju in pomoči pri delu in izvrševanju nalog, katere ji je naložila slehernna konvencija J. R. Z. Delo, ki je bilo izvršeno in kar se je dalo doseči in izvršiti, gre v prvi vrsti v zaslugo članom izvrševalnega odbora posebno pa tistim članom, ki so bili v neposredni bližini glavnega urada in bili pripravljeni vselje in pri vsaki priliki pomagati z svetom in so premišljeno direktirali kako se naj ta ali oni posel izvrši; v drugi vrsti pa gre zasluga tajništvu in pomočnikom v uradu, ker brez njihove pomoči in požrtvovalnosti se marsikaj ne bi moglo tako hitro izvršiti, kot je potreba zahtevala.

Ker sem bil v glavnem uradu in direktnem stiku z vsem gibanjem in tudi našo akcijo, imel sem priliko opazovati vse, kar je v zvezi z našo organizacijo in zato menim, imam precej dober vpogled v bodoče naloge J. R. Z.

Med maso je nastalo mrtvilo, ne po naši krivdi, ampak razmere so tako nanesle. V prvi vrsti zato, ker ni bilo nobene politične akcije tostran oceana, v drugi zato, ker je mirovna konferenca privolila v to, da se jadransko vprašanje reši med jugoslovansko in italijansko vlado, proti čemur ni mogla Amerika ugovarjati in je toraj Amerika prenehala biti faktor v tej zadevi, vsled česar je prenehala italijanska propaganda v Ameriki in s tem tudi naša protipropaganda.

Kak je rezultat pogajanj med belgrajsko vlado in rimsko je razvidno iz nesramne rapalske pogodbe, glede katere je tudi eksekutiva in centralni odbor J. R. Z. postal svojo izjavo in poskrbel, da je tudi vlada v Washingtonu zvedela kaj mislimo ameriški Jugoslovani o tej pogodbi.

Belgrajska vlada je konečno, ko je uspela s svojimi intrigami, da je zanelila razpor med delavci in kmeti in se je čutila dovolj varno v sedlo, razpisala volitve za ustavotvorno skupščino na 28. novembra 1920. V tem oziru je storila eksekutiva vse, kar je bilo možno storiti, da se povede dobra agitacija med maso za uresničenje našega programa. Na volilno pozorišče je bil poslan br. Etbin Kristan in tudi br. Zalaznik, ki je šel v Jugoslavijo seveda tudi po drugih poslih. Kampanjo za republikanske kandidate je direktno in indirektno pomagala financirati J. R. Z. z direktnimi financami in pa s kapitalom, katerega je organizacija investirala v Blasnikovo tiskarno, ki je tiskala propagandatorične tiskovine za stranke, ki so se odprto izrazilo za republiko.

Kaki so rezultati Vam je znano, kakor tudi delo posilncev — sodrugov pod vodstvom br. Etbin Kristana.

Človek bi mislil, da je s tem dovršeno delo JRZ., toda delo se je v resnici še le začelo, ker niti ena točka našega programa ni dosežena. Naši primorski rojaki so ostali pod tujo in sovražno vlado in kraljevina je gotova stvar v Jugoslaviji.

V prilogi Vam pošiljam poročilo br. Mihajloviča iz Srbije, s katerim se popolnoma strinjam, v prvi vrsti pa s tem, da se začasno vsa akcija koncentrira na primorske kraje in tam živeče Jugoslavijo, z vsem drugim delom in financiranjem kot izvemisti tistega, ki je vključeno v moji resoluciji glede oskrbovanja fondov in premoženja J. R. Z. in pa poskusa za ustanovitev finančnega zavoda, pa se naj začasno preneha in čaka na priliko, ko bo potreba nanesla, da se organizacija oživi ali pa reorganizira na boljši podlagi kot pa je sedaj.

Med presledkom pa bodo prihajale stvari, ki so v direktnem stiku z organizacijo in zato ne bi kazalo takoj prekiniti glavnega urada, ampak gledati bo treba na to, da bodo takoj pri rokah ljudje, ki bodo vstanu začeti kako akcijo, če bodo razmere tako zahtevale in pa da bodo reševale korespondenco, ki bo še prihajala. Radi tega bi priporočal, da se izvoli ne več kot pet članov v bodočo eksekutivo in ti člani naj bodo iz bližnje okolice sedanjega glavnega urada.

Vam vsem je znano, da se je JRZ. ustanovilo s pomočjo in agitacijo članov JSZ in da so sodrugi najdalj podpirali. Znano pa vam je, da je JSZ. radi aktivnosti JRZ. hudo trpela, zgubila na svojem članstvu in tudi na dohodkih in ker moremo danes pričakovati samo od sodrugo kakšnega dela za načela izražena v Čikaški izjavi in programu JRZ in ker bodo zopet sodrugi v prsti vrsti poklicani, da pomagajo pri eni ali drugi započeti akciji od strani JRZ., zato smatram za pravično, ako eden ali drugi br. delegatov stavi predlog, da se iz blagajne J. R. Z. dovoli najmanj \$1,000 za odškodnino za prizadeto škodo. S tem bi vsaj deloma pomogli poravnati škodo, ki jo je trpela JSZ vsled aktivnosti JRZ.

H koncu naj omenim samo še to, da se nisem odtegnil delu v glavnem uradu iz strahu pred delom ali vsled ohlajenosti za stvar, ampak dveletni napor, duševna napetost skoz vso to dobo hudih političnih bojev in našo akcijo, so me izdelali in prisilili, da sem resigniral in grem na delo, da se rekupiram. In če bo kedaj zopet potreba nanosla, da bi bil organizaciji na en ali drug način v pomoč, bom storil to z veseljem.

Zahvaljujoč se eksekutivi za izkazano naklonjenost, zaupnost in pomoč pri delu, pozdravljam iskreno vse navzoče zborovalce in vam želim mnogo uspeha!

A. H. Skubic.

Nadalje pismo: Slovenskega književnega društva in Lokalne organizacije J. R. Z. št. 50. Dubuque, Iowa. Pismo se glasi:

Dubuque, Iowa, 10. sušča 1921.

Konvenciji Jugoslovanskega republičanskega združenja, Chicago, Ill.

Cenjeni delegati in delegatkinje:

Prišli ste z raznih strani Amerike, da nadaljujete z velikim delom, ki si ga je začrtalo Jugoslovansko republičansko združenje ob svojem začetku.

Veliko in težavno je bilo to delo. Svetovna vojna je našla jugoslovanski narod v Ameriki brez močne politične organizacije. Treba je bilo ta narod zdramiti in organizirati v politično organizacijo. Jugoslovansko republičansko združenje je podvelo to nalogo in izvršilo jo je. Orožje, ki so se ga posluževali naši politični nasprotniki v boju proti nam, ni uspelo. Jugoslovansko republičansko združenje je rastle in cvetelo; s šibkega stebelca je postalo mogočno drevo, ki je kljubovalo vsem viharjem politične nesramnosti od strani monarhistov. Danes lahko s ponosom trdimo, da je bilo Jugoslovansko republičansko združenje edina organizacija med Jugoslovani v Ameriki, ki je seznanila ameriški narod in ameriško vlado o resničnem položaju Jugoslovancev v starem kraju. To je pomagalo, da nas je začel svet spoznavati. Toda naše delo s tem še ni končano.

Sedanji vladi v Belgradu še načeljuje kralj; delavski časopisi se konfiscirajo; kujejo se zakoni, ki bi prepovedovali stavke itd. V sedanjem času, mogoče bolj kot kdaj prej, se moramo zavedati naloge, da uresničimo naš program.

Vaša naloga, cenjeni zborovalci, je velika. Jugoslovanski narod vam zaupa, zato vas je poslal na to konvencijo z željo, da se pripravijo načrti in zgrade nova pota — pota, ki bodo vodila do našega prvega cilja — Jugoslovanske Federativne Republike.

V tem delu vam mi slovenski dijaki v University of Dubuque, Dubuque, Iowa, želimo največji uspeh in vas priščno in iskreno pozdravljamo.

Živela delegacija J. R. Z.! Živela Jugoslovanska Federativna Republika!

Zo "Slovensko književno društvo in lokalno organizacijo J. R. Z. št. 50"
Josp Siskovich, predsednik. Anton Slabe, tajnik.

Nadalje prošnja br. Poglodiča, iz Dubuque, Iowa, za posojilo \$200.00, v svrhu nadaljevanja študij.

Prošnja se odda odseku za resolucijo.

Pozdrav br. Karl Poglodiča iz Dubuque se vzame na znanje.

Pozdrav okrožne organizacije J. R. Z. št. III. Gross, Kans. se glasi:

Iskreno pozdravljeni zastopniki republičanske ideje med jugoslovanskim narodom v Ameriki. Naprej, po začrtani poti, dokler se ne uresniči naš cilj!

Živela Jugoslovanska federativna republika!

Anton Šuler, tajnik.

Pozdrav z zahvalo vzet na znanje.

Temu sledi resolucija okrajne organizacije J. R. Z. iz Clevelanda, Ohio, katero prečita njen zastopnik br. Somrak in ki se glasi:

Konvenciji J. R. Z.

Chicago, Ill.

Cenjeni zbor:

Krajevna organizacija si usoja pravico, da vam da nekatere sugestije potom svojega zastopnika, br. Franc Somrak-a, in te so:

Prvič: Usoda našega naroda ja zapečatenata za negotovo dobo in vsled tega sugestiram cenjeni konvenciji, da naj vse premoženje, ki ga lastuje J. R. Z. izroči v varstvo organizacijama, in ti sti: "Jugoslovanska Socialistična Zveza" in "Slovenska Narodna Podperna Jednota." Da priporočamo izročitev lastnine J. R. Z. tema dvema organizacijama nas je dovedlo do tega dejstva, da se sedaj ne more nič pozitivnega dela narediti v korist naših primorskih bratov.

Drugič: Če se še nadalje obdržava urad JRZ. se boče gotovo ta denar, ki je še na razpolago porabil za plače in druge stvari, ki pa niso v današnjih časih absolutno potrebne. In lahko se zgodi, da kadar bi resnično potrebovali kak tisočak pa ga ne bode, ker ga bode izčrpala stanarina in plače uradnikov.

Tretjič: je tukaj previdnost prva, ker če ves denar pošlje; recimo JSDS. v staro domovino. Moramo imeti pred očmi, da so v Ameriki ljudje, ki so pripravljani vsak čas vzeti sodnijsko prepoved proti taki akciji.

Četrtič: denar, in lastnina, ki se izroči gori omenjenima organizacijama, se ne more porabiti v druge svrhe kod za propagando republike, ali za kulturne namene primorskih Slovencev.

Za krajevno org. J. R. Z.

Cleveland, Ohio.

Predsednik Leo. Poljšak.

Vatro Grill.

Blagajnik Josip Skuk.

Resolucija se vzame na znanje in se odda podrejenemu odseku.

Tudi sugestije, katere podaja v svojem pismu br. Krže, se odda odseku za resolucije. Nasveti br. Kržeta se glase:

Rad bi dal nekaj nasvetov, kako naj bi bilo v bodoče. Želim, da pridejo v debato. In to bi bilo:

1) Kampanja JRZ združenja naj se za enkrat zaključi, ker nam sicer umre naravne smrti. Ideja ostane in bo rodila zopet dobre sadove, kadar se pokaže njena potreba. Čimdelj vlečeno zdaj, tem slabši bo konec.

2) Kar je denarja, naj se ga pošlje v stari kraj. Za tam je bil nabran in tu p.j se g psllvmááúppkolrZm Za tam je bil nabran in tam naj se ga porabi. Do danes smo s temi malimi vsotami dosegli jako veliko in nismo mogli boljše porabiti teh dolarjev, kot smo jih.

3) Jugoslav Commercial Board ali kakor se že imenuje posebna korporacija, naj za enkrat preneha s svojim delom, kar je denarja prenešenega tje, naj se ga dvigne in pošlje v stari kraj. Čakati s tem se ne izplača, ker bodo minila leta, predno bo denarni kurz toliko izjednačen, da bo mogla Jugoslavija na ameriški trg. Kar rabi danes industrijalnih izdelkov, jih veliko ceneje dobi pri svojih sosedah kot pa v Ameriki.

Naši somišljeniki v starem kraju rabijo danes bolj in več denarja, kot ga bodo rabili kasneje, ko bodo razmere že urejene. Z malimi vsotami smo danes pripomogli, da imamo ne samo lepo zastopstvo v skupščini, ampak da imamo edino politično stranko z zdravim in izpeljivim programom.

Sedanji državni zbor bo najbrž samo toliko časa skupaj, da sestavi konstitucijo, potem bo razpuščen in na

podlagi novih zakonov razpisane nove volitve. Treba se bo pokazati, a uspeh bomo dosegli le, če se pripravimo dovolj zgodaj.

Da se pošlje ves denar v stari kraj, je vzrok tudi ta, ker je vsepolno sumničenj med narodom. To se čuti šele, ko se pride izven Chicaga. Človek bi nam rad enkrat imel mir pred slabimi jeziki, ki bodo gladali, dokler bodo čutili kako kost. Ne mislim s tem nasprotnikov, od teh itak ne moremo pričakovati drugega. To so ljudje, ki so svoje časno radi žrtvovali, a pričakovali so, da bomo s temi tisoči izpreminjali kamenje v zlato, da bomo s kapitalom, ki bi bil zadosten za boljše hišo, ustvarili dom za ducat milijonov ljudi.

Če mislite, da bi bilo boljše hraniti tukaj obveznice za vložen kapital v podjetja v starem kraju, potem to lahko storite, če pa je vsejedno, naj se tudi to prepusti staremu kraju, da se za enkrat popolnoma preneha z delom pod firmo JSZ, ker le na ta način ustvarimo podlago za novo delo v bodoče, kadar bodo zahtevale prilike.

Želim vsem skupaj vse najboljše in ostajam
s poštovanjem
Frank Kerže.

Zatem prečita br. Godina resolucijo br. Skubica. Resolucija se glasi:

RESOLUCIJA

predložena IV. rednemu občnemu zboru Jugoslovanskega Republičanskega Združenja po centralnem odborniku A. H. Skubicu.

IV. redna konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Združenja v Ameriki zborni joča pod državnim čarterjem države Illinois v mestu Chicagu v dneh od 11 in 12. marena 1921, je prišla po daljši vsestranski razpravi z ozirom na bodoče delo in status J. R. Z. do sledečih zaključkov:

Zbor konstatira, da je vsled sedanjih razmer v Ameriki vsako politično delo J. R. Z. v smislu načel izraženih v "Čikaški Izjavi" z dne 29. junija 1917 in v resolucijah III. rednega občnega zbora J. R. Z. v Clevelandu, O. v kolikor se to tiče Amerike, nemogoče in da bi tudi ne bilo plodonosno.

Ker pa ima Jugoslovansko Republičansko Združenje premoženje, izhajajoče iz "Miljondolarskega fonda," katerega je treba upravljati in iz njega razviti v smislu sklepov III. rednega občnega zbora J. R. Z. v Clevelandu, O. gospodarska podjetja, iz katerih bi se dalo nadalje črpati interese, namenjene za ideje, ki so izražene v Čikaški Izjavi in resolucijah J. R. Z., in nadalje, ker je ostalo še precej neizvršenega dela iz pomočne akcije A. J. C. B. Ltd., kot pomožne gospodarske korporacije J. R. Z., da se ustvari permanentna kontrola nad gospodarskimi investicijami J. R. Z. tako tukaj kot v Jugoslaviji, ker delo J. R. Z. še ni izvršeno in cilji še nedoseženi, in ker je končno mogoče, da se politična akcija tostran oceana zopet oživi, in

Ker Jugoslovansko Republičansko Združenje nima stalnega in obvezujočega ter redno mesečino plačujočega članstva; nadalje, ker se je pri zadnjih volitvah za ustavotvorno skupščino v Jugoslaviji izkazalo, da je bila Jugoslovanska Social demokratična stranka v Ljubljani med drugimi najmočnejša organizacija, ki je podpirala program in ideje izražene v znanii Čikaški Izjavi in v resolucijah III. rednega občnega zbora J. R. Z. in ker stoji Slovenska sekcija J. S. Z. s JSZS. v Ljubljani v posredni zvezi in

Ker je Slovenska sekcija JSZ. v Ameriki permanentna politična ustanova z redno plačujočim in obveznim članstvom, ki principiuelno podpira program in načela J. R. Z.,

Zato bodi sklenjeno: —

1.) Da se začasno preneha s samostojno aktivnostjo politične akcije J. R. Z., oziroma da to delo vrši za to dele vrši za to izvoljeni izvrševalni odbor J. R. Z., potem in s pomočjo Slovenske sekcije JSZ. dokler se razmere v Ameriki ne predrugačijo, ali dokler potrebe tu, oziroma v Jugoslaviji ali kjersibodi ne zahtevajo kakih večjih političnih akcij, katerih ne bi mogla več vršiti Slovenska Sekcija JSZ. v imenu Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

2.) Da v ta namen konvencija izvoli izvrševalni odbor petih članov, ki se naj konstituirajo med seboj in ki naj v sporazumu s centralnim odborom upravljajo vse premoženje J. R. Z. in njenih ustanov in podružnic v

Ameriki ali Jugoslaviji. Ta skupni odbor naj tvori vrhovno oblast do konvencije JRZ., katere sme sklicati, kakor določa ta resolucija.

3.) Da člani glavnega odbora Slovenske sekcije J. S. Z. postanejo automatično člani centralnega odbora J. R. Z., ki skupno z izvrševalnim odborom JRZ. vodijo vse transakcije J. R. Z. njegovih ustanov in organizacij pod nadzorstvom nadzornega odbora Jugoslovanske Socialistične Zveze. Ti odbori imajo svoje redne in izredne seje po potrebi in podajajo javnosti vsakega pol leta tozadavne račune in poročila. Za vestno poslovanje in izvrševanje svojih dolžnosti polože varščine, kakoršne določi konvencija ali celokupni odbor.

4.) Ta odbor nastavi v uradu moč ali moči, ki so po razmerah potrebne, jim določa delo in plačo.

5.) Celokupni odbor izdaja pooblastila za vse transakcije J. R. Z. in njegovih ustanov, ali pa jih izvršuje sam, kjer koli pridejo v poštev gospodarski ali pa politični interesi JRZ.

6.) V slučaju kake politične akcije na jugoslovanski zemlji, ki bi imela povprešiti realiziranje ciljev, izraženih v Čikaški izjavi in resolucijah III. konvencije JRZ. mora odbor podpirati gnotno in moralno tisto ali tiste politične stranke, ki so že v preteklosti pokazale zanimanje za naše cilje, ki tudi ob tisti priliki kažejo najaktivnejše delo za doseg federativne republike v Jugoslaviji ali na Balkanu in osvoboditev tistih Jugoslovancev, ki so sedaj pod tujo vladjo.

7.) V slučaju, da razmere tako zahtevajo, sme odbor sklicati konvencijo JRZ. na stroške te organizacije, katere naj bo suverena in najvišja oblast. Sklicanje take konvencije pa mora odbor objaviti v glasilih JRZ. in JSZ. vsaj šest tednov pred konvencijo, v katerem oklicu tudi določi, katere organizacije so opravičene do zastopstva na konvenciji.

8.) V slučaju, da pride do kakih spornih točk oziroma do nesporazuma med izvrševalnim in centralnim odborom, tedaj se mora zadeva predložiti v razsodbo članstvu Slov. sekcije JSZ., ki jo reši potom splošnega glasovanja.

9.) Premoženje JRZ. se naj rabi za namene, za katere je bilo nabrano in dolžnost odbora naj bo, da predloži vse račune za svoje stroške nadzornemu odboru, ki jih mora odobriti v izplačilo; izvzeta pa je plača nastavljenim uradnikom, najemina za urad, uradniške potreščine, poštnino, ekspres, telefon in subvencije za propagando, če so bile slednje sprejete in določene na skupni seji odbora.

10.) Zlasto pa nalaga konvencija temu odboru, da dobi vsaj v dobi enega leta informacije in načrte za narodni finančni zavod, ki se naj ustanovi s kooperacijo slovenskih oziroma jugoslovanskih podpornih, političnih in kulturnih organizacij in kooperativ, ali pa na kak drug način. V ta namen ima odbor pravico, da pri nastopnih ali iniciativnih korakih za tako podjetje razpolaga s celotnim ali delnim premoženjem J. R. Z.

11.) Celokupni odbor mora gledati, da dobe vsa glasila JRZ. kakor tudi politična, kulturna in podporna društva oziroma organizacije, ki so do sedaj sodelovale pri JRZ. vsaj v teku šestih tednov potem ko ta odbor prevzame faktično odgovornost za posle in premoženje J. R. Z. in njegovih ustanov v Ameriki ali Jugoslaviji, natančen popis vsega premoženja J. R. Z.

12.) V slučaju resignacije ali izključitve enega ali drugega člana izvrševalnega odbora izpopolni izpraznjeno mesto celokupni odbor. Izključitev člana izvrševalnega odbora pa se sme zgoditi le tedaj, ako na dotični seji glasujejo za izključitev poleg večine članov centralnega odbora še tri člani izvrševalnega odbora. Poleg referendumu je celokupni odbor najvišja oblast času med konvencijama.

13.) Ta resolucija postane pravno veljavna z dnem, ko je sprejeta od strani Slovenske sekcije JSZ. — V slučaju pa, da Slovenska sekcija ne pristane na to resolucijo, potem pa je naloga na konvenciji izvoljenega izvrševalnega odbora, da prične takoj z reorganizacijo JRZ., da vodi naprej posle organizacije, upravlja njeno premoženje v smislu pravomočnih zaključkov rednih zborov J. R. Z. in da takoj razpiše volitve za nadzorni odbor.

Resolucija se vzame na znanje ter pravnitako odda odseku v pretres.

Za tem preide zbor na točko referata br. Godine. Referat se glasi:

REFERAT BRATA FILIP GODINA.—"GOSPODARSKA ORGANIZACIJA."

Cenjeni bratje in sestre četrtega občnega zbora Jugoslovanskega Republičanskega Združenja!

Želim podati malo poročila o gospodarskem delu, ki ga je deloma povzela, izvršila ali vsaj skušala izvesti eksekutiva J. R. Z. po svojem pododseku in po danih nam naloga na zborovanju III. redne konvencije v Clevelandu, Ohio, meseca sept. in okt. 1919. Nedvomno se še spominjate entuzijastičnih zahtev, želja, priporočil in sklepov sprejetih na Clevelandski konvenciji, katera nam je naložila, potem sprejetih resolucij, tudi nalogo, da začetno z gospodarsko akcijo pri J. R. Z. — Odbor je šel na delo in ustanovila se je pomožna gospodarska akcija z imenom A. J. C. B. Ltd., katero smo v smislu zakonov države Illinois inkorporirali in pričeli z nabiranjem naročil za pošiljatev različnega blaga za domovino. Takoj ob začetku smo naleteli na precej močan odpor od strani našim akcijam nasprotujočih ljudi in nekateri listi, če ravno naša glasila, so direktno nasprotovali pri začetnem delu za gospodarsko organizacijo. Rezultat vsega je bil, da se je ljudska volja za podpiranje te akcije zelo zmanjšala, vendar pa smo uspeli s tem, da smo po trdem delu in mnogih ovirah spravili v prvi pošiljati precej blaga slovenskemu, oziroma jugoslovanskemu narodu v domovino. Bile so, kot vam vsem znamo, še razne druge ovire, da je pošiljatev zakasnela, razne sile našega lastnega naroda so delale nato, da se čim več mogoče to akcijo ovira, da ja ne bo imela povoljnega uspeha! Sicer če priznamo v javnosti, da smo na željo ljubljanske vlade za Okrajno Bolniško blagajno nabrali lepo svoto denarja in za to svoto kupili razne medicinske potrebščine — obveze, bombaž itd., in ko smo hoteli to izročiti, kot dar ameriških Slovencev, temu uradu v Ljubljani, se je moralo za to Daritev plačati še Carino. Dokaz, kako škodonosno so nam šli na roko razni vladni organi. Moram omeniti, da ob času, ko se je akcija počela, po do časa, da se je to blago lahko izročilo prejemnikom, so se tržne cene zelo spremenile. Zopet krivda s strani nasprotnikov. Končno, ako opozorim zbornico na poročilo našega odposlanca z blagom, bo vsakemu lahko popolnoma jasno, da eksekutivni odbor je izvršil svojo nalogo točno in vestno, kot se je to zahtevalo od ljudskih zastopnikov na tretjem zboru J. R. Z. v Clevelandu, Ohio in pozneje potom pisem iz naših podružnic, ali usoda ovir vsled vojnega stanja, stavke, tajna dopisovanja naših nasprotnikov, so zakrivila vso zakasnitev. Članstvo naj sodi, mi smo delo izvršili in ako se narod ni bolj ogreva za akcijo, ni to naša krivda.

Takoj že za časa prve pošiljatve blaga, smo razpravljali na sejah na kakšen način bi se moglo poslati zaboje in blago tudi našim rojakom v okupirane kraje. — Br. Skubic je pisal za dovoljenje italijanskemu poslaniku v Washington — in osebno sva šla parkrat k italijanskemu konzulu v Chicagu s prošnjo, da se nekaj ukrene za pošiljanje blaga našim Slovincem v okupirano ozemlje. Ali vedno smo dobili odgovor, bodisi osebno ali pisмено, da se to izvršiti ne more drugače, kot če bi se dobilo v to dovoljenje od same italijanske vlade iz Italije. Ves naš trud torej je bil zaman. Ampak storili smo svojo dolžnost in skušali na vse načine, da bi se kaj vkrenilo v to svrhu.

Razpravljali smo na raznih sejah in se trudili najti pota za denarno ali bančno podjetje. Vsa stvar se je vedno pokazala, da smo v smislu zakonov in ako želimo resnično pošteno z malim dobičkom poslujoče podjetje te vrste — finančno — prešibki. Za tako in solidno podjetje bi moralo v precej večji meri žrtvovati Jugoslovansko ljudstvo. Ker pa tega narod ni hotel izvršiti, ostane končno vsa odgovornost pri narodu samem. Ako se mora posluževati privatnih podjetij in plačevati, večje svote. Mi smo pokazali pot in voljo, čas pa še ni zrel za njo. Kakor hitro se bo jugoslovanski ameriški narod zavzel in dovolj močno finančno prispeval za tako podjetje, bo tudi uspelo. Potrebno je. Izvršiti se da ako je ljudstvo za to.

Veliko paznje in agitacije se je izvršilo, za nalogo resolucije R. Zaverznika, da se je pisalo in pozivalo štrom Združenih držav vse že obstoječe samostojne in centralizirane kooperativne. Zadržne postojanke, da bi se odzvale za spojitve oziroma se pridružile za ustanovitve glavne skupne centrale, ki naj bi zalagala po znižanih in zmernih cenah vse že obstoječe zadržne prodajalne,

da bi se organizirale nove podružnice v naselbinah, kjer jih še ni da bi se osnovala z enim večja skupna zveza za nakupovanje raznih potrebščin od kmetov in tvrdk, kjer bi se na debelo v količinah po več tonelat blaga dobilo po zelo znižanih cenah. Koristi tega bile bi v prvi vrsti za naše jugoslovansko ljudstvo v ti deželi. Ustanovilo bi se večje importno in eksportno podjetje med Jugoslavlani živečimi v domovini in družinih državah. Ideja je bila nad vse dobra in za ljudstvo na obeh straneh Atlantiskega oceana koristna. Ali bodimo odkritosrčni narod ni hotel žrtvovati za tako podjetje in ideja je ostala ideja, katera se pa še vedno lahko obudi in še posebno če je ljudska volja zato. Lahko pa tudi tukaj rečem, da je mrgolelo nasprotnikov, ki so demagogično delovali proti taki akciji. "Kdo naj zaupa denar Chicakčanom." Sicer pa, dokler ne bo takega zaupanja pri ljudstvo do ideje in uresničenja, do tedaj bo sploh nemogoče ustvoriti tako podjetje. Z denarjem se kupi moka, najme peka, da speče kruh in šele potem se lahko ta kruh uživa. Enako za importno in eksportno podjetje. Enako kot za druge akcije je tudi pri ti akciji krivo ljudstvo, ker se ni zavzelo resno in žrtvovalo za stvar. Omenim naj, da se je oglasilo le par podružnic, kar pa ni zadostovalo za pričetek. Vsaka akcija je in bo nemogoča toliko časa, da bo ljudstvo pri volji samo žrtvovati dovolj sredstev za pričetek. Sredstva in moč ima jugoslovansko ljudstvo doma in v Ameriki, ako jih le hoče združiti in energično uporabiti v svojo lastno korist — mesto v korist privatnikov, če ravno bo treba pritem dati STOLČEK eni ali večim osebam za funkcioniranje na realni podlagi! "Kdor nikdar ne riskira ničesar, ta tudi ne more pričakovati sadu! Časi čudežev so minili. Le skupno delo zavodnega delavstva vseh strok z dobrimi voditelji imajo bodočnost v sedanjih človeški družbi in ne smemo tudi prezreti, da brez "podomače rečeno" popolnega dovoljenja ali "diktature" je vsako vodstvo otežkočeno. Torej več zaupanja od ljudstva izvoljenim predstavnikom, pa je razvoj sporozumno z ljudstvom zagotovljen.

To je moja kratko poročilo o gospodarskih akcijah podvzetih in poskušanih po glavnem izvrševalnem odboru. Odbor je skušal vse — pazil na stroške, da niso nikdar in nikjer presegali najskromnejšega minimuma. Stvar ni uspela v nobenem oziru tako gladko kot se je splošno želelo. Nadalje je pa, ker so nastale razne in velike spremembe od prošlega tretjega občnega zbora pa do danes, smatram svojim dolžnost in da podam nekaj kratkih navodil zbornici četrtega občnega zbora J. R. Z. in ako se smatrajo umeštnim naj jih sprejme, naobratno jih lahko amendira ali zavrže!

RESOLUCIJA:

predložena IV. rednem u občnemu zboru J. R. Z., zborujočemu v Chicagu, Ill., dne 11.—12. marca, 1921.

Zbor konstatira, da ker so razmere svetovnega položaja, enake tudi za Jugoslovanski narod bodisi v Združenih državah Amerike ali v Jugoslaviji zelo zamotane, nerešene in spreminjajoče, kar lahko povzroči vsak čas potrebo za Jugoslovansko ljudstvo, da deluje v smislu potreb po nastalih razmerah, od časa do časa za splošno korist svojega naroda,

Zato bodi sklenjeno:

a) prvič, da ta zbor četrte redne konvencije sprejme in odobri vse za gospodarsko akcijo sprejete resolucije in določbe;

b) da se nalaga bodočemu glavnemu odboru J. R. Z., da varuje in obdrži še naprej pomožno organizacijo poznano kot American Jugoslav Commercial Bard, Ltd.;

c) da glavni izvrševalni odbor, ako razmere nanesejo ugodno za katerosibodi gospodarsko akcijo, ki bi koristila Jugoslovanskemu narodu v Združenih državah in Jugoslaviji, gre takoj na delo in akcijo izvede.

d) četrti občni zbor J. R. Z., daje glavnemu izvrševalnemu odboru absolutno in polno moč, da, v sporozumu z vsemi drugimi odbori ali odseki J. R. Z., postavno po zakonih države Illinois, kjer je A. J. C. B. Ltd. inkorporiran, to podjetje razpusti in takoj po postavnem razpustu vrne vse uloženi kapital politični organizaciji J. R. Z., ako bi se vsi poizkusili za aktualno poslovanje pokazali nemogoči in neizpeljivi.

Cenjeni bratje in sestre, s tem je končan moj referat in je pred vami, najvišjo inštanco, da ga sprejmete, amendirate ali pa zavržete. Smatram, da sem s tem izvršil mojo naloženo mi dolžnost napram Jugoslovan-

skem narodu in sem eventuelno pripravljen podati še na vprašanja odgovore in pojasnila, ter storili po moji najboljši možnosti ono kar naj služi v korist našega in sploh vsega proletarijata.

Bratje in sestre, storimo to kar smatramo, da je ali bo najboljše za Jugoslovanski narod in ne ozirajmo se na kritiko posameznikov-služimo, delajmo za večino ljudske volje, katera nas je izbrala in poslala, da jih zastopamo na četrtem občnem zboru Jugoslovanskega Republičanskega Združenja!

Referat se vzame z odobravanjem na znanje. Resolucija pa se odda, kakor vse druge odseku.

Kot zadnji referat na dnevnem redu poda br. Taučar, tajnik J. R. Z. „referat „pravila oz. bodoča forma J. R. Z.“

NOTRANJOST ORGANIZACIJE IN PRAVILA.

Referira F. S. Taučar.

Cenjeni zborovalci:

Od tretjega rednega zbora pa do danes ko smo zbrani na četrtem zborovanju JRZ, se je mnogo spremenilo, ne le v notranjem, pač pa tudi v zunanjem vpogledu naše organizacije. Zato je treba vestno pretehtati obstoječe razmere, vpoštevajoč naše dosedanje uspehe in neuspehe, da lažje začrtamo pravo pot za bodoče delo JRZ., bodisi v Ameriki ali Jugoslaviji. Dobili smo dosti informacij iz poročil o našem dosedanjem delu v Ameriki in domovini, slikali smo priporočila referentov za bodoče delo ki čaka JRZ., ki naj bodo seveda le v toliko spremenjena, ekrajšana ali dodana, kolikor nas v to silijo spremenjene razmere. Situacija je danes povsem drugačna, kot je bila za časa tretjega občnega zbora. Takrat, v časih, ko je bilo narodno hrepenenje, vera in upanje na višku valov — jugoslovanskih idealov, takrat ko se je še verjelo v 14 revolucionarnih točk voditelja ameriške diplomacije, so stale naše šance glede jadranskega vpršanja popolnoma drugače kot stote danes. Takrat je bilo lahko delati ko je še kipel navdušenje v ljudstvu, zato smo imeli tudi več delavcev, bodisi listov, organizacij in posameznikov. Delo je radi tega danes stem težje, dasi ni nič manj važno kot je bilo kdaj prej. Zapomniti si moramo to, da naš cilj še z daleč ni dosežen, in da bo treba še ogromnega dela predno sploh priborimo kakšno pomembnejšo izpremembo v Jugoslaviji. Uspehi slede le dobro premišljenemu in korektno sestavljenemu načrtu, na katerem se tudi z vso vnemo in trdo dela! S trenutnim navdušenjem in zvonečim frazastvom se pokvari še tisto vstrajno razpoloženje med narodom, ki v resnobnih časih sicer vneto prime za resno delo. Indiferentnosti je torej med nami dovolj, toda kljub temu smelo rečemo, da je JRZ izvršilo ogromno delo do sedaj, in nihče ne more trditi, da ne bo naša organizacija dosegla to za kar je bila organizirana, namreč Jugoslovanska federativno republika, v katere okvirju naj bi bili absolutno vsi Jugoslovani. Edino taka država garantira mir na Balkanu — in noben substitut, insinuiran od katerekoli zunanje diplomacije, ne more zadovoljiti Balkance! Da pa se v tej smeri kaj dože, bo treba izrabiti vse prilike v bodoče, in imeti naše neutrudljive moči pripravljene za hitro akcijo. To pa je mogoče le potom organizacije, ki ima svoj izvrševalni štab vedno na straži. O prenehanju organizacije torej še ne more biti govora. Za to so seveda še drugi tehtni vzroki, radi katerih je organizacija jako potrebna.

Pred nami je torej še ogromno delo za našo rodno deželo, katerega moramo izvršiti saj v toliko, v kolikor nam naše moči in naša sredstva omogočijo narediti.

JRZ ima premoženje v Jugoslaviji in Zed. državah, katero mora upravljati v interesu ljudstva tu in domovini, ter vporabljati vse premoženje edinole v namene, za katere je bil denar nabran. Neobhodno potrebno je, da se v bodoče omejijo stroški. Velike akcije ni, saj začasno so, zato naj bi v prihodnje izvrševali te posle v prostih urah in ob večerih, za kar naj se določi primerna plača.

Sicer je dela za politično akcijo vedno dovolj, toda materialna sredstva in finance naše organizacije ne zadostujejo, da bi vzdržavali uradno osobje še nadalje. Tega dela se bodo morali tembolj poprijeti posamezni člani glavnega odbora in žrtvovati čas za narodno stvar, kot se je to že delalo v dosti slučajih.

Notranje stanje in oblika poslovanja je precej spremenjena odkar je bila inkorporirana ekonomska organizacija, kajti do tega časa se je JRZ bavilo le s politično akcijo. Kot ste čuli, se to novo podjetje ni povsem povoljno obneslo. Ne radi nepravilnega poslovanja, ampak radi številnih in velikih zaprek, proti katerim se ne morejo boriti z uspehom niti mogočne korporacije, pri katerih ne igrajo finance nobenih potežkoč. Priznati moramo torej, da za resno kompeticijo v teh časih kaosa, valutne nestabilnosti in komercialne disorganizacije, nismo finančno dovolj močni za eksportno in importno trgovino. Ni pa s tem rečeno, da naj z ekonomsko korporacijo prenehamo; kajti nihče ne ve, kaj nam lahko prinese bližnja bodočnost. Morda bomo tako organizacijo potrebovali prej kot sodimo na podlagi težkih eksperimentov ki smo jih doživeli do sedaj, ozirajoč se na nepovoljno situacijo in napetost med različnimi državami, všteti počasnost jugoslovanske konstituantne, kajti možnost se vedno obstaja, da se svetovni položaj uredi kmalo in da prosperiteta zopet zaevete. Kajti pomniti moramo to, da je mednarodna trgovina v sedanjem sistemu eden izmed največjih faktorjev, in da narod ki ne vodi svoje trgovine prepustivši drugim da delajo dobičke iz njegovih produktov, nikakor ne more biti gospodarsko neodvisen in politično svoboden.

JRZ, je imelo do sedaj precej številen odbor, kar je bilo seveda potrebno če vpoštevamo, da smo volili ves odbor AJCBLtd. izmed članov eksekutive JRZ. Za v bodoče, kot je razvideti iz splošnega položaja, ne bo več toliko posla, (izvzemši da se pojavi kaj izrednega) in smatramo, da bi se shajalo z manjšim odborom. Tudi sestavo in konstituiranje odborov naj konvencija spremeni, in sicer v smislu načrta ki ga bom predložil tej konvenciji v razmotrivanje.

JRZ je bilo organizirano v svrhu da vodi boj za ustanovitve svobodne Jugoslavije, in mora vzdržati toliko časa, da dovrši svojo nalogo. Medtem ko organizacija dela za vresnično predstavljenega načrta, pa mora vstrajati še nadalje tudi radi tega, ker ima posestvo, ali takorekoč denar vložen v Ameriki in Jugoslaviji. JRZ ima kontrolo nad Blaznikovo tiskarno v Ljubljani, potom katere lahko igra velikanske vloge v političnem in socialnem življenju v Jugoslaviji. Nadalje je tu premoženje v trgovski organizaciji, ki je faktično last JRZ. Sploh ima JRZ še nad osemindvajset tisoč dolarjev skupnega premoženja, katerega mora pravilno upravljati in dosledno uporabljati v koristne narodne namene, za kar je bil ves ta denar nabran.

Priporočam torej cenjenim zborovalcem, da naj se reorganizira glavni odbor tako, da bo šestnajst članov skupnega glavnega odbora, izmed katerih se izvoli vse potrebne odseke pri upravi organizacije, všteti nadzorni odbor in upravo AJCBLtd. V centralni odbor naj bi se volilo tu na konvenciji pet članov, vsaka centralizirana jugoslovanska organizacija ki prizna in podpira program JRZ, pa voli po enega člana v centralni odbor JRZ. Večje organizacije naj bi bile upravičene do številnešega zastopstva v centralnem odboru, kar je podrobneje analizirano v mojem načrtu za bodoča pravila. O vseh teh določbah bodete natančneje razvideli iz načrta, ki sem ga sestavil na podlagi sedanjih pravil, vpoštevajoč pri tem te tehtne izpremembe, ki so se završile od časa tretje redne konvencije JRZ. Vsaka organizacija, ki gre z duhom časa, preosnuje svoje zakone tako, da ji je lažje in uspešnejše poslovati, ter izvršiti vsa dela in bodoče naloge, katere ji začrta občni zbor in katere podvzame izvrševalni odbor na podlagi novih razmer in potreb ki jih prinese bodočnost v tej ali oniobliki. Jaz smatram, da bodo izpremembe, katere priporočam v svojem načrtu, organizaciji v veliko olajšavo v bodoče, objednem pa bo kontrola nad vsem poslovanjem prav tako perfektna, kot je bila do sedaj. To bi bil nekak preustroj vodilne in delavne mašinerije.

Smatral sem za potrebno, da napišem načrt za pravila v celoti, to je, ne le izpremembe, pač pa cela pravila skupaj. To pa zato, da ne bo treba iskati pravil po vseh zapisnikih, kadar se išče gotovih zaključkov za rešitev kakšne važne zadeve. Priporočam tudi vam, da pravila, če jih sestavite v smislu mojega načrta ali pa kako drugače, spišete vsa v eno skupno obliko, kjer bo lahko vsak videl takej, kakšne dolžnosti imajo odborniki in članstvo napram organizaciji.

Prečital bom zdaj načrt za pravila in prosim, da pazno poslušate in pripravite svoje sugestije za morebitne spremembe, da bomo sestavili kar najboljša in popolnejša pravila, potem katerih bo organizaciji omogočeno gladko in uspešno poslovanje v vseh njenih bodočih podvzetjih!

Načrt pravil se glasi:

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Ime in kraj.

Ta organizacija se imenuje, Jugoslovansko Republičansko Zdrženje, okrajšano J. R. Z., angleško, Jugoslav Republican Alliance, in ima svoj sedež v Chicagu, Illinois.

Namen.

Namen JRZ. je delati z vsemi sredstvi za ustanovitev Jugoslovanske Federativne Republike na podlagi programa, ki je bil sprejet na prvi drugi in tretji redni konvenciji JRZ. v Cleveland, Ohio, vpoštevajoč resolucije in sklepe, ki so bili sprejeti na občnih zborovanjih J. R. Z.

Sredstva.

Sredstva v dosego tega namena so redni dohodki od podpornikov, ki plačujejo gotove svote mesečno dokler ni dosežen cilj J. R. Z., ter izredni prispevki, darila, dohodki veselice itd.

Duševna sredstva so politična akcija, pismena in ustmena agitacija, brošure, listi, stiki z organizacijami, ki streme za sličnimi cilji, zveze s posamezniki in skupinami itd.

Članstvo.

Za članstvo se smatra člani vseh jugoslovanskih organizacij, listov in posamezniki, ki vstopijo v J. R. Z. in delajo za njega program.

Odbori.

1. Glavni odbor, izvoljen izmed delegatov in glavnih odbornikov na občnem zboru, obstoji iz 16 članov in posluje od konvencije do konvencije. Iz tega odbora se konstituirajo vsi odseki, ki so potrebni točnemu poslovanju organizacije in kot je specificirano v nadaljnjih točkah tega poglavja. V zadevah izredne važnosti, kot o reorganizaciji ali razpustitvi trgovske korporacije, odloči ves gl. odbor. V drugih zadevah pa pravomočno odloča vsak odsek v svojem delokrogu, ter je odgovoren glavnemu in centralnemu odboru, in občnemu zboru. Ves gl. odbor naj se voli pomožnosti iz bližine sedeža JRZ., da odbor lažje posluje in da tudi stroške kolikor mogoče zmanjša. Člana, ki zanemarija svoje posle v kateremkoli odseku, se ga odstavi iz odseka in nadomesti z drugim članom gl. odbora. Gl. odbor zboruje ako zahtevajo nujne zadeve, ter je sklican po gl. tajniku JRZ., ki je objednem tudi tajnik eksekutive JRZ.

2. Izvrševalni odbor J. R. Z. sestoji iz pet članov in je izvoljen izmed glavnega odbora. Tajnik in blagajnik položita določeno varščino, kakor sklene gl. odbor. Izvrševalni odbor sklepa o vseh zadevah svojega delokroga pravoveljavno, ter razpolaga z vsem premoženjem in sredstvi neomejeno v namene raznu kjer pravila določajo drugače (glej točko 1.), za katere je JRZ. v smislu programa na delu in za kar so bila vsa sredstva nabrana. Ako izvrševalni odbor ne izvršuje svojih dolžnosti, mora nadzorni odbor sklicati skupno sejo gl. odbora, ki sestavi novo eksekutivno.

3. American Yugoslav Commercial Board, Limited, okrajšano AJCBLtd., je lastnina JRZ. in posluje pod njega okriljem. V odbor AJCBLtd. se voli pet članov eksekutive, ter štiri odbornike (trustee), izmed članov gl. odbora JRZ. Poslujejo neodvisno v delokrogu trgovske korporacije, za pravilno delo so odgovorni gl. odboru JRZ. Držati se morajo sklepov konvencije, in če razmere zahtevajo spremenitev taktike v trgovini, naj tajnik sporoči izvrševalnemu odboru JRZ., ki skliče sejo gl. odbora in ta seja odloči v zadevi polnomočno. Tajnik in blagajnik položita varščino kot jo določi gl. odbor. Gl. odbor lahko zviša kapital, ali pa razpusti korporacijo, če uvidi da ni več potrebna, premoženje pa izroči nazaj JRZ.

4. Nadzorni odbor sestoji iz treh izmed gl. odbora izvoljenih članov. Pregleda dvakrat v letu knjige, račune in blagajne obeh eksekutiv in poroča o tem javnosti. Hrani varščino drugih odbornikov in uradnikov.

5. Centralni odbor. Konvencija JRZ. voli pet članov centralnega odbora, vsaka centralizirana jugoslovanska podporna, kulturna, strokovna, politična ali okrožna organizacija J. R. Z., ki pripozna in dela za program JRZ., pa izvoli do pet tisoč članov enega, in vsakih nadaljnjih pet tisoč članov po enega zastopnika v centralni odbor. Centralni odborniki potom korespondence predlagajo eksekutivi svoje nasvete, in enkrat v letu, ako je za to nadpolovična večina članov glavnega in centralnega odbora, se skliče skupna seja obeh odborov, ki je najvišja moč med konvencijama. Člani centralnega odbora imajo pravico vdeleževati se sej izvrševalnega odbora in imajo posvetovalen glas. Konstituirajo se medsebojno in volijo svojega tajnika, ki vodi glavno korespondenco z ostalimi in tajniki obeh eksekutiv.

Splošne določbe.

1. Izvrševalni odbor ima pravico nastavljeni in odstavljati potrebne pisarniške moči za glavni urad, določiti njih plače in delokrog.

2. Zapisnik sej vodi tajnik zborujočega odseka, za skupni gl. odbor pa tajnik eksekutive JRZ.

3. Glasuje se v vseh zadevah z nadpolovično večino glasov. Pri enakosti glasov odloči predsednik.

4. Delegata poslani na konvencijo imajo pravico vsko jugoslovansko društvo, ki je priznalo in delalo za program JRZ. Vožnje stroške in dnevnice delegatom plača vsako društvo za svojega delegata. Centralizirane organizacije volijo do vsakih dva tisoč članov po enega delegata in plačajo za njih vožnjo in dnevnice. Vsak list ki piše v prilogi JRZ., ima pravico do enega delegata, kateremu plača vožnjo in dnevnice. Vožnje stroške in dnevnice po \$7 plača JRZ. le 16 članom gl. odbora. Vsak delegat se mora izkazati s pravilno izpolnjeno poverilnico.

5. JRZ. izdaja po potrebi svoje uradno glasilo "The Yugoslav Review" v enem ali drugem jeziku.

6. Glasila JRZ. so vsi jugoslovanski listi, ki zagovarjajo program JRZ.

7. V vseh slučajih kjer ta pravila ne zadoščajo, odloča izvrševalni odbor polnomočno v smislu programa in veljavnih sklepov.

8. Določbe v prejšnjih pravilih ki ne soglašajo s predstojječimi pravili, so tem potom razveljavljene.

9. Ta pravila je sprejela četrta redna konvencija JRZ., zborujoča 11 in 12 marca, 1921, v Chicagu, Illinois. Referat se vzame na znanje z odobravanjem — pravila pa izroče odseku za resolucije.

Predno se odstrani odsek za resolucije je br. Godina mnenja, da bi bilo umestno, da se debatira o predloženih resolucijah in referatih, kakor o predloženih sugestijah, da zadobi ta ožji odsek mnenje zbora, da svojo nalogo čim najbolje v soglasju z mnenjem večine reši.

Debate se vdeležo po večini vsi navzoči člani. Po večjem se vrši debata kaka naj bo bodoča forma organizacije. Mnenje navzočih je različno. Končno, po večurni debati, se zbor po večini zedini v toliko, da priporoča ožjemu odseku za resolucije, da vpoštevna kolikor mogoče vse resolucije in sugestije in na podlagi teh sestavi enotno resolucijo, katero naj predloži prihodnji seji. Debata se je zavlekla preko določenega časa in sicer do osmih zvečer.

Vsled te zamude, in ker je treba odseku za resolucije dovolj časa, da reši temeljito svojo nalogo, predlaga br. Zavertnik, da se prihodnja seja prične dve uri pezneje.

Predlog podpiran in sprejet. Prihodnja seja se prične ob deseti uri jutri dopoldne.

Konec seje ob osmih zvečer.

III. SEJA

12. marca dopoldne.

Zapisnik vodi br. Furlan.

Brat predsednik otvori sejo ob deseti uri dopoldne. Čita se imenik delegatin, delegatov in odbornikov. Navzoči so vsi razven sestre Grile, ki se vsled upravičljivega vzroka ne more vdeležiti. Danes je na seji navzoč tudi br. Oven.

Čita se zapisnik zadnje seje, ki se sprejme z malim popravkom, glede razvrstitve resolucij.

Na dnevni red pride poročilo odseka za resolucije. Za ta odsek poroča br. Godina. Prva pride na dnevni red resolucija br. Zavertnika. Ker je želja odbora, da se re-

resolucije ponovno štajajo, radi tega prečita br. Zalaznik resolucijo.

Predlog stavljen, podpiran in sprejet, da se resolucija br. Zavertnika sprejme v celoti brez popravkov ali dodatkov.

Po prečitavanju resolucije br. Furlana se vname razprava glede dijaškega sklada.

Po končani debati, katere se vdeležijo Lučič, Zavertnik, Zaitz, Jurca, Somrak, Furlan, Udovič, Cainkar, Zalaznik, Aleš in Jerant

se sprejme resolucija s popravkom odseka ter predlogom br. Zalaznika, ki sprajme k predlogu še sugestijo br. Zavertnika; tako, da se resolucija glasi:

RESOLUCIJA

(predložena po br. A. Furlanu.)

Na tretjem tednem zboru Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja v Clevelandu, Ohio, je bila sprejeta resolucija, tikajoča se nalog Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja. V tej resoluciji, (točka 2. Izobrazba) se priporoča, da naj eksekutiva Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja skrbi, da organizacija razširi svoje delo na polju izobrazbe, kolikor le dopuščajo sredstva z namenom, da se koristi Jugoslovanom v tej deželi ali pa v domovini.

O velikanskem pomenu izobrazbe in potrebi, da si vzgojimo svojo inteligenco, ne more biti nikakega dvoma. Pomen izobrazbe se povdarja vsepovsod. Že na šesti redskonvenciji Slovenske Narodne Podporne Jednote se je govorilo o potrebi ustanovitve jugoslovanske akademije. Čehi, Nemci, Judje, Mažari in mnogo drugih narodnosti v Ameriki imajo svoje organizacije, katere pošiljajo in podpirajo svoje ljudi v ameriške strokovne šole in vseučilišča. Oni se zavedajo, da v izobrazbi njih mladine obstoja njih bodočnost. Kaj je vzrok, da smo mi pozabili na zgoraj omenjeno točko, ki je bila sprejeta na clevelandski konvenciji, je neznano. Mi, Slovenci, se časih radi pobahamo z našo naprednostjo. Toda, da bi to pokazali tudi dejanstko, (razven častne izjeme Slovenske Narodne Podporne Jednote) nam ne pride na misel. Mi imamo precejšnjo številko idjakov, ki pohajajo visoke šole-dijakov, ki so izšli iz naših vrst—iz vrst delavcev, ki poznajo težki boj za obstanek, ki ga bejujejo naši ljudje na raznih poljih industrije, iz svojih lastnih skušenj; dijaki, katere je edino želja po izobrazbi napotila, da so se odločili za v šole, da bi s tem, ako jim bo mogoče doseči višjo izobrazbo, toliko laglje pomagali svojim sotrpnikom. Ti naši dijaki so večinoma brez vsake pomoči od strani naše javnosti. Z različnim delom bodisi v šoli ali v trimesečnih "počitnicah" po tovarnah, si delajo svojo pot k izobrazbi. Šola stane denar — veliko denarja — in tega ni veliko pri ljudeh, ki so še nedavno delali po tovarnah in premogokopih. Navadno se zgodi, da tak dijak, ki gre v šolo z navdušenjem, poln bliščečih idealov, brezpeno pomagati razredu iz katerega je izšel, po par letih študiranja in stradanja, brez pomoči od tistih, katerim je bil obljubil vse svoje moči, obesi šolo na klin ali pa proda svoje prepričanje nasprotnikom delavskega razreda, ki preže nanj na vseh koncih in krajih. In priznati moramo, da nas na tem polju nasprotniki delavskega razreda daleč nadkriljujejo. Kdo je temu kriv? Bodimo odkritosrčni in priznajmo si, da od samih idealov ne more nihče živeti. Kdor je skušil študiranje pod takimi okoliščinami, bo pritrđil, da je to resnica.

Jugoslovansko Republičansko Zdrženje ni mrtva organizacija, temveč ona je organizacija, ki mora živeti, da se njen program uresniči do zadnje pičice. Jugoslovansko ljudstvo širom Amerike je velikodušno prispevalo v emiljondolarski sklad, ker ono je vedelo in zaupalo, da bo denar porabljen v svrhe, da se ta program tudi uresniči. In kje bi bil denar bolj obrestinosno naložen kot s tem, da ga vporabimo v izobrazbo naše mladine? S tem, ako bomo pomagali in lajšali našim dijakom njih študiranje, si vzgojimo najboljše agitatorje in propagatorje, republičanske ideje med Jugoslovani. Jugoslavija potrebuje strokovno kakor tudi politično izobraženih ljudi, ki bodo pomagali graditi temelje gospodarski in politični enakopravnosti v Jugoslaviji. Belgradska vlada razume dobro to nalogo, zato je poslala že pred več meseci svoje dijake in dijakinje v ameriške šole. Ti dijaki in dijakinje, ki so podpirani od sedanje belgradske vlade, bodo sbrže vse prej kot pa agitatorji idej, ki si jih je stavilo Jugoslovansko Republičansko Zdrženje. Tudi če

ti dijaki, ki bi jih podpiralo Jugoslovansko Republičansko Zdrženje, ostanejo v Ameriki, denar potrošen za njih izobrazbo bi ne bil vržen v stran. V Ameriki imamo velikansko polje za razširjati izobrazbo in kulturo med Jugoslovani. Ti dijaki bi lahko že v času vsakoletnih trimesečnih počitnic storili mnogo koristnega dela. Poleg rednega dela v tovarni ali kjerkoli že, bi lahko poučevali naše ljudi v angleščini, matematiki in v drugih predmetih; organizirali kulturne in politične organizacije, prirejali predavanja itd. Sadovi takega dela so nam nedvomno zagotovljeni.

Torej, ako nam niso visoko doneče fraze o pomenu izobrazbe prazno besedičenje, pojdemo takoj na delo in pokažimo, da se resno zavedamo velikih idej Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja. Da naše besede postanejo kri in meso, predlagam sledeče:

1. Da se določi primerna svota iz blagajne Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja v dijaški sklad, iz katerega se bo podpiralo podpore vredne jugoslovanske dijake v Ameriki in starem kraju.

2. Konvencija J. R. Z. nalaga bodoči eksekutivi J. R. Z. nalog, da ustanovi dijaški fond, propagira in nabira med narodom prispevke v ta fond in da prevzame nadzorstvo in odgovornost pri razdelitvi podpor in upravljanju denarja iz tega sklada, da se s tem prepreči morebitno izkoriščanje tega sklada in da le na podlagi dobrih informacij podpira le podpore vredne in potrebne dijake.

3. Ta odbor naj se po možnosti informira o šolah, kjer bi se dobile za naše dijake največje ugodnosti.

4. Poleg tega naj bo naloga eksekutive, da skuša že vse obstoječe odbore za nabiranje dijaških fondov združiti, katerih naloga naj bo, da se skuša ustvariti permanentna ustanova, ki bo trajno delala na tem in pridobila narod v to, da se združi v rednem prispevanju v fonde, ki naj služijo za izobrazbo naše mladine.

5. Na slovensko dijaštvo, ki je že v šolah pa se apelira, da takoj prične diskuzije v listih, da se s tem zainteresira jugoslovanska javnost. Diskuzije naj se pečajo o potrebi šolanja, kakor o vseh drugih narodu potrebnih političnih gospodarskih in socialnih vprašanjih, da javnost spozna potrebo šolanja.

Na razpravo pride svota, katero naj se določi glasom sprejete resolucije za začetek tega fonda. Stavljene predlog in protipredlog. Prvi za \$500.00, drugi za \$1,000.00. Predlog za \$500.00 sprejet.

Čita se ponovno sugestija iz pisma br. Skubica; in resolucija Okrožne organizacije št. 2. v kateri se predlaga da se izplača svota "Proletareu", kakor odškodnina za prizadeto škodo, katero je trpel "Proletarec" in J. S. Z. pri disponiranju svojih delavnih moči, v prvi vrsti s. Kristana, kakor v splošnem agitatorjev po deželi, ker je pri tem list kakor zveza trpela finančno izgubo, vsled padca na naročnikih in članih.

RESOLUCIJA

predložena četrti konvenciji J. R. Z. št. 1. Lawrence, Pa.

1. Članstvo sugestira potom svojega delegata četrtemu zboru J. R. Z., da ako uvidi, da ni zadostnih dohodkov za vzdrževanje nastavljenega osebja v uradu J. R. Z., kakor tudi pri A. J. C. B., Ltd., da se ustavi z rednim poslovanjem, to je z zdrževanjem urada.

2. Vsled nepovoljnih poročil o razmerah med našimi delavskimi strankami v domovini, ki streme bolj po osebnih bojih kakor principelnih, smatramo za umestno, da se ustavi vsaka gmetna pomoč tem strankam v domovini, dokler se razmere ne predrugačijo in pokažejo drug rezultat.

3. Nadalje priporoča, da se voli eksekutiva iz srede konvencije in centralni odbor na vsako okrožno organizacijo po enega člana.

4. Za vse večje izdatke, se mora obvestiti centralni odbor, ki naj glasuje za da ali ne.

5. Nadalje smatra naša organizacija za potrebno, da konvencija poravnava škodo "Proletareu", katero mu je prizadelo J. R. Z. s tem, da je "Proletarec" disponiral vse svoje moči za agitacijo J. R. Z. Po največ s. Kristana, ki je bil plačan po J. S. Z. delal pa je za J. R. Z. "Proletarec" in stranka sta pri tem trpela škodo in zašla v dolgove. Predlagamo konvenciji, da se izplača "Proletareu" najmanj odškodnina \$1,000.00

OKROŽNA ORGANIZACIJA JRZ. št. 1.

B. Jerant, tajnik.

Odsek za resolucije je mnenja, da se ta odškodnina nakaže, ker je upravičena in podprta z dovolj jasnimi in tehtnimi dokazi, ampak smatra primerno, da cel zbor reši to vprašanje.

Vname se daljša debata, katere se vdeleže vsi navzoči člani. Člani so za in proti, zedinili se pa ne morejo za končni rezultat. S. Udovič stavi predlog, da se nakaže odškodnina za \$2000.00, ker niti ta svota ne bi pokrila prizadete škode. Br. Somrak je mnenja, da naj list predloži za to potrebne račune in zadeva bo rešena hitreje.

Ura je med tem dvanajsta in br. Zavertnik predlaga, da se debata o tem zaključí, da se da vse stavljenе resolucije, predloge kakor sugestije odseku za resolucije, ki naj o tem poroča na prihodnji seji. Priglašeni k debati, ki še niso dobili besede imajo pravico govoriti na popoldanski seji.

Pred zaključkom seje prečita br. Taučar sledeče pisno in vabilo:

Chicago, Ill., March 12, 1921.

Cenjena delegacija in odborniki JRZ.:

Chicaška okrožna organizacija, sestojeca iz moških in ženskih lokalnih organizacij, toplo pozdravlja delegacijo četrte redne konvencije, želeč, da ta občni zbor začrta najboljšo pot za bodoče delo JRZ., vpoštevajoč želje ljudstva, ki je darovalo denar in aktivno delalo za uredničenje idej iz katerih se je porodilo JRZ.

Nadalje vam naznanjamo, da naše članstvo priredi zabavni sestanek, oziroma večerjo, vpočast našim narodnim boriteljem. Sestanek se vrši danes zvečer (v soboto), pričnši ob 8:30. Prosimo torej cenjeno zbornico, da se te prireditve vdeleži v polnem številu. Prireditev bo v dvoraní SNPJ., kjer zboruje konvencija.

Vljudno vas torej vabimo, da pridete vsi, da se skupaj snidemo na prijateljskem sestanku in domače pogovorimo o naših narodnih in političnih vprašanjih, in tako ohranimo lep spomin na četrto redno zborovanje politične organizacije, ki si je stekla marsikakšno zaslugo za našo rodno domovino!

Sprejmite bratski pozdrav — in na svidenje vsi!

Pripravljalni odbor.

Ženska lokalna organizacija, s sodelovanjem možke okrožne organizacije in možke lokane organizacije v Pullman, Ill.

Predlog stavljen in podpiran, da se delegate opozori in da se nanje apelira, da se polnoštevilno udeleže. Zaključek seje 12:15.

IV. SEJA.

12. marca popoldne.

Zapisnikar br. Furlan.

Br. predsednik otvori sejo ob pol dveh. Zapisnik jutranje seje z malim popravkom sprejet. Odbor za resolucije se povrne od posvetovanja in predloži zaključek skupnega predloga jutranje seje glede odškodnine za "Proletarca." Predlog se sedaj glasi:

ODBOR za resolucije: predlaga

z obzirom na resolucije predloženo po Okrožni organizaciji J. R. Z. št. 1, iz Pennsilvanije, v kateri se navaja, da odškodnina listu "Proletarec" oziroma J. S. Z., kakor je tudi upoštevoval proti predlog za \$2,000.00 in po danem poročilu upravnika lista "Proletarec" in uprave ter tajnika Slovenske Sekeije J. S. Z. in po gl. tajniku J. S. Z., da je faktično imel list oziroma Jugoslovanska Socialistična Zveza ogromno finančno škodo, za primer. Družinski Koledar iz leta 1919, katerega izdaj zakasnutev je zakrivil urednik vsled njegove prevelike aktivnosti pri J. R. Z. Nadalje ker je vodil vso započeto akcijo J. R. Z. urednik Proletarca, katerega je seveda skoro do enoletne dobe financiral J. S. Z. in ker je doprineesnih večje število dokazov potom drugih delegatov iz raznih naselbin zato:

predlaga odbor za resolucijo zbornici, da se izplača listu "Proletarec" oziroma JSZ. kot za delno odškodnino svoto \$1,500.00. Sicer konstatira odbor za resolucije, da le žal, ker ne more priporočiti ti zbornici, da bi se vsi stroški povrnili J. S. Z., katere je faktično žrtvovala ne le z svojim nastavljenim osobjem, temveč z svojimi financami.

Br. Somrak stavi predlog, da se v poročilu tega odseka črta svota \$1,500.00 in vstavi svota \$1,000.00. Pred-

log je podpiran, na kar br. Zavertnik zahteva poimensko glasovanje.

Za popravek \$1,000.00 glasujejo:

Zavertnik, Turk, Štefančič, Somrak, Cainkar, Udovič;

Proti popravku v resoluciji glasujejo:

Godina, Jerant, Zornik, Zaitz, Zalaznik, Aleš, s. Aleš, s. Udovič, Obid, Jurca, Lučič, Oven, Gottlicher, Todorovič, Bežljaj, Furlan, Taučar.

Br. Artač in Vogrič se vzdržita glasovanja.

Predlog za popravek v resoluciji propade 6 proti 17. 2 se vzdržita glasovanja.

Nato se glasuje za resolucijo brez popravka ali dodatka, kakor predložena po odseku za resolucije; glasovanje izteče kakor sledi:

Za resolucijo glasujejo:

Godina, Jerant, Zornik, Zaitz, Zalaznik, Aleš, s. Aleš, s. Udovič, Obid, Jurca, Lučič, Oven, Gottlicher, Todorovič, Bežljaj, Furlan, Taučar.

Proti resoluciji glasujejo:

Zavertnik, Turk, Udovič, Somrak, Cainkar, Udovič. Artač;

Vogrič se vzdržita glasovanja.

Predlog za resolucijo brez popravka ali dodatka, kakor predložen po odseku, sprejet 17 proti 7; 1 se vzdržita glasovanja.

Odsek poroča nadalje o prošnji na konvencijo br. Poglodiča za posojilo, katero je odsek primoran odkloniti, ker bi bil tak korak v nesoglasju s pravili in prejšnjimi sklepi J. R. Z. Zbor odobri.

Ponavno se čita resolucija okrajne organizacije J. R. Z. iz Clevelanda, katero je predložil včernaj br. Somrak, ter nasveti in sklepi krajevne organizacije v Clevelandu in centr. odbornika Fr. Cerneta. Zadnja dva dopisa se glasita:

J. R. Z.—CLEVELAND, O.

OROŽNA ORGANIZACIJA IV.

SKLEPI IN NASVETI KONVEKCIJI J. R. Z.

Okrožna organizacija J. R. Z. V. za Cleveland in okolico, je na svoji seji, z dne 8. marca 1921, sklenila in odobrila sledeče nasvete, katere predlaga konvenciji J. R. Z. v pretres, in sicer:

1. Ako bodo sprevideli delegatje krajevnih in okrožnih organizaciji J. R. Z., da je naša organizacija dovršila svoje delo vsaj za sedanje čase, naj se urad J. R. Z. opusti, ohrani naj se le še ime tudi v bodoče, to pa zato, da se organizacija zopet oživi kadar bodo razmere to zahtevale.

2. Vse premoženje, katero lastuje J. R. Z. naj se odda v varstvo Slovenske Narodne Podporne Jednote ter Jugoslov. Socialistične Zveze. Ti dve organizaciji naj potem razpolagati sporazumno z organizacijo J. R. Z. oziroma z krajevnimi in okrožnimi org. J. R. Z., za vse kulturne in politične namene v starem kraju, kadar bosti ti dve organizaciji sprevideli, da je kaj takega potreba.

3. Kot se je doznalo, se bo pobiral "obrambni sklad", ki bo uporabljen za kulturne in politične boje onih Slovencev, ki bodo spadali pod Italijo. Naša organizacija priporoča, da bi se v ta namen nakazalo primerno svoto, koliko naj bi določila ali konvencija, ali pa naj bi se prepustilo razsodnosti SNPJ. in JSZ.

4. Commercial Board in njega premoženje, naj se istotako odda SNPJ. in JSZ. v oskrbo ter naj živi toliko časa, da se izprevidi, ali ima to podjetje pričakovati razvika z ozirom na bodočo vlado v Jugoslaviji ali ne. V nasprotnem slučaju, naj se vse premoženje Commercial Board-a vrne JRZ.

V Clevelandu, dne 8. marca 1921.

Louis F. Truger, tajnik.

Frank Černe, blagajnik.

Cleveland, O., March 10, 1921.

KONVENCIJI J. R. Z.

CHICAGO, ILL.

Cenjeni zborovalci:—

Kot član centralnega odbora Jugoslovanskega Republičanskega Združenja priporočam cenjeni delegaciji sledeče:

1. Da se organizacija J. R. Z. popolnoma razpusti.
2. Da se ves nabrani denar pošlje v staro domovino na našega zastopnika br. Etbina Kristana in da ga porabi zato, za kar je bil nabran in sicer utemeljum s tem.

kakor se vidi, boče gotovo v Jugoslaviji državni zbor razpuščen in prišle nove volitve v konstituanto in takrat se boče potreboval denar. Social demokratična stranka je dobila precej trdno podlago in ker so komunistični listi po večini ustavljeni, njih zborovanja zabranjena, zato upam, da boče prišlo do konsolidacije med tema strankama.

3. Da se organizacija, oziroma korporacija A. J. C. B. L. razpusti in denar zopet prenese na J. R. Z. in tako skupno odpošlje v domovino, da se porabi zato, za kar je bil skupaj zbran. Jaz ne vidim, da bi se v bližnji bodočnosti moglo napraviti trgovino in ta denar ni bil nikdar nabran v take trgovske namene.

Koliko ljudi me je že vprašalo glede tega denarja. Tudi jaz sem bil eden izmed tistih, ko sem nabiral ta denar in sem vsakemu zagotovil da boče porabljen samo za namene, za katere smo ga nabirali. Jaz bi si ne upal nikdar več stopiti pred narod, ako bi slučajno še treba bilo če se ta zadeva pravilno ne reši.

Koliko očitkov je že eksekutiva dobila, da se redi par ljudi in cigare kadi za milijondolarski fond. Pokažite, da temu ni tako, s tem da pošljete vse tja za kamor je bil nabran.

Danes ste zbrani in odločite se vsi, da ves ostali denar naj se pošlje v tisti namen v stari kraj za katerega je bil nabran in čiste bodemo imeli naše roke vsi.

Vas bratsko pozdravlja,

Frank Černe.

Po prečitaniu teh resolucij, poroča odbor, da je skušal vse resolucije vpoštevat in končna resolucija tega odseka vsebuje po možnosti celoto vseh predloženih resolucij. Se vzame na znanje.

Br. Godina resolucija na "Gospodarske organizacije" predložena na včerajšnji seji je po poročilu odseka sprejeta, kakor predložena. Zbor sklep odseka podpira in odobri.

Br. Zalaznik ponovno prečita načrt za pravila, predložena na včerajšnji seji po br. Taučarju.

Br. Godina poroča o dodatkih in spremembah odseka. S spremembami odseka in dodatki zbora se celotna pravila glase:

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Ime in kraj.

Ta organizacije se imenuje Jugoslovansko Republicansko Zdrženje, okrajšano J. R. Z., angleško, Jugoslav Republican Alliance in ima svoj sedež v Chicago, Ill.

Namen.

Namen J. R. Z. je delati z vsemi sredstvi za ustanovitev Jugoslovanske Federativne Republike na podlagi programa, ki je bil sprejet na prvi, drugi, tretji in četrti redni konvenciji J. R. Z., vpoštevaajoč resolucije in sklepe, ki so bili sprejeti na obenih zborih J. R. Z.

Sredstva.

Sredstva v dosegu tega namena so redni dohodki od podpornikov, ki plačujejo gotove svote mesečno, dokler ni dosežen cilj J. R. Z., ter izredni prispevki, darila, dohodki veselice itd. Duševna sredstva so politična akcija, plamena in ustmena agitacija, brošure, listi, stiki z organizacijami, ki streme za sličnimi cilji, zveze s posamezniki in skupinami itd.

Članstvo.

Za članstvo se smatra člani vseh jugoslovanskih organizacij, listov in posamezniki, ki vstopijo v J. R. Z., pristanejo na program in resolucije J. R. Z. in delajo zanj.

Odbori.

1. GLAVNI ODBOR, izvoljen izmed delegatov in glavnih odbornikov na obnem zboru, obstoji iz 16 članov in posluje od konvencije do konvencije. Iz tega odbora se konstituirajo vsi odseki, ki so potrebni točnemu poslovanju organizacije in kot je specificirano v nadaljnjih točkah tega poglavja. V zadevah izredne važnosti, kot reorganizaciji ali razpustitvi gospodarske korporacije, odloči ves glavni odbor s sporazumom centr. odbora in ima pravico razpolagati s svoto do \$1,000,000. Vse kar je več mora dati na glasovanje centralnemu odboru, ki določa ali proti z navadno večino oddanih glasov. V drugih zadevah pa pravomočno odloča vsak odsek v svojem

delokrogu ter je odgovoren glavnemu in centralnemu odboru in obnem zboru. Ves glavni odbor naj se voli po možnosti iz bližine sedeža J. R. Z., da odbor lažje posluje in da tudi stroške kolikor mogoče zmanjša. Člana, ki zanemarja svoje posle v katerikoli odseku, se ga odstavi iz odseka in nadomesti z drugim članom gl. odbora. Glavni odbor zboruje, ako zahtevajo nujne zadeve, ter je sklican po glavnem tajniku J. R. Z., ki je obenem tudi tajnik eksekutive J. R. Z.

2. IZVRŠEVALNI ODBOR J. R. Z. sestoji iz pet članov in je izvoljen izmed glavnega odbora. Tajnik in blagajnik položita določeno varščino, kakor sklene gl. odbor. Izvrševalni odbor sklepa v vseh zadevah svojega delokroga pravoveljavno, ter razpolaga z premoženjem in sredstvi neomejeno, razven kjer pravila določajo drugače. (Glej točka 1.) in namene, za katere je J. R. Z. v smislu programa na delu in za kar so bila vsa sredstva nabrana. Ako izvrševalni odbor ne izvršuje svojih dolžnosti, mora nadzorni odbor sklicati skupno sejo gl. odbora, ki sestavi novo eksekutivo.

3. AMERICAN JUGOSLAV COMMERCIAL BOARD, LTD., okrajšano A. J. C. B'd., Ltd. je lastnina J. R. Z. in posluje pod njega okriljem. V odbor A. J. C. Ltd. se voli pet članov eksekutive, ter štiri odbornike (trustee), izmed članov glavnega odbora J. R. Z. Poslujejo neodvisno v delokrogu trgovske korporacije, za pravilno delo so odgovorni gl. odboru J. R. Z. Držati se morajo sklepov konvencije, in če razmere zahtevajo spremenitev taktike v trgovini, naj tajnik sporoči izvrševalnemu odboru J. R. Z., ki skliče sejo gl. odbora in ta seja odloči v zadevi polnomočno (razven kjer pravila določajo drugače — gle št. 1). Tajnik in blagajnik položita varščino kot jo določi gl. odbor. Glavni odbor s porazumom centr. odbora lahko zviša kapital, ali pa razpusti korporacijo, če uvidi, da ni več potrebna, premoženje pa vrne J. R. Z.

4. NADZORNI ODBOR sestoji iz treh izmed gl. odbora izvoljenih članov. Pregleda dvakrat v letu knjige, račune in blagajne obeh eksekutiv in poroča o tem javnosti. Hrani varščino drugih odbornikov in uradnikov.

5. CENTRALNI ODBOR naj obstoji iz devetih članov in več, ki tvorijo med konvencijami najvišjo inštanco in se izvolijo: prvič: tri izmed navzočih članov na konvenciji J. R. Z., tri izmed glavnih odbornikov Jugoslovanske Socialistične zveze, trije pa iz glavnega odbora Slovenske Narodne Podporne Jednote. Nadalje se daje pravico vsem centraliziranim organizacijam, ki so sprejele program in resolucije sprejete na prvem, drugem, tretjem in četrtem obnem zboru J. R. Z., da izvolijo po tri zastopnike v centralni odbor.

Splošne določbe.

1. Izvrševalni odbor ima pravico nastavljeti in odstavljeti potrebne pisarniške moči na glavni urad, določiti njih plače in delokrog.

2. Zapisnik seji vodi tajnik zborujočega odseka, za skupni glavni odbor pa tajnik eksekutive J. R. Z.

3. Glasuje se v vseh zadevah z nadpolovično večino glasov. Pri enakosti glasov odloči predsednik.

4. Delegata poslani na konvencijo ima pravico vsako jugoslovansko društvo, ki je priznalo in delalo za program in resolucije J. R. Z. Vožnje stroške in dnevnice delegatom plača vsako društvo za svojega delegata. Centralizirane organizacije volijo do vsacih dva tisoč članov po enega delegata in plačajo za njih vožnjo in dnevnice. Vsak list, ki piše v prilog J. R. Z., ima pravico do enega delegata, kateremu plača vožnjo in dnevnice. Vsi ti, ki so goraj omenjeni, da imajo pravico do zastopstva na konvenciji pa morajo biti najmanj šest mesecev pripravljani člani organizacije, priznati program in resolucije J. R. Z. in tudi delati zanj. Vožnje stroške in dnevnice se plača iz centralne blagajne le članom glavnega odbora. Svoto določijo eksekutiva po razmerah. Vsak delegat se mora izkazati s pravilno izpolnjeno poverilnico.

5. J. R. Z. izdaja po potrebi svoje uradno glasilo "The Yugoslav Review" v enem ali drugem jeziku.

6. Glasila J. R. Z. so vsi jugoslovanski listi, ki zagovarjajo program in resolucije J. R. Z.

7. Izključiti se more člana iz organizacije le v slučaju, če se mu dokaže poneverbo premoženja organizacije.

8. V vseh slučajih, kjer ta pravila ne zadoščajo, odloča izvrševalni odbor s sporazumom centralnega odbora polnomočno v smislu programa in veljavnih sklepov.

9. Za slučaj razpusta ali razpada J. R. Z. ali A. J. C. B. Ltd. se odda vse ostalo premoženje, finance, inventar in arhiv v varstvo in kontrolo J. S. Z. in SNPJ.

10. Določbe v prejšnjih pravilih, ki ne soglašajo s predstoječimi pravili, so tem potom razveljavljene.

11. Ta pravila je sprejela četrta redna konvencija J. R. Z. zborujoča 11. in 12. marca 1921 v Chicago, Ill.

Br. Artač prosi, da se ga oprostí od nadaljnjega sodelovanja pri konvenciji, ker ga važni opravički kličejo domov. Na podlagi opravičljivih vzrokov, je opravičen. Predno se odstrani sprejme še nominacijo za eventualno kak odbor.

Nadalje poroča odsek za resolucije, da je mnenja, da se naloži bodočemu glavnemu odboru, da dobi vse potrebne informacije glede sestave primerne resolucije za jugoslovansko vlado, da sklene Reciprocity Agreement z ameriško vlado, na podlagi katerega je mogoče izplačati po Alien Property Custody zadržena imetja dedičem v Jugoslaviji. Resolucija se pošlje zatem br. Kristanovi v Beograd, da jo tam predloži parlamentu.

Nadalje poroča odsek o resoluciji br. Skubica, katera se s sprejetimi popravki odseka in dodatkom zadnje točke br. Zavertnika glasi takole:

RESOLUCIJA

predložena IV. rednemu običnemu zboru Jugoslovanskega Republičanskega Združenja po centralnem odborniku A. H. Skubicu. Z dodatki in popravki IV. redne konvencije soglasno sprejeta.

IV. redna konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Združenja v Ameriki zborujoča pod državnim čarterjem države Illinois v mestu v dne 11. in 12. marca 1921, je prišla po daljši vsestranski razpravi z ozirom na bodoče delo in status J. R. Z. do sledečih zaključkov:

Zbor konstatira, da je vsled sedanjih razmer v Ameriki vsako politično delo J. R. Z. v smislu načel izraženih v "Čikaški Izjavi" z dne 29. junija 1917 in v resolucijah III. rednega običnega zbora JRZ. v Clevelandu, O., v kolikor se to tiče Amerike, zelo otežkočeno.

Ker pa ima Jugoslovansko Republičansko Združenje premoženje, izhajajoče iz "Milijondolarskega fonda", katerega je treba upravljati in iz njega razviti v smislu sklepov III. rednega običnega zbora JRZ. v Clevelandu, O., gospodarska podjetja, iz katerih bi se dalo nadalje črpati interese, namenjene za ideje, ki so izražene v "Čikaški Izjavi" in resolucijah J. R. Z., in nadalje, ker je stalno še precej neizvršenega dela iz pomočne akcije A. J. C. B. Ltd., kot pomožne gospodarske korporacije JRZ., da se ustvari permanentna kontrola nad gospodarskimi investicijami JRZ. tako tukaj kot v Jugoslaviji, ker delo J. R. Z. še ni izvršeno in cilji še nedoseženi, in ker je končno mogoče, da se politična akcija tostran oceana zopet oživi, in

Ker Jugoslovansko Republičansko Združenje nima stalnega in obvezujočega ter redno mesečnino plačujočega članstva; nadalje, ker se je pri zadnjih volitvah za ustavotvorno skupščino v Jugoslaviji izkazalo, da je bila Jugoslovanska Social demokratska stranka v Ljubljani med drugimi najmočnejša organizacija, ki je podpirala program in ideje izražene v znani "Čikaški Izjavi" in v resolucijah III. rednega običnega zbora J. R. Z. in ker stoji Slovenska sekcija JSZ. s JSDS. v Ljubljani v posredni zvezi in

Ker je Slovenska sekcija JSZ. v Ameriki permanentna politična ustanova z redno plačujočim in obveznim članstvom, ki principiarno podpira program in načela J. R. Z., in ker je Slovenska Narodna Podporna Jednota kot organizacija potom članstva in potom svojega glasila "Prosveta" prav toliko materialno in moralno doprinesla k uspehom dela J. R. Z.

Zato bodi sklenjeno:

1. Da se nadaluje s samostojno aktivnostjo politične akcije J. R. Z., oziroma da to delo vrši za to izvoljeni izvrševalni odbor J. R. Z.

2. Da v ta namen konvencija izvoli izvrševalni odbor 16 članov, ki se naj izmed sebe voli eksekutivno 5 članov in ki naj v sporazumu s centralnim odborom upravljajo vse premoženje J. R. Z. in njenih ustanov in podružnic v Ameriki ali Jugoslaviji. Ta odbor s centralnim odborom naj tvori vrhovno oblast do konvencije J. R. Z., katero sme sklicati, kakor določa ta resolucija.

3. Centralni odbor naj obstoji iz devetih ali več članov, ki tvorijo med konvencijami najvišjo inštanco in se izvolijo: prvič: trije izmed navzočih članov na konvenciji J. R. Z., trije izmed glavnih odbornikov JSZ., trije izmed glavnih odbornikov SNPJ. Nadalje imajo pravico do zastopstva treh članov vse druge centralizirane organizacije, ki so pristale na resolucije in program prve, druge, tretje in četrte konvencije J. R. Z.

4. Ta odbor nastavi v uradu moč ali moči, ki so po razmerah potrebne, jim določa delo in plačo.

5. Celokupni odbor izdaja pooblastila za vse transakcije JRZ. in njegovih ustanov, ali pa jih izvršuje sam, kjerkoli pridejo v poštev gospodarski ali pa politični interesi JRZ.

6. V slučaju kake politične akcije na jugoslovanski zemlji, ki bi imela povspešiti realiziranje ciljev, izraženih v "Čikaški Izjavi" in resolucijah III. konvencije JRZ. mora odbor podpirati gmetno in moralno tisto ali tiste politične stranke, ki so že v preteklosti pokazale zanimanje za naše cilje, ki tudi ob tisti priliki kažejo najaktivnejše delo za doseg federativne republike v Jugoslaviji ali na Balkanu in osvoboditev tistih Jugoslovancev, ki so sedaj pod tujo vlado.

7. V slučaju, da razmere tako zahtevajo, sme odbor s sporazumom centralnega odbora sklicati konvencijo J. R. Z. na stroške te organizacije, katera naj bo suverena in najvišja oblast. Sklicanje take konvencije pa mora odbor objaviti v glasilih JRZ. vsaj šest tednov pred konvencijo, v katerem oklicu tudi določi, katere organizacije so opravičene do zastopstva na konvenciji.

8. Premoženje JRZ. se naj rabi za namene, za katere je bilo nabrano in dolžnost odbora naj bo, da predloži vse račune za svoje stroške nadzornemu odboru, ki jih mora odobriti v izplačilo; izvzeta pa je plača nastavljenim uradnikom, najemina za urad, uradniške potrebščine, poštano, ekspres, telefon in subvencije za propagando, če so bile slednje sprejete in določene na skupni seji odbora, in če ne presegajo svote \$1,000, v katerem slučaju odloči centralni odbor.

9. Zlasti pa nalaga konvencija temu odboru, da dobi vsaj v dobi enega leta informacije in načrte za narodni finančni zavod, ki se naj ustanovi s kooperacijo slovenskih oziroma jugoslovanskih podpornih, političnih in kulturnih organizacij in kooperativ, ali pa na kak drug način. V ta namen ima odbor s sporazumom centr. odbora pravico, da pri nastopnih ali iniciativnih korakih za tako podjetje razpolaga s celotnim ali delnim premoženjem J. R. Z.

10. Celokupni odbor mora gledati, da dobe vsa glasila JRZ. kakor tudi politična, kulturna in podporna društva oziroma organizacije, ki so do sedaj sodelovale pri JRZ. vsaj v teku šestih tednov potem ko ta odbor prevzame faktično odgovornost za posle in premoženje J. R. Z. in njegovih ustanov v Ameriki ali Jugoslaviji, natančen popis vsega premoženja J. R. Z.

11. Ako se v teku dveh let ob kateremkoli času pojavi izredna potreba za sklicanje izredne konvencije, skliče glavni odbor v sporazumu centralnega odbora izredno konvencijo, da reši zadeve v interesu jugoslovanskega ljudstva v Jugoslaviji ali okupiranem ozemlju, zaradi katerih je bila sklicana.

Če po dveh letih nastane taka stabilnost v starem kraju, da glavni odbor in centralni odbor prideta do pripravljenosti, da je nadaljno delovanje J. R. Z. nepotrebno, tedaj se odda premoženje "Slovenski narodno podporni jednoti" in Jugoslovanski soc. zvezi z nalogo, da ga odlopije takoj jugoslovanskim organizacijam v Jugoslaviji in v okupiranem ozemlju, katere so priznale naš program, da ga porabijo v svrhe, radi katerih je bil nabran.

Resolucija br. Skubica z dodatki in popravki soglasno sprejeta.

Nadalje predloži zbornici br. Zalaznik sledečo resolucijo:

RESOLUCIJA

predložena IV. rednemu običnemu zboru J. R. Z. po br. Zalazniku.

Četrta redna konvencija J. R. Z. v Ameriki zborujoča pod državnim čarterjem države Illinois v mestu Chicago v dne 11. in 12. marca 1921, si šteje v svojo prijetno dolžnost, da javno prizna požrtvovalno sodelovanje in našim boju za realizacijo programa in resolucij J. R. Z.

sledočim slovenskim listom, glasilom J. R. Z.: dnevniku "Prosveta", glasilu S. N. P. J., tedniku "Proletarec", glasilu JSZ., dnevniku "Enakopravnost" v Clevelandu in drugim, ki so delali za naš program.

V našem pravičnem boju zoper naše sovražnike tu in onkraj oceana v domovini, kakor razširjanjem našega programa, priznamo večji del zaslug našega uspeha, glasilo J. R. Z., kakor voditeljem omenjenih glasil.

V enaki meri gre zaslug organizacijam teh glasil, kakor njih članstvu, ki so od rojstva J. R. Z. žrtvovali čas in denar za realizacijo idej J. R. Z.

Z upom, da bo seme, katerega smo skupno posejali, ob zrelem času želo primerno vspehe, čeprav smo v našem doseganju delu našli precej kamenja na poti, katerega nam je posulo narodu lažljivo časopisje. Taka dejanja pa so nam le odprla oči, da se v bodočnosti vemo izogibati takih laži prijateljev.

Liste "Prosveta", "Proletarec" in "Enakopravnost", kakor nam naklonjene podporne organizacije, najtepleje priporočamo, ker so edini v katerih najde narod luč do prave poti.

ZBOR IV. REDNE KONVENCIJE JRZ.

Resolucija soglasno sprejeta.

Nadalje predloži br. Vogrič zboru sledečo resolucijo, katero zbor soglasno sprejme:

RESOLUCIJA

Zboru nalaga eksekutivi, ako se delo v teku dveh mesecev po dovršenem četrtem zborovanju J. R. Z. ne pokaže v tako veliki meri, da je stalna moč plačana mesečno ali tedensko potrebna, da eksekutiva odpusti vse stalne nameščence in opravlja vse nadaljno delo izvoljeni odborniki, katere se za njih delo le po njih količini dela pavšalira ali honorira. Če se pa kasneje izkaže, da je delo stalne moči potrebno, tedaj nastavi eksekutiva zopet stalne nameščence, za toliko časa dokler so potrebni radi dela."

Predlog stavljen podpiran in sprejet, da četrta konvencija ponovno osvoji vse sklope in resolucije sprejete na prvi, drugi in tretji konvenciji J. R. Z.

RAZNO:

Br. Taučar poroča, da je še precejšnje število znakov J. R. Z. v zalogi. Predlog stavljen in sprejet, da se znaki J. R. Z. razpečajo v svrhu agitacije in brišejo iz premoženja.

V slučaju popolnega razpusta urada, da konvencija gl. odboru vse potrebne informacije glede postopanja z ostalim inventarjem J. R. Z.

Predlog stavljen in sprejet, da se plača namestnikom — nadzornikom dnevnice in vožnje stroške.

Predlog stavljen in sprejet, da se plača pomožnim zapisnikarjem \$5.00 nagrade.

K povečanju naše propagande v starem kraju se oglasi k besedi br. Stefančič, zastopnik kansaške okrožne organizacije J. R. Z. z neprecenljivo sugestijo. Povdarjajoč in priznavši, da je list "Prosveta" za razširjanje naše ideje storila v preteklosti tolike agitacije, da predlaga, da se povzame po novi eksekutivi J. R. Z. propaganda, da se agitira med narodom, da naroča omenjeni list za svoje v domovini. S tem bi se razširila potom tega organa ideja J. R. Z. v domovini najpreje in najboljše. Na stavljen, podpiran in sprejet predlog se naloži bodoči eksekutivi, da se ravna po tem predlogu.

Br. Udovič je mnenja, da bi bila dolžnost J. R. Z., da se nekaj ukrene za politične ujetnike v Jugoslaviji. Ker je to precej komplicirano vprašanje in imamo politične ujetnike vseh strank, da bi se rešilo v tem kratkem času, ki preostaja konvenciji za rešitev dnevnega reda, se vprašanje glede političnih ujetnikov prepusti v rešitev bodoči eksekutivi.

VOLITVE.

Br. predsednik odpre nominacijo za glavni odbor. Nominirani so: Oven, Zavertnik, Zaitz, Gottlicher, Zalaznik, Teodorovič, Bezlaj, Aleš, Taučar, Jerant, S. Udovič, Jurca, Godina, Turk, Lučič, Somrak, Udovč, Obič, Vogrič, Furlan, Zornik, s. Aleš, Stefančič, Artach, Čalnskar.

Nominacijo sprejmejo sledeči:

Oven, Zavertnik, Gottlicher, Zalaznik, Aleš, Taučar, s. Udovič, Godina, Turk, s. Aleš, Teodorovič, Jerant, Zornik, Artach, Udovič, Lučič.

Ker število odgovarja pravilom jih predsednik proglasi izvoljenim.

Iz srede tega odbora se voli nadzorni odbor. Nominirani in izvoljeni so: Teodorovič, Jerant in Zornik.

Nadalje se odpre nominacija za centralni odbor, ki naj šteje 3 člane; nominirani so sledeči: Stefančič, Jurca Obič, Furlan in Lučič. Nominacijo prejmejo vsi. Pri tajni volitvi so izvoljeni v centralni odbor Jurca, Stefančič in Furlan.

Volitve so a tem končane.

Predlog stavljen in sprejet, da se v imenu konvencije in eksekutive J. R. Z. izreče popolna zaupnica br. A. H. Skubicu in Fredericu Zalazniku, uradnikoma v glavnem uradu, za njih pošteno in iskreno delo.

Stavljen in sprejet je predlog, v katerem konvencija izreka popolno zaupnico stari eksekutivi J. R. Z., ki je od zadnje konvencije do danes sterila vse kar je bilo v nje moči za doseg in realizacijo programa J. R. Z.

Konvencija nadalje izjavlja pred zaključkom, da nikdar ne more priznati rapalske pogodbe, ker so v njej poteptani vsi principi samoodločevanja narodov, za katere se bori J. R. Z. Naše delo bo stremelo za tem, da se razruši vsaka pogodba sklenjena med buržoaznimi in imperialističnimi državami, sklenjena na račun proletarijata.

Zapisnik te zadnje seje sprejet brez popravka.

H koncu konvencije pozdravi br. predsednik odhajajoče delegate, da naj ne ponesejo resoluciji konvencije domov samo v žepu temveč v srcu, ki naj jeziku narekuje oznanjanje ideje J. R. Z., ki naj živi in bo živela med narodom Jugoslavije za vse čase. Ne na pogreb, kakor so nam prerokovali naši nasprotniki, temveč v novo življenje nas je povedla četrta konvencija J. R. Z., ki je s svojimi modrimi sklepi spoznala in priznala, da mora biti naš boj v bodočnosti v teoriji in praksi tak, kakoršen duh preveva naše sklepe.

MARTIN ŠTEFANČIČ, predsednik;

ANTON JURCA, podpredsednik;

AGNES GRILC, zapisničarka;

ANDREJ FURLAN, zapisnikar;

FREDERIC ZALAZNIK, zapisnikar.

KONEC.

Majska izdaja Proletarca

bo letos izšla, ako naši sodrugi in somišljeniki store svojo dolžnost, v najmanj 25.000 izvodih.

Na društva in klube smo poslali pisma, v katerih apeliramo, naj se naroče na primerno število iztisov prvomajske izdaje Proletarca, ki izide v slavnostni obliki.

Izšla bo pravočasno, tako da je vsi naročniki dobe še pred prvim majem. Razdelite jo na zabavah, shodih, na društvenih sejah itd.

Delujte za širjenje socialističnega tiska! Proslavimo prvi maj s tem, da zaide prvomajska številka Proletarca v stanovanje vsakega delavca, ki govori slovenski ali kak drug jugoslovanski jezik.

Naročila pošljite pravočasno, vsaj do 20. aprila.

Cene majske izdaji so sledeče:

Posamezen iztis	\$.15
10 iztisov	1.25
25 iztisov	3.30
50 iztisov	6.00
100 iztisov	11.00
250 iztisov	26.00
500 iztisov	45.00
1000 iztisov	80.00

Čim več bo naročil, večji bo obseg lista. Majska izdaja bo bogato ilustrirana.

Izrežite ta kupon, priložite potrebno svoto in nam pošljite naročilo.

Sodrugi: Pošiljam \$....c.... za iztisov
MAJSKE IZDAJE PROLETARCA.

IME

NASLOV

MESTO IN DRŽAVA

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1906.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik prot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill

VEHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštne, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

Bon Air, Pa. — Naznanjam članstvu društva Bonairski Slovenci, št. 79, SDPZ., da je bilo na zadnji seji dne 13. marca sklenjeno, da se vrše v bodoče naše seje vsako drugo nedeljo v meseču DOPOLDNE v lastnem domu v Bon Airu. — Priporočam, da se polnoštevilno udeležite prihodnje seje dne 10. aprila. Rešiti imamo zelo važne zadeve, poleg tega pa je tudi potrebno, da razpravljamo o naši redni konvenciji, ki bo pričela z zborvanjem 2. maja t. l. Sedaj imate priliko, da sporočite delegatu vaše želje in nasvete. — Peter Bukovec, tajnik.

SPREMEMBE PRI KRAJEVNIH DRUŠTVIH S. D. P. Z. V MESECU FEBRUARJU, 1921.

Društ. štev.:

1. Suspendirani: Frank Taufar, 5850. Mary Taufar, 11849.
2. Pristopil Franc Vidrič, 12049.
3. Nazaj sprejeta Ljudmila Grgorič, 4498. susp. Stefan Koren, 11516.
10. Pristopili: Franc Jarc, 12025. Vincenc Jarc, 12026. Žele Ludvik 12027. Sprejet s prest. listom Jos. Hribar, 5304.

11. Prist. Cecilija Strle, 12028.
13. Sprejet s prest. listom Louis Matko, 9393.
14. Zopet sprejet, Jakob Sumar, 11815. Susp. Pavel Gratz, 4854. Umrli Mihael Diguljan, člani: Mihael Popovič, 1451, Stule Jurij, 4081.
18. Prist. Franc Saje, 12017.
23. Susp. Plevelič Pavel, 3490.
24. Suspendirani: Andrej Prosen, 11740, Jos. Lončar, 9672, Ivan Mihelčič, 9678.
29. Nazaj sprjet Ivan Eržen, 8652. Sprejet s prest. listom Martin Baj, 2931.
31. Susp. John Železnik, 5879.
32. Pristopil Franc Marolt, 12029.
35. Sprejet s prest. listom, Louis Zgur, 1234. Miroslav Serazin, 5657.
36. Pristopil Dragotin Jambrija, 12048.
38. Pristopili: Metod Lapajne, 12030, Anton Lapajne, 12031, nazaj sprejeti Adolf Mamulek, 11154. Franc Železnik, 8212. Suspend. Matija Krajna, 8616. Andrej Rupar, 8622.
41. Nazaj sprejeti: Teodor Badinovac, 11107. Ivan Konte, 9089, Alojzij Zorc, 9070. Mary Zadnik, 9127, Bobnič Marija, 9125., suspend. Anton Železnik, 9060. Franc Potrebuješ, 4397, Franc Basengar, 9130, Ana Železnik, 9091. črtan, Louis Kvas, 9118.
42. Suspendiran Franc Pisanski, 9378.
43. Nazaj sprejet Ivan Vrhovnik, 9134.
44. Nazaj sprejet Matt. Petrič, 5830.
45. Suspend. Julija Kuharič, 9758.
47. Sprejet s prestopnim listom: Josip Hribar, 3204. Suspendirani: Jos. Robnik, 9593. Robnik Polonija 9607, Mike Borinsky, 9136. Julija Borinski 9137.
50. Nazaj sprejet, Franc Trentel, 9324. Sprejet s prest. listom: Jurij Verhole, 10187.
51. Nazaj sprejeti: Ignatz Rus, 9748. Ciril Svetlin, 6689. Giulio del Gandio, 11683. Frank Gorenc, 5104. Sprejet s prest. listom: Ivan Urban, 4813. Suspendirani: Franc Strehovec, 2327. Franja Mervar, 8975, Luka Loda, 4659, Ivan Hrvat, 1884, August Saje, 9032, Franc Matičič, 5390. Ivan Trinko, 11566. Josip Brodnik, 11857. Mihael Stepič, 2264, Marija Mervar, 9019, Marija Škerlj, 9053. črtani: Ivan Pinčelič, 4747, Anton Sopotnik, 8094.
56. Pristopili: Josip Butinar, 12046, Rudolf Tomšič, 12047. sprejet s prestopnim listom Matevž Langus, 9383. Umrli Emil Markič, 10695.
58. Suspend. Ivan Gembala, 11512.
59. Nazaj sprejet Ivan Stravs, 3300.
60. Suspendirani: Jos. Arh, 8725. Peter Markus, 8761, Urban Olivani, 8762.
65. Nazaj sprejet Mihael Gaberscek, 6226.
69. Suspend. Jos. Obreza, 8008, Anton Remeč, 8018.
71. Pristopil, Andrej Kinkela, 12019, sprejet s prest. listom: Ivan Pušnik, 9496.
72. Črtan Jos. Sikora.
79. Pristopili: Marija Jakobe, (iz mlad) 12035, Pristave Uršula, 12036.
82. Nazaj sprejet Peter Dolenc, 1152, Ferdinand Krauc, 5930.
86. Sprejet s prest. listom Franc Furlan, 6227.
87. Črtan Louis Napotnik 6039.
88. Pristopila (iz mlad) Josipina Kukovič, 12052.
92. Sprejet s prest. listom, Anton Krenkar, 9695.
98. Nazaj sprejet Jurij Deslič, 11140.
100. Pristopili: (iz mlad) Franc Bevc 12044. Gasper Malečkar, 12045. Franc Gerchman, 12050.
104. Suspend. Anton Rupert, 8867. Franc Platnar, 11128. Sprejeta s prestopnim listom, Marija Tkalec, 9955. susp. Ig. Hochleichtner, M. Hochleichtener, 6678. Urban Ahač 6681.
106. Pristopil: Anton Homan, 12037.
108. Nazaj sprejet Jurij Vranič, 10147. Sprejet s prest. listom, Felks Rozine, 4303.
112. Zopet sprejeti: Mihael Klopčič, 11204, Uršula Grom, 2871; Joseph Furoas, 10183, Marija Klopčič, 10314, Terezija Furbas, 10215, Pristopili: Jožef Morela, 1753; k štev. 15.
116. Zopet sprejeti: Anton Moroskimi, 7607. Umrli: Alojzija Hohlar, 7600.
117. Novo pristopili: Ivan Brule, 12043; Mihael Horda, 12042. Suspendirani: Albin Kovič, 5234; Ivan Kranjčević, 8417; Albret Plut, 11550.

126. Novo pristopili: Ivana Rujavec, 12061; Zopet sprejeti: Frank Čarman, 6959; Frank Oven, 6844; Jožef Brudač, 6820; Frank Koželj, 6843; Leo. Krajzer, 6859; Ant. Kužnik, 6956; Alojzij Kočjaš, 6920; Fr. Seničar, 6953; Frances Koželj, 6835. Suspendirani: Ivan Orehivac, 6795; Jožef Fajdisa, 6815; Fr. Capek, 6857; Ant. Vasel, 6883; Ivan Bendas, 6916; Jožef Drugovič, 6935; Jakob Kropar, 6950.

127. Suspendirani: Jožef Benigar, 5048; Ant. Sester, 8362. 128. Črtani: Zopet sprejeti: Daniel Radovič, 11385.

140. Suspendirani: Ivan Brumen, 7765; Črtani: Rozalija Sotar, 8086.

144. Nove pristopili Jozefa Radica, 12032.

145. Novo pristopili: Frank Horvat, 12023; Max F. Rolih, 12021; Emalija Rolih, 12022. Zopet sprejeti: Rudolf Mentel, 7337; Marko Trdin, 7370; Ivan Pugel, 11905; Filip Možina, 7367. Črtani Ivan Primožič, 11769.

150. Suspendirani: Mito Gurgiev, 12009; prestopili: And. Belach, 551; k šte. 123.

152. Novo pristopili: Frančiška Bobetič, 12034; Suspendirani: Ivan Jantol, 11032.

153. Novo pristopili: Frančiška rKivec, 12051. Zopet sprejeti: Ivan Remece, 11470. Frank Sternard, 168; Andrej Bede, 11442.

S sobratskim pozdravom

Blas Novak, tajnik.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 9. aprila (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 1432 Perry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seja polneštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrstimo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov.

Organizator.

VALOVI EPIDEMIJE "FLU" SE V APRILU ZOPET POVRNEJO.

Svarilo, da se epidemija influence v mesecu aprilu lahko zopet povrne, je izrekel pred nekaj dnevi zdravilski komisar pred maturatinjami v šoli za vzgajanje domačih bolniških strežnic v Chicagi. Dejal je, "da če se bo držala svojih potov, bo prišla okoli 15. aprila." — Ne vznemirjajte se radi tega. Bodite mirni, kajti strah pomaga razširjanju epidemij in umori več žrtev kakor influenza sama. Vsi strokovnjaki so zedinjeni v tem, da je prvo pravilo za vsakega: Držite črevesje odprto! Odvajanje znostali snovi v odvodnem organizmu pomaga jačati upor proti boleznim. Raditega imejte od sedaj naprej doma Trinerjevo grenko vino in držite vaše črevesje čisto. Sestavine Trinerjevega grenkega vina (v prvi vrsti cascara sagra) so garancija za dobre učinke. Rabite tudi Triner's Antiputrin, ki je najuspešnejše sredstvo za izpiranje grla in nosu (raztopite en del Antiputrina v štirih delih tople vode). Vsak lekarnar ali trgovec z zdravili ima v zalogi Trinerjeva zdravila, ali pa jih lahko dobi za vas. — Joseph Triner Company, 1333—45 So. Ashland Ave. Chicago, Ill. (Adv.)

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zavezen. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." — Tajnik kluba št. 27, JSZ.

IZŠLA JE KNJIŽICA:

"NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV."

Z vprašanji in odgovori v slovenskem in angleškem jeziku, ki jih mora vedeti vsak prosilec pred sodnikom. Cena 40c. Naročila sprejema tajništvo J. S. Z., 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Jugoslovanski pogrebnik in balzamovač

Naša trdka je opremljena z vsemi potrebščinami, ki pridejo v poštev pri balzamiranju in ureditvi pogrebov.

Za tiste, ki nimajo doma prostora za postavljanje mrtvaških odrov, imamo urejeno posebno kapelo.

Na razpolago kočije in avtomobili ob vsakem času.

JOSIP PAVLAK, lastnik,

1814 So. Throp St. Chicago, Ill.

Telefon Canal 5903.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO.,

PINETOWN,
N. Carolina.

PRAVA TONIKA

Dobro zdravje in telesna moč je odvisna največ od pravilnega delovanja želodca in jeter. Najnavadnejše bolesi teh dveh prebavnih organov so dyspepsija, neprebavnost, želodčna bol, kolika, žoltenica, žolčavost, zaprtje, zgaga in glavobol.

Znaki, potom katerih se te bolesi navadno spoznajo, so: neprijeten občutek na dnu želodca, slabost v želodcu, vrtoглаvost, pokritje jezika z belino, neprijeten vzduh dihlaja, kisli okus, plavajoče lise pred očmi, vznemirjenje po jedi in splošno slabo razpoloženje.

Severov Balzol

preje Severov življenjski balzam

popravi te nered. Uredi organe prebavnega sistema in obnovi njihove funkcije. kakor je potreba. Premaga splošno slabost. Je idealna tonika in graditelj telesa. Kupite steklenico še danes in boste ž njo na dobičku.

Po vseh lekarnah.

Cena 85c.

W. F. SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS, IOWA

IZ STAREGA KRAJA

smo prejeli za prodajo večje število knjige "Za staro pravdo", ki razpravlja o agrarnem vprašanju v Jugoslaviji. Knjiga je zelo zanimiva. Stane 60c. Prejeli smo tudi knjigo povestne vsebine "Don Correa"; stane 30c.

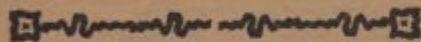
Ali ste že čitali knjigo "Svetovna vojna in odgovornost socializma" in brošuro "V novo deželo"? Naročnina za obe knjige je 1.10. Svoto pošljete lahko tudi v pošt-nih znamkah.

Prijatelj, če ti je potekla naročnina, ne pozabi jo obnoviti. Ne pozabi, da je borba za existenco tega lista mnogo težja, kakor za druge liste. Vedi, da so na delu vse mogoče sile, da se zaduši glasila zavednega organiziranega delavstva. Potrebujemo tvoje pomoči v tvojo korist

Ne odložite "Proletarca" preje, dokler ga temeljito ne prečitata. Ne izgovarajte se, da list ni zanimiv. Seveda, učenje je utrudljivo. Toda, če hočete pridobiti nekoliko globokejšje znanje o socializmu, tedaj morate čitati razprave in članke, kot jih prinaša "Proletarec". Čitanje šund romanov ni utrudljivo; toda tudi izobrazbe ne boste našli v njih.

Če se v kratkem nameravate povrniti v domovino, podaljšajte naročnino na "Proletarca" in premenite vaš naslov, kadar odpotujete. S tem, da se ločite od vaših tukajšnjih prijateljev, še ni rečeno, da se morate ločiti tudi od Proletarca. Celoletna naročnina za Jugoslavijo in druge inozemske kraje je \$3.50, za pol leta \$2.00.

Slovenski delavci, naročajte "Proletarca" svojcem v starem kraju.

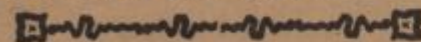
SLOVENC I

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN I JEDNOT I.

Naročite si dnevnik "Prosve-ta". List stane za celo leto \$5, pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Slovencom priporočamo
v posečanje

KAVARNO MERKUR
3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S.
R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja : : : : :
: : : : : Dobra postrežba.
KARL GLASER, imeitelj.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim stari krajem ali znancom denar,

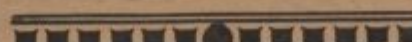
ali kadar imate kak drug posel v starih krajem,

obrnite se na tvrdko

ZAKRAJSEK & CESAREK

70—9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Naročite knjige "Za staro pravdo" in "Don Correa". Obe pošljemo za 90c.